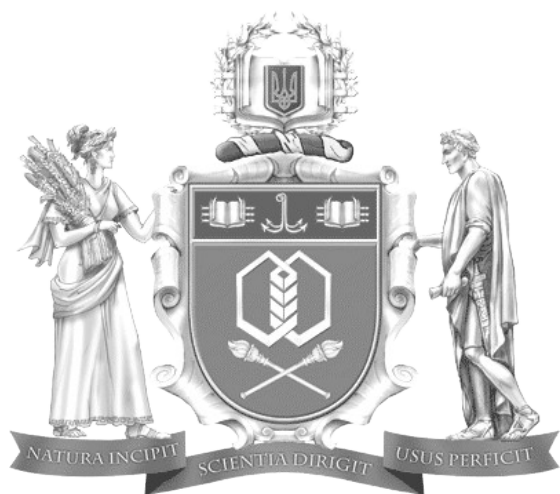

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

42

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦ
ІЯ
ВИКЛАДАЧІВ
АКАДЕМІЇ

Матеріали конференції

*Підвищення професійних компетенцій
в умовах оновлення змісту
вищої освіти*

у двох частинах

Частина 1

ОДЕСА 2011

Матеріали друкуються відповідно до рішення 42-ї науково-методичної конференції викладачів ОНАХТ «Підвищення професійних компетенцій в умовах оновлення змісту вищої освіти», яка проходила 6 – 8 квітня 2011 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Гапонюк О.І., д-р техн. наук, професор,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Гладушняк О.К., д-р техн. наук, професор,
Моргун В.О., д-р техн. наук, професор,
Іоргачова К.Г., д-р техн. наук, професор,
Ангелов Г.В., канд. іст. наук, професор,
Немченко В.В., д-р екон. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Науменко В.І., канд. техн. наук, доцент,
Будюк Л.Ф., канд. техн. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ У СФЕРІ МАРКЕТИНГУ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Б.В. Єгоров, О.О. Голубьонкова

Маркетинг – це дисципліна, яка має велике прикладне значення. Вивчаючи її, студенти не лише опановують теоретичні положення, але й отримують важливі практичні навички.

Ключовими компетенціями у сфері маркетингу є вміння здійснити дослідження ринку, провести його сегментування та визначити цільовий сегмент; виявити незадоволені потреби та розробити товарну пропозицію, яка б задовольнила їх; сформувати оптимальну цінову політику, обрати канали розподілу та розробити ефективну систему просування.

Для оволодіння цими навичками у повному обсязі пасивної роботи на лекціях та практичних заняттях недостатньо. Потрібне обов'язкове застосування їх на практиці. Таке застосування може бути здійснено як у навчальних цілях, так і під час виконання реального проекту.

Студенти спеціальності «Менеджмент організацій» під час навчання мають можливість застосовувати отримані знання на практиці. По-перше – під час виконання курсових та дипломних робіт певної тематики. По-друге – беручи участь у різноманітних конкурсах та олімпіадах. По-третє – розробляючи реальні проекти (як для участі у конкурсах, так і на замовлення різних організацій).

Слід зауважити, що отримання важливих теоретичних знань та практичних навичок відбувається не лише в аудиторіях академії, але й під час участі студентів у різноманітних семінарах, конференціях, форумах за маркетинговою тематикою.

Наприклад, у 2010-2011 навчальному році студенти третього курсу розробляють маркетингову програму для громадської організації «Клуб економістів» (сайт клубу – www.economists.org.ua), студенти п'ятого курсу працюють над розробкою маркетингових програм за напрямками підготовки, що здійснюються в ОНАХТ.

Виконуючи ці роботи, студенти вчаться аналізувати конкурентне середовище, проводити дослідження споживачів, розробляти стратегію на підставі результатів SWOT-аналізу, формувати комплекс маркетингу з розгорнутим комунікаційним складником.

Сучасний студент – це не пасивний об'єкт праці викладача, це активний учасник навчально-виховного процесу. І це треба брати до уваги. По-перше, пропонуючи взяти участь у будь-якій роботі в позааудиторний час, необхідно докладно навести всі переваги її виконання (отримання практичних навичок, досвіду спілкування з метою отримання необхідної інформації, наповнення власного портфоліо тощо). По-друге, необхідно організувати цей процес, зокрема забезпечити методикою виконання роботи, розробити чіткий план-графік з контрольними точками та захистом окремих розділів. Результатом є конкурентоспроможність наших випускників на ринку праці.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ ОНАХТ

Ф.А. Трішин

Вища освіта України впродовж останніх майже 10 років перебуває в умовах змін та оновлення, які в тому числі впливають і на зміст вищої освіти. Зрозуміло, що такі перебудови на початкових етапах тільки ускладнюють завдання підтримки рівня якісної освіти. Тому в цих умовах доцільно поширювати напрямки роботи з метою не тільки запобігти падінню якості, але й навпаки, досягти подальшого зростання ефективності роботи.

Стратегія та сучасні тенденції розвитку вищої освіти України насамперед спрямовані на створення Європейського простору вищої освіти, що викликано так названим «Болонським процесом». Основними етапами Болонського процесу були: **Спільна Декларація “Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти”** чотирьох міністрів, що представляють Великобританію, Німеччину, Францію та Італію (25 травня 1998 р. – Париж, Сорбонна); **Болонська декларація** (червень 1999 р. – 29 європейських країн); **Празька Конференція** (травень 2001 р. – 33 країни: Хорватія, Кіпр, Ліхтенштейн і Туреччина); **Берлінська конференція** (вересень 2003 р. – 40 країн: Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Ватикан, колишня Югославська Республіка Македонія, Росія, Сербія і Чорногорія); **Бергенська конференція** (травень 2005 р. – 46 країн: Вірменія, Азербайджан, Грузія, Молдова і **Україна**); **Лондонська конференція** (17-18 травня 2007 р.); **Львівська конференція** (28-29 квітня 2009 р.); **Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти** (11-12 березня 2010 р. – 47 країн, Казахстан).

Одним із найвпливовіших результатів Болонського процесу є зміни в організації навчального процесу, зокрема перехід до двоциклового навчання «бакалавр – магістр», що в свою чергу суттєво оновлює зміст вищої освіти.

Паралельно в Європейському Союзі було започатковано спільні освітянські програми: 1987 р. – Еразмус (Erasmus), 1990 р. – Темпус (Tempus), 1994 р. – Сократес (Socrates), 2000 р. – Сократес II та TUNING, 2003 р. – Еразмус Мундус (Erasmus Mundus), 2007 р. – Програма навчання впродовж життя (Life Long Learning).

Достатньо цікавими є результати проекту **TUNING**, головною метою якого було налаштування освітянських структур в Європі:

- Проект TUNING служить основою для розробки контрольних опорних точок на рівні предметної галузі, що повинно забезпечити порівняльність, сумісність та прозорість навчальних програм.

- Опорні точки формулюються в термінах кінцевих **результатів навчання та компетенцій**.

- Кінцеві **результати навчання** – це формулювання того, що повинен знати, розуміти та бути здатним виконати студент після завершення навчання. Вони формулюються як рівень компетентності, якого повинен досягти студент.

• **Компетенції** являють собою динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь та здатностей. Розвиток компетенцій є метою навчальних програм. Компетенції формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах.

Професійні компетенції поділяють на спеціальні (фахові) та загальні.

Загальні компетенції складаються з:

- інструментальних (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності);

- міжособистісних (соціальна взаємодія та співпраця);

- системних (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань).

Фахові компетенції складаються з предметних галузей майбутньої професії та рівня практичної підготовки.

Також корисною є отримана Модель розробки, впровадження та реалізації навчальних програм, яка передбачає:

1) відповідність основним умовам (суспільна потреба, консультації із зацікавленими сторонами, цікавість програми з академічної точки зору, чи визначені спільні точки прив'язки, ресурси всередині/зовні навчального закладу);

2) визначення профілю програми;

3) опис цілей програми та кінцевих результатів навчання;

4) визначення загальних та фахових компетенцій;

5) розробку навчального плану;

6) розробку модулів та вибір видів навчальної діяльності;

7) визначення підходів до навчання та методів оцінювання;

8) розробку системи оцінювання, забезпечення якості.

Така модель дозволила отримати Цикл динамічного підвищення якості.

Як не дивно, але сьогодні широко розповсюджені дві орієнтації побудови навчальних програм:

Орієнтація на студента – ключові знання, уміння та навички, якими повинен оволодіти студент за час навчання, повинні визначати зміст навчальної програми (орієнтація на вихідні вимоги – кінцевий результат).

Орієнтація на викладача – орієнтація на вхідні вимоги, що часто визначаються сферою інтересів і досвідом викладача.

У навчальних програмах, орієнтованих на кінцевий результат, основний наголос робиться на профілі програми.

Безумовно, **орієнтація на студента** є ефективною, сучасною та доцільною.

Проведено аналіз 85 загальних компетенцій шляхом анкетування серед випускників та роботодавців країн ЄС. Результати анкетування показали, що перша двадцятка компетенцій співпала за 18 назвами, але за позиціями умовного рейтингу співпали тільки 2 компетенції: 13-та позиція «*Бажання досягти успіху*» та 20-та позиція «*Базові загальні знання*». Також випускники на 3-й позиції встановили компетенцію «Здатність до навчання», на 17-й – «Здатність до критики та самокритики» та на 19-й – «Засвоєння основ базових знань з професії». Роботодавці ці компетенції не включили до першої двадцятки.

На 6-й позиції роботодавці встановили «Здатність пристосовуватись до нових ситуацій», а на 18-й – «Ініціативність та дух підприємництва», які в свою чергу не потрапили до двадцятки компетенцій від випускників.

Які ж шляхи підвищення професійних компетенцій випускників ОНАХТ хотілось би визначити з позицій сьогодення?

Насамперед це ті напрямки роботи нашого колективу, які були опрацьовані протягом останніх років та включені до річних та перспективних планів роботи академії. Це і спрямованість навчальних планів підготовки фахівців на потреби роботодавців, яка підкріплюється зв'язками з виробництвом випускових кафедр академії, проведенням «Ярмарок вакансій», цілеспрямованістю наукових розробок на запити виробників; розвиток наукових шкіл; співробітництво з провідними підприємствами галузі (зокрема з Миронівським КХП); робота Школи викладацької майстерності та багато інших заходів, що включає план роботи академії.

Слід особливо виділити новий напрямок нашої роботи – впровадження в ОНАХТ системи управління якістю. Установлено вісім принципів управління якістю, які можуть застосовуватись, щоб поліпшувати показники діяльності організації.

1. Орієнтація на замовника. Організації залежать від своїх замовників і тому мають розуміти поточні й майбутні потреби замовників, виконувати їхні вимоги та прагнути до перевищення їхніх очікувань.

2. Лідерство. Керівники встановлюють єдність призначеності та напрямів діяльності організації, їм треба створювати та підтримувати таке внутрішнє середовище, в якому працівники можуть бути цілком залучені до досягнення цілей, поставлених перед організацією.

3. Залучення працівників. Працівники на всіх рівнях становлять основу організації, і їх цілковите залучення дає змогу використовувати їхні здібності на користь організації.

4. Процесний підхід. Бажаного результату досягають ефективніше, якщо діяльністю та пов'язаними з нею ресурсами керують як процесом.

5. Системний підхід до управління. Визначання й розуміння взаємопов'язаних процесів та управління ними як системою сприяє результативному та ефективному досягненню організацією поставлених цілей.

6. Постійне поліпшування. Постійне поліпшування загальних показників діяльності організації треба вважати незмінною її метою.

7. Прийняття рішень на підставі фактів. Ефективні рішення приймають на підставі аналізування даних та інформації.

8. Взаємовигідні стосунки з постачальниками. Організація та її постачальники є взаємозалежними, і взаємовигідні стосунки підвищують спроможність обох сторін створювати цінності.

Ці вісім принципів управління якістю формують основу стандартів на системи управління якістю в межах стандартів ISO серії 9000.

У науково-методичному центрі організації навчального процесу ОНАХТ створено відділ управління якістю освіти та методичної роботи, одним із основних напрямків діяльності котрого буде втілення в організацію навчального процесу вищезазначених принципів.

КАСКАДНА МОДЕЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ

С.В. Котлик

Компетенція в широкому значенні – здатність застосовувати знання, вміння, успішно діяти на основі практичного досвіду при вирішенні завдань загального роду, також у певній широкій сфері. Компетенція професійна – здатність успішно діяти на основі практичного досвіду, вміння і знань при вирішенні завдань професійного роду діяльності.

Розбираючи поняття «компетенція», доречно згадати і поняття «кваліфікація», яка тісно з нею пов'язана, тому що описує стандарти виконання професійної діяльності. В деякому розумінні кваліфікація – це гарантія того, що людина, котра нею володіє, показала, що задовольняє хоч би мінімальні вимоги до виконання тієї або іншої діяльності. Це піднімає важливе питання про необхідність наявності професійних, кваліфікаційних стандартів і узгодження з ними моделі оцінки компетенцій.

Європейський саміт, що пройшов у Лісабоні в березні 2000 р., став поворотним моментом у визначенні політики і практики Європейського Союзу. Висновки Лісабонського саміту підтверджують, що успішний перехід до економіки і суспільства, заснованих на знанні, повинен супроводжуватися процесом безперервної освіти – навчання довжиною в життя (lifelong learning).

Магістр – це академічна кваліфікація, яка приблизно відповідає статусу «спеціаліст», що існував у Радянському Союзі і пострадянській Україні, тобто людина, котра здобула закінчену вищу освіту. Проте зараз документи Євросоюзу пропонують вважати закінченою вищою освітою кваліфікацію бакалавра (три, а іноді чотири роки навчання). Однак європейські працедавці все-таки вважають за краще мати справу з магістрами.

Експеримент із виділенням бакалаврату – один з головних у Болонському процесі. Раніше, вступаючи до ВНЗ, людина вибирала певну спеціальність і освоювала її впродовж усього навчання. Але сучасні технології змінюються так швидко, що через п'ять років навчання дана спеціальність може бути вже незатребуваною. Бакалавр – фахівець широкого профілю. Щоб отримати це звання, студент освоює певну сферу знань, вивчаючи обов'язкові предмети. Потім бакалаври можуть вступити до магістратури і за два роки уточнити свою профорієнтацію відповідно до віянь технічного прогресу і вимог працедавців. Таким чином, двоступінчаста система «бакалавр – магістр» дозволяє гнучко реагувати на потреби ринку праці.

Україна, вирішивши запозичувати цей досвід, втиснула західну двоступінчасту систему освіти у стару схему, при цьому в нас, відповідно до українського законодавства, професіоналом, як і раніше, вважається тільки той, хто має повну вищу освіту, і уточнюється: «магістр або спеціаліст».

ВНЗ країн ЄС готують бакалаврів з економіки з урахуванням спеціальностей, тобто в дипломах випускників зазначається: бакалавр з економіки у сфері бухгалтерського обліку, бакалавр економіки з фінансів і т. д.

У США у сфері економічної освіти дещо інша картина. Протягом останнього десятиліття школи бізнесу в Америці росли з вражаючою швидкістю. Кожний крупний університет вважає престижним мати таку школу. У 2000-х роках діє близько 700 шкіл бізнесу, що видали приблизно чверть всіх магістерських дипломів на планеті.

Незважаючи на такий бурхливий розквіт підготовки фахівців у сфері економіки, багато американських фахівців скаржаться на недостатню їх кількість. Такий парадокс цілком можна пояснити: щорічно розоряється приблизно 10 % американських компаній, перш за все невеликих, і на думку ряду керівників цих фірм, одна з найважливіших причин їх поразки в конкурентній боротьбі – некомпетентність їх фахівців у сфері економіки.

Число охочих пройти навчання у школах бізнесу тут постійно зростає. Це і зрозуміло. Після 21 місяця достатньо виснажливих занять по 80 годин на тиждень (що само по собі є непоганою практикою для фахівців у сфері економіки) випускники престижних шкіл можуть розраховувати на подвоєння своєї зарплати в порівнянні з тією, яку вони отримували до здобуття спеціального диплома. Для американців це означає отримання 60 тис. дол. на рік з непоганими перспективами просування по службі.

В Україні, незважаючи на велику кількість випускників економічного профілю, підготовлених численними ВНЗ різного рівня акредитації, як і раніше, існує попит на них (а також велика популярність економічних спеціальностей серед абітурієнтів). Про це свідчить така інформація:

***Запити працедавців за спеціальностями з пошукового сервера
Національної інтернет-біржі праці України Jobmarket.com.ua
у 2011 році (з урахуванням кількості запитів)***

1	Бухгалтер	500
2	Водій	370
3	Менеджер	270
4	Перекладач	244
5	Банк	218
6	Юрист	161
7	Адміністратор	121
8	Інженер	117
9	Секретар	113
10	Дизайнер	89
11	Туризм	74
12	Кур'єр	71
13	Офіс-менеджер	70
14	Оператор ПК	67
15	Студент	64
16	Директор	62
17	Промоутер	61
18	Економіст	60

Викладачі факультету економіки і бізнесу прагнуть підвищити як якість знань своїх випускників, так і престиж навчання в нашій академії. Підтвердженням цьому є успіхи наших студентів на різних зовнішньоекономічних форумах і олімпіадах:

2010 рік

Два призові місця (2-ге і 3-тє) у Всеукраїнському конкурсі дипломних робіт з «Економіки промисловості» (Алексєєва Я.В., Чумаченко О.Ю.); 3-тє місце у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт з напрямку «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» – Запоріжжя (Соловйова І.А.); 3-тє місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з напрямку «Економіка підприємства і управління виробництвом» – Житомир (Арнаут І.П.); 2-ге місце у Всеукраїнському конкурсі студентських робіт з питань харчової промисловості за напрямом «Облік і аудит» (Соловйова І.А.); 2-ге місце у Всеукраїнському конкурсі студентських робіт з напрямку «Інвестування» (Осипов А.А.); 3-тє місце у Всеукраїнському конкурсі студентських робіт з питань харчової промисловості за напрямом «Менеджмент організацій» (Осипов А.А.).

2011 рік

2-ге місце у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт з напрямку «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» – Запоріжжя (Терепенчук В.В.); 3-тє місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з напрямку «Економіка підприємства і управління виробництвом» – Житомир (Заїченко Д.С.).

Також підтвердженням якості економічного навчання в нашій академії є почесне 21-ше місце в рейтингу серед ВНЗ економічної спрямованості всієї України за версією газети «Гроші» в 2011 році. За версією цієї газети, випускників українських ВНЗ оцінювали провідні компанії-працедавці. З кожної спеціальності їм був запропонований окремий список вищих навчальних закладів, які випускають відповідних фахівців. Оцінка ВНЗ проводилася за десятибальною шкалою, де «0» означав, що «випускника з дипломом цього ВНЗ фірма ніколи б не взяла на роботу», а оцінка в «10» балів – «запропонувала б вищу зарплату, ніж у інших».

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ
ВІДДІЛЕННЯМ ПЕРЕПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
ІНСТИТУТУ ПДО І ПК СПЕЦІАЛІСТІВ
ХАРЧОВОЇ І ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ОНАХТ**

Л.Л. Гордієнко, Т.І. Нікітчина

У сучасному світі освіта стає одним із найважливіших факторів, які забезпечують економічний розвиток, соціальну стабільність, розвиток інститутів громадянського суспільства. Стратегія розвитку освіти в Україні визначається такими актуальними викликами сучасності, як:

1) зміни демографічної ситуації в країні і світі, які визначають структуру споживачів освіти та їх вимоги. Значне місце у структурі освіти найближчим часом буде займати освіта дорослих, додаткова професійна освіта, освіта впродовж усього життя;

2) тенденції до зростання глобалізації, інтернаціоналізації капіталу, суспільних і соціально-економічних відносин, тотальна інформатизація усіх сфер людського життя, вступ до СОТ, приєднання до Болонського процесу визначають напрямки розвитку освіти в Україні;

3) нерівномірність соціально-економічного розвитку різних регіонів і соціальних груп населення викликають необхідність відповідально вести економічну політику в галузі освіти;

4) вищі навчальні заклади повинні відповідати вимогам роботодавців та бути конкурентоспроможними.

Конкурентоспроможність кожної організації, яка функціонує в ринкових умовах, у тому числі й вищих навчальних закладів, обумовлюють конкурентоспроможність товару, конкурентоспроможність персоналу та конкурентоспроможність менеджменту цієї організації.

Що ж є товаром вищого навчального закладу? Аналіз сучасних вітчизняних та закордонних джерел інформації дозволив зробити висновки про те, що товаром вищого навчального закладу є освітні послуги, а саме комплекс навчальних програм, метою яких є зміна освітнього рівня чи професійної підготовки споживача освітніх послуг та які забезпечені відповідними ресурсами освітньої організації.

Специфіка освітніх послуг виявляється як у традиційних характеристиках послуг, так і в рисах, притаманних тільки освітнім послугам. Головною особливістю надання освітніх послуг є співпраця викладача і студента. У сфері освіти, де перетворюється особистість студента, він, не будучи професіоналом, претендує на найактивнішу роль у процесі виробництва та надання освітніх послуг. Властивість невід'ємності від джерела у відношенні до освітньої послуги означає, що в результаті купівлі-продажу такої послуги продавець втрачає право власності на свій специфічний товар, але й покупець також таким правом не володіє, оскільки сам цей товар "зникає", бо споживається в ту саму мить, що й виробляється та передається. В той самий час, кожна заміна викладача може змінити процес та результат надання освітньої послуги, а отже,

і попит. Крім того, особливість саме освітніх послуг проявляється в тому, що початок їх споживання відбувається одночасно з початком їх надання.

Одним з головних чинників, який визначає конкурентоспроможність товару, є його якість. Забезпечення якості освіти – це оцінка загального виконання вимог до якості освіти на стадії здійснення навчального процесу. Якісне здійснення освітньої послуги неможливе без двох головних чинників – кадрового складу працівників вищого навчального закладу (викладачів і допоміжного персоналу) та матеріально-технічного забезпечення (аудиторний фонд, бібліотека, комп'ютерні класи, лабораторна база, база для практики). Надання освітніх послуг означає забезпечення якості на основі безперервного врахування вимог і очікувань споживачів та можливостей ринку праці, а також постійне поліпшення якості підготовки випускників, розробку нових освітніх послуг.

Мета студентів, які отримують освітні послуги у відділенні перепідготовки спеціалістів (ВПС) Інституту, – це бути більш конкурентоспроможними на ринку праці, крім того, вони вже мають досвід навчання у нашому чи в інших закладах вищої освіти України, та майже 99 % з них сплачують за надання освітніх послуг самостійно. Головними питаннями, які їх турбують при вступі на навчання, є такі: 1) навчальні програми надання освітніх послуг; 2) визнання диплома про перепідготовку з присвоєнням кваліфікації; 3) терміни надання освітніх послуг; 4) кадровий склад викладачів; 5) методична забезпеченість надання освітніх послуг; 6) вартість і варіативність оплати за навчання. Тому питання конкурентоспроможності надання освітніх послуг та їх якості, як основного складника конкурентоспроможності, є дуже актуальними для відділення перепідготовки спеціалістів Інституту ПДО і ПК ОНАХТ.

При оцінюванні якості знань у ВПС Інституту ПДО і ПК ОНАХТ згідно зі стандартами вищої освіти вищих навчальних закладів використовують такі критерії якості навчального процесу: наявність затверджених у встановленому порядку навчальних планів, графіків навчального процесу, робочих програм з дисциплін; відповідність змісту навчальних планів і робочих програм вимогам програм якості та стандартам вищого навчального закладу; відповідність розкладу занять логіці викладання кожної дисципліни; відповідність елементів навчального процесу (лекцій, семінарів, лабораторних занять тощо) затвердженим планам та програмам; комплектність і достатність методичного забезпечення з дисциплін; достатність, регулярність і рівень організації поточного контролю, можливостей прийняття учасниками освітнього процесу рішень, спрямованих на узгодження дій та відносин між ними для досягнення запланованих результатів.

Враховуючи особливість контингенту, який навчається у ВПС Інституту ПДО і ПК, це студенти, які одержують освітні послуги на контрактній основі по заочній формі навчання. На їх рівень якості навчання впливають жорстка конкурентоспроможність на ринку праці і більше прагнення до саморозвитку. Ця динаміка позначена особливо з 2008 року. На покращення якості навчання студентів багатьох спеціальностей ВПС Інституту ПДО і ПК з 2008 року

вплинули і умови сучасного викладання: це наявність електронних ресурсів для самостійного оволодіння матеріалом за навчальними програмами дисциплін стандартів освіти, наявність методичних вказівок та літератури в доступній електронній формі. Якість навчання у студентів першого року навчання за ОКР «спеціаліст» у літню сесію на 15 – 30 % вища від якості навчання у зимову сесію за всіма роками, які брали участь у порівнянні. Така тенденція зумовлена бажанням студентів ВПС Інституту ПДО і ПК продовжувати навчання та перед переведенням на інший рік навчання ліквідувати всі борги за зимову сесію і якісно скласти літню сесію.

Слід зазначити стабільну якість навчання студентів технологічних та економічних спеціальностей на третьому році навчання у другому семестрі – не менше 60 % за всіма проаналізованими роками, що показує готовність до оцінювання їх знань Державною кваліфікаційною комісією при захисті дипломних проектів (ДП) та робіт (ДР).

Аналіз результатів захисту ДП та ДР показує, що при зростанні кількості випущених спеціалістів ВПС Інституту ПДО і ПК якість захисту знизилась у 2010 році в порівнянні з 2009 р. на 8 % і на 12 % у порівнянні з 2008 р., але залишалася вищою від нормативного значення. Це вказує на зростання вимог до випускників, які одержують другу освіту, для підвищення конкурентоспроможності як Інституту ПДО і ПК, так і його випускників. Абсолютна успішність показала за всі роки захисту ДП та ДР стабільне 100 % значення.

Особливість спеціалістів нашого ВПС – це одержання знань більш ретельно для себе. Маючи досвід одержання перших знань, вони більш прискіпливо оцінюють методи викладання в Інституті ПДО і ПК, що потребує постійних вдосконалень у навчальному процесі та у професійному спрямуванні навчання.

З метою підвищення якості навчання студентів ВПС Інституту ПДО і ПК та запобігання правопорушенням при здійсненні навчального процесу, а також враховуючи перехід на кредитно-модульну систему студентів заочної форми навчання, нами запропоновано заміну виконання домашніх контрольних робіт студентами ВПС проведенням модульної контрольної із запропонованого на настановних заняттях переліку питань.

Отже, для стабільності та підвищення якості навчання й підготовки спеціалістів ВПС Інституту ПДО і ПК необхідно провести такі заходи:

- визначити зміст навчання з кожної дисципліни, тобто чого навчають. Зміст визначається не лише програмою курсу, але й професійним спрямуванням навчання, що невід'ємно залежить від професорсько-викладацького складу, який працює в Інституті ПДО і ПК;

- підходити до підбору викладачів ВПС, враховуючи вимоги до кожного. Це, зокрема, наявність глибоких знань з курсу, добрі знання практичної роботи підприємств, добрі знання методики викладання предмета, постійне підвищування свого професійного рівня;

- застосовувати найбільш ефективні методи та прийоми навчання, інтенсифікувати навчальний процес таким чином, щоб за найменший час

забезпечити найбільш якісні знання студентів за рахунок удосконалювання досвіду використання інтерактивних технологій;

- організовувати пізнавальну діяльність студентів через удосконалення їх самостійної роботи, шляхом введення нових методів в оцінюванні знань, одним з яких є модульна контрольна робота.

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОНАХТ

І.І. Савенко

Згідно із розпорядженням по академії студенти-дипломники спеціальності “Менеджмент організацій” виконують дипломні роботи на кафедрі маркетингу і логістики за темою “Удосконалення маркетингових заходів з просування освітніх послуг ОНАХТ” з п’ятнадцяти спеціальностей та напрямів підготовки.

В рамках написання дипломної роботи було проведено анкетування студентів п’яти курсів з названих спеціальностей та напрямів підготовки.

Студентка-дипломниця Біркус Марина проводила анкетування серед студентів 1-5 курсів, що навчаються на факультеті технологічного обладнання та технічного сервісу. В опитуванні брали участь 154 респонденти. В анкеті були поставлені такі запитання:

1. Де Ви навчалися?
2. Який середній бал Вашого атестата?
3. Чи подавали Ви документи до інших ВНЗ?
4. Назвіть, будь ласка, джерело інформації про ОНАХТ?
5. Хто вплинув на Ваш вибір ВНЗ?
6. Що вплинуло на вибір саме цієї спеціальності?
7. На скільки напрямів (спеціальностей) в ОНАХТ Ви подавали документи?
8. Коли Ви прийняли остаточне рішення навчатися в ОНАХТ?
9. Ви навчаєтесь за контрактом чи за держзамовленням?
10. З якою метою Ви вступили до ВНЗ?
11. Чи задоволені Ви своїм вибором за минулий час навчання?

Основними відповідями анкетування, які дали можливість скласти “портрет” студента факультету технологічного обладнання та технічного сервісу, були:

- жителями м. Одеси та Одеської області є 86,82 %; жителями міст – 91,76 % респондентів;
- 81,2 % респондентів навчалися у школі добре (середній бал становив 7-9), 17,5 % – на відмінно, решта учнів із задовільними оцінками;
- 62 % респондентів не подавали документи для вступу в інші ВНЗ;
- 51 % респондентів вступили до ВНЗ з метою отримати якісну освіту, 43 % – отримати диплом про вищу освіту;
- 52 % респондентів задоволені своїм вибором за минулий час навчання;
- щодо вибору ОНАХТ 63,74 % відповіли: батьки та інші родичі.

Анкетування дало змогу виявити основні мотиви вступу абітурієнтів до ОНАХТ та завдання, які вирішують студенти, навчаючись в академії, сильні та слабкі сторони конкурентів, можливості та загрози. Це дало можливість розробити заходи щодо покращення профорієнтаційної роботи на факультеті.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ОНАХТ

І.І. Зінченко

На сьогоднішній день головним стратегічним завданням науково-технічної бібліотеки (НТБ) нашої академії є реалізація нової моделі бібліотеки, що поряд із традиційними функціями забезпечення літературою та інформацією наукового й навчального процесів виконує роль інформаційного й інтелектуального центру, який забезпечує оперативний доступ як до власних, так і світових інформаційних ресурсів.

Комп'ютеризація нашої бібліотеки почалася в 1995 р. з формування електронної бази даних нової літератури, що надходила, й відомостей про активну частину фонду з 1991 р., а також статей із профільних журналів. Спочатку робота просувалася повільно, гальмувалася через низку об'єктивних і суб'єктивних причин, у тому числі внаслідок слабкої технічної оснащеності й відсутності підготовлених кадрів.

На початку 2007 р. була прийнята “Концепція модернізації бібліотеки на основі комп'ютеризації і впровадження інноваційних технологій на 2007-2010 рр.”.

Того ж року розпочалася робота щодо створення електронної «Картотеки книгозабезпеченості», що на сьогоднішній день є невід'ємною частиною навчально-методичного комплексу з дисциплін і дозволяє здійснювати моніторинг забезпечення навчального процесу необхідною літературою відповідно до навчальних планів академії.

Вивчивши досвід ряду бібліотек, ми прагнули виробити власний підхід. Так, у роботу з ретроконверсії каталогів внесли системність, об'єднавши в єдиний комплекс ряд технологічних процесів – переоблік та інвентаризацію фонду, формування активно запитуваного фонду й відбір літератури на депозитарне зберігання, списання застарілої літератури, редагування каталожних карток відповідно до нових стандартів і переведення у машиночитану форму, перешифрування книг у разі потреби, створення електронного пошукового апарату на базі ключових слів (глосарій), штрихкодуювання.

Для проведення цього комплексу була складена Програма ретроспективної каталогізації фонду НТБ академії на найближчі три роки. Під час обговорення позицій Програми ми намагалися врахувати всі фактори, які могли вплинути на процеси ретроспективної каталогізації.

Ретровведення здійснюється за такими напрямками:

- література, що рекомендується кафедрами з дисциплін, які читаються в академії (у першу чергу з харчових технологій);
- дисертації й автореферати дисертацій;
- праці вчених академії.

Ретроспективне введення цих фондів в електронний каталог дозволить надалі здійснювати в НТБ електронну книговидачу, наповнювати створювану

електронну бібліотеку повнотекстовими документами, що ми вже успішно робимо з навчально-методичними посібниками, й відображати в електронному каталозі видання вчених нашої академії.

Для забезпечення якісного пошуку в електронному каталозі за атрибутами і класифікаторами (кафедра й дисципліна, статейна база, шифр, ключове слово) було вирішено створювати повний бібліографічний запис, як це робиться при обробленні нових документів.

Було прийнято рішення при переведенні каталогів в електронну форму за основу брати безпосередньо книгу і, звіряючи її з Генеральним алфавітним каталогом, здійснювати ручне введення. Наприклад, введення в електронний каталог профільних документів із харчових технологій має свою специфіку. Глибоко й точно визначити пошуковий образ документа (ПОД) з картки неможливо. Часто зустрічаються книги, які мають однаковий заголовок, але відрізняються за змістом. Отже, будуть відрізнятися й ключові слова. І в цих ситуаціях робота з кожною книгою *de vise* цілком виправдана.

У процесі ретроконверсії завдяки прийнятій нами методиці ми, з одного боку, забезпечили якість електронного каталогу, з іншого боку – виграли час на паралельне проведення бібліотечних процесів.

Довідково-бібліографічний відділ з 1995 р. формує бази даних не тільки в картковому, але й в електронному варіанті. Найбільшу цінність мають картотеки з харчової і переробної промисловості, картковий репертуар яких, обсягом у 150 тис. карток, охоплює літературу з початку 60-х років. У цей час, коли хронологічні рамки електронної бази статей із профільної періодики в основному забезпечують інформаційні потреби користувачів, постало питання про консервацію частини довідково-пошукового апарату на традиційних носіях інформації.

Сьогодні при наявності електронного каталогу, що поєднує в собі функції алфавітного, систематичного й іншого каталогів і картотек бібліотеки й багатоаспектно розкриває смисловий зміст документа за допомогою координатного індексування, значно спрощуються і прискорюються пошук необхідної інформації, а також окремі процеси складання бібліографічних покажчиків, як наприклад, пошук інформації з ряду параметрів, у тому числі за авторами, складання допоміжних авторських покажчиків. Для того щоб звернути увагу на праці співробітників академії, використовується астериск і посилення, що вказує на приналежність академії.

Велику увагу бібліотека приділяє веденню свого веб-сайту, що входить до складу сайту академії.

Обличчям бібліотеки, її візитною картою є загальна інформація про бібліотеку: історична довідка, структура, режим роботи, правила користування, контактна інформація й інші відомості. Тут же розміщена “Енциклопедія ОНАХТ в особах”.

У цій частині сайту особливе значення має форма подання матеріалів – доступність, привабливість. Як відомо, від подачі матеріалу багато в чому залежить життєздатність сайту.

До нового навчального року ми підготували нову версію веб-сайту, доповнивши його програмну частину. Кардинально оновили зовнішнє оформлення, розробили новий логотип.

Зараз ведуться підготовчі роботи з організації корпоративної електронної бази документів, що передбачає доступ до електронних бібліотек інших вищих навчальних закладів.

Безсумнівно, впровадження в нашу роботу електронних бібліотечних технологій привело до вдосконалювання інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів, що стало більш якісним за багатьма параметрами, насамперед за його доступністю й оперативністю. Можна відзначити також зниження трудозатрат у процесах уже налагоджених нових технологій.

Поряд із цим зросла потреба в підвищенні рівня культури користувачів бібліотеки, постійному підвищенні кваліфікації бібліотечних працівників, в оперативному створенні повнотекстової електронної бази, тісному співробітництві й координації зусиль у рамках Навчально-наукового центру інформаційних технологій академії тощо.

Всі ці напрямки закладені в розробленому нами «Перспективному плані роботи НТБ ОНАХТ на 2010-2020 рр.».

6 лютого 2011 р. відбулося відкриття видавничого центру «Технолог». На сьогоднішній день завдання центру – забезпечити навчальний процес всією необхідною навчально-методичною літературою. У перспективі – стати центром повного циклу, що здійснює редагування, коректуру й верстку рукописів, дизайнерське оформлення матеріалів, а також видання рекламної й іміджево-презентаційної поліграфічної продукції академії. .

На шляху трансформації нашої бібліотеки в бібліотеку сучасного типу на основі цифрових технологій зроблено вже чимало, можна вже говорити про певні напрацювання, але при цьому кількість проблем, як суб'єктивного, так і об'єктивного характеру, не зменшується. Потрібні перегляд штатного розкладу у зв'язку з освоєнням нових інформаційних технологій і розширенням діяльності сектора комп'ютерних технологій і інновацій у складі бібліотеки, поліпшення матеріально-технічного постачання.

Нові вимоги до навчально-освітніх процесів, інновацій в інформаційних технологіях істотно вплинули на характер діяльності бібліотек, у тому числі й нашої НТБ. Вважаю, що на шляху інноваційних перетворень у бібліотечній справі дуже важливо забезпечити, я б сказала, елегантний підхід до сполучення традиційних і новітніх технологій. Для нас залишається незмінним основне призначення бібліотеки вищого навчального закладу – забезпечення навчальної й наукової діяльності користувачів, виховна й просвітницька робота.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОНАХТ

О.І. Гапонюк, В.Е. Волков, В.І. Наumenко

Стратегічною метою Болонського процесу, до якого Україна приєдналася в 2005 році, є створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) і його подальше вдосконалення до 2020 року.

Пріоритети ЄПВО впроваджуються та реалізуються в ОНАХТ вже багато років, а саме:

1. Підготовка фахівців в ОНАХТ ведеться за рівнями «бакалавр – спеціаліст, магістр», при тому, що диплом спеціаліста майже не відрізняється від диплома магістра за своєю значущістю.

2. З 2005 року в академії впроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу (КМС ОНП), яка є однією з форм Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС).

3. Розроблено достатньо гнучкі індивідуальні траєкторії навчання студентів, які реалізуються через обрання різноманітних спеціалізацій і окремих дисциплін; реалізовано поліморфний принцип навчання.

4. Значно підвищено мобільність студентів, що є однією з ключових цілей і можливостей Болонського процесу.

5. Рамкові стандарти і програми навчання сфокусовані на результатах навчання (компетенціях) і спрямовані на підвищення конкурентоспроможності фахівців на ринку праці.

В той самий час перед академією, як і перед іншими ВНЗ країни, стоїть ще чимало проблем, розв'язання яких є необхідним для того, щоб відчувати себе повноправним членом ЄПВО. Головна з цих проблем – запровадження Додатка до диплома європейського зразка, на вирішення якої спрямовані зусилля ректорату, деканів, завідувачів кафедр і всього колективу ОНАХТ.

Є невирішені питання і внутрішнього порядку:

– організація викладання дисципліни найкращим чином, коли б окремі модулі або й окремі лекції читалися найбільш підготовленими фахівцями з цих питань;

– розбивка курсів дисциплін фундаментальної підготовки таким чином, щоб окремі модулі викладались на старших курсах, коли студент може їх сприйняти;

– постійна участь провідних фахівців харчової і зернопереробної промисловості, в тому числі сучасних економістів, менеджерів, товаровознавців тощо, у навчальному процесі та підвищенні кваліфікації викладачів.

Окрім вимог до організації навчального процесу на високому рівні, для підготовки конкурентоспроможних випускників необхідне насамперед свідоме виконання індивідуальних навчальних планів самими студентами.

ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ АКАДЕМІЇ В СИСТЕМІ ECTS

О.І. Гапонюк, Ф.А. Трішин, В.І. Науменко

В ОНАХТ накопичено певний досвід організації навчального процесу в кредитно-модульній системі (КМС). У першу чергу цьому сприяло введення рейтингової системи оцінки знань студентів ще в 1994 році.

Тепер переважна більшість викладачів добре володіють основними Положеннями, котрі забезпечують регламентацію організації навчального процесу на нових засадах. В останні роки робочі навчальні плани та програми розробляються з урахуванням ECTS (Європейської кредитно-трансферної системи), що допомагає цілісному сприйняттю кредитно-модульної системи. Відповідні документи доступні для всіх співробітників ОНАХТ завдяки їх розміщенню на сайті академії.

Студенти також адаптувались до нових умов побудови навчального процесу.

Подальше вдосконалення навчання в КМС стримується тим, що всі нові заходи в цьому напрямі необхідно проводити в рамках “Положення про організацію навчального процесу”, яке затверджено Міністерством освіти і науки України ще в 1993 році. На наш погляд, настав час для його змін з урахуванням вимог сьогодення.

Оскільки Положення “Про кредитно-модульну систему оцінки знань студентів” приймалось задовго до ECTS, сьогодні в ньому проявилась низка суперечливих позицій. Так, максимальна оцінка з екзаменом дорівнює 150 балам, із заліком – 130 балам. Це було доцільно, коли 100 балів планувалось на поточний контроль, а 50 і 30 на підсумковий (екзаменаційний та заліковий відповідно). Сьогодні заліковий контроль вже суперечить самій системі модульного контролю, тому що за Положенням ця форма підсумкового контролю полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі видів робіт на практичних, лабораторних, семінарських заняттях. Можливо, їх потрібно не оцінювати в балах, а виставляти, як “прослухав” (за умови обов’язкового виконання).

В той самий час постає питання, як у додатках до диплома оцінювати дисципліну, що викладається в декількох семестрах з різними за формами підсумковими контролюми?

Всі ці питання необхідно розглянути на методичній раді ОНАХТ.

Потрібно також переглянути і норми часу на різні види навчальної роботи, оскільки вони затверджувались з урахуванням «застарілої» КМС.

Отже, на наш погляд, назріла необхідність перегляду деяких позицій у рейтинговій оцінці знань студентів, насамперед з огляду на її уніфікацію. Як показує практика впроваджень сучасних програмних засобів автоматизації документообігу у ВНЗ України, всі вони налаштовані на використання єдиної максимальної кількості балів для оцінювання навчальних дисциплін (частіше за все це 100 балів).

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ WEB-РЕСУРС ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Ф.А. Трішин, О.В. Нарушевич-Васильєва

Черговим кроком на шляху вдосконалення роботи науково-методичного центру організації навчального процесу (НМЦ ОНП) ОНАХТ стало відкриття його офіційного сайту. Повноцінно функціонувати сайт почав наприкінці 2010 року, що було зумовлено створенням на кафедрах сприятливих умов для ефективного використання викладачами академії у своїй навчально-методичній діяльності інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Сайт НМЦ ОНП містить нормативні документи, що регламентують організацію і проведення навчального процесу (наприклад, Положення про практичне заняття, Положення про лабораторне заняття, Положення про самостійну роботу студентів ОНАХТ та ін.), питання розроблення навчально-методичних комплексів дисциплін (наприклад, Положення про робочу навчальну програму дисципліни, Положення про електронний підручник та ін.); державні стандарти вищої освіти, документи МОН України про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг; форми планування та звітності кафедр щодо навчально-методичної роботи; інформаційні повідомлення про проведення науково-методичних конференцій в ОНАХТ та інших вищих навчальних закладах тощо.

Одним із напрямків методичної діяльності НМЦ ОНП є редагування інструктивно-методичних матеріалів, консультації з підготовки до друку рукописів, відправка їх у видавництво, складання загальних планів видання. На сайті розміщене Положення про редакційно-видавничу діяльність НМЦ ОНП, в якому визначено порядок підготовки до друку інструктивно-методичної літератури, конспектів лекцій, підручників та навчальних посібників, а також вимоги до оформлення рукописів навчальних і методичних матеріалів, поданих до друку.

Доступ до матеріалів, розміщених на сайті НМЦ ОНП, поки що можливий лише в локальній мережі академії. Для того щоб отримати змогу користуватися ним, необхідно ввести адресу сайту <http://vc51/nmcomp> в адресний рядок Internet-браузера, натиснути клавішу Enter, потім ввести логін і пароль.

У разі необхідності пароль може бути змінено на інший.

Слід мати на увазі, що файли, розміщені на цьому сайті, збережено у форматі PDF (Portable Document Format), отже, для їх перегляду знадобиться відповідне програмне забезпечення. Зокрема, PDF-файли читаються за допомогою безкоштовної програми Adobe Acrobat Reader.

В рамках інформаційного простору сайту НМЦ ОНП реалізовано сервіс – електронний розклад занять (<http://www.rozklad.onaft.edu.ua/>). Окрім можливостей ознайомлення з традиційним розкладом занять, викладачі отримують змогу оголошення необхідної інформації для своїх студентських груп.

Працівники НМЦ ОНП будуть вдячні за пропозиції щодо покращення роботи сайту та висвітлення на його сторінках необхідних для викладачів академії питань. Наш сайт відкритий для генерації нових ідей, обміну думками щодо вдосконалення освітнього процесу в ОНАХТ.

НАТБ ОНАХТ

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ

Л.Ф. Будюк, С.В. Котлик

Останнім часом Міністерство науки і освіти, молоді та спорту України приділяє особливу увагу складанню електронних підручників для сучасних шкіл, впровадженню їх у навчальний процес та вирішенню питання масового придбання учнями, на привабливих умовах, ноутбуків для їх використання в процесі наочного та дистанційного навчання. Тому у ВНЗ цей процес також потребує прискорення та вдосконалення.

В академії є досвід створення сучасних мультимедійних підручників з грифом МОН, на базі якого було розроблено, обговорено всіма завідувачами кафедр на “круглому столі”, затверджено Методичною радою та розміщено на сайті методвідділу “Положення про електронний підручник”. Однак більша частина кафедр планують розробку друкованого варіанту підготовки та видання підручників з грифом МОН.

Методвідділом НМЦОНП проведено аналіз причин цього факту, який показує, що сьогодні його головним завданням є доведення до кожного викладача:

всієї низки методичних принципів, а також системи критеріїв (особливо критеріїв відбору та способів подання змісту навчального матеріалу в електронному підручнику, оцінюваного за великою кількістю чинників), на яких повинна ґрунтуватися його розробка;

відомостей про захист авторських прав, про спеціальні та універсальні засоби, які дозволяють йому, не маючи професійних технічних знань, створити та розмістити у мережі електронний підручник;

про потрібні для цього комп’ютери, модеми та іншу техніку для підключення до мережі Інтернет, а також надати йому навички роботи з електронними засобами в межах академії;

про те, що при розробці будь-якого мультимедійного або електронного підручника перед авторами виникає необхідність вирішення кількох типових проблем: розробка концепції та ідеї проекту, координоване виконання взаємопов’язаних дій, обмежена в часі протяжність проекту, тестування і налагодження готового підручника.

Досвід інших ВНЗ показує, що ці проблеми спроможний швидко вирішити лише колектив, який складається на окремий час з різних учасників – профільних спеціалістів, котрі відповідають за матеріал підручника, спеціаліста із внесення контенту в мультимедійну оболонку, редактора та візажиста. Тільки в цьому випадку електронний підручник, з огляду на специфічне його сприйняття студентами, має шанси на успіх.

Практичну роботу щодо створення електронних підручників тимчасовими колективами доцільно, на наш погляд, організувати в рамках системи підвищення кваліфікації в ОНАХТ за єдиною для всіх навчальною програмою. Це дозволить його учасникам детально і послідовно розглядати теоретичні та практичні питання створення електронних підручників; своєчасно отримати

консультації; підвищити практичні навички застосування інформаційних технологій у навчальному процесі та покращити знання української науково-технічної мови.

НТБ ОНАХТ

ПОДАЛЬШЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЗМІСТУ КУРСОВИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ) В ОНАХТ

Л.Ф. Будюк, С.Ф. Горикін

Сьогодні ОНАХТ є лідером у підготовці фахівців для харчової та зернопереробної галузей і займає у рейтингах різних рівнів, у тому числі й за обсягом працевлаштування випускників, досить високі позиції. Але зберегти їх можна шляхом творчого входження студента у професію.

Тому зараз потрібна оптимізація професійного становлення майбутніх бакалаврів, здобуття ними навичок проектування різних рівнів складності.

Аналіз навчальних планів підготовки бакалаврів набору 2009, 2010 років показує, що в них для всіх спеціальностей академії передбачені курсові роботи (КР) та проекти (КП), а для технологічних ще дипломний проект.

Тематика та завдання КР і КП на випускових кафедрах профільні, на всіх інших більш орієнтовані на те, щоб студенти показали знання навчального матеріалу всього курсу та навички проектування. В цих проектах (роботах) студенти недостатньо повно використовують знання та навички з окремих забезпечуючих дисциплін та профіль їх майбутньої спеціальності. Тільки на економічних спеціальностях та кафедрі автоматизації виробничих процесів більша частина КР (КП) відповідає сучасним вимогам до їх оформлення з використанням інформаційних технологій. На інших спеціальностях тільки окремі студенти виконують пояснювальну записку та графічну частину із застосуванням комп'ютерних технологій. Труднощі виконання ними креслень в AutoCADi полягають у тому, що вони недостатньо володіють графічними програмами, котрі значно спрощують цей процес, мають слабку практику набору текстів на комп'ютері. Тому викладачам дисциплін "Комп'ютерні технології" та "Інженерна графіка" слід приділити увагу підвищенню якості практичної підготовки студентів у цьому напрямку.

Випусковим кафедрам, відповідальним за дипломне проектування бакалаврів, з метою збереження рівня технологічного та спеціальних розділів дипломних проектів, впровадження комп'ютерної графіки й технології при їх оформленні необхідно разом із загальноінженерними та спеціальними кафедрами розробити такі підходи, які б дозволили зміст курсових проектів (робіт) частково використовувати в них.

Це дозволить оптимізувати професійне становлення бакалаврів, продемонструвати вміння застосовувати теоретичні знання і практичні навички при проектуванні нових або реконструкції діючих підприємств з метою їх удосконалення.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В АКАДЕМІЇ

О.М. Кананихіна, О.М. Голодонюк, О.В. Севастьянова

ОНАХТ – конкурентоспроможний вищий навчальний заклад (ВНЗ), який постійно розвивається. Від кожного з нас залежить місце академії в рейтингу ВНЗ України, а також місце наших студентів у сучасному економічному просторі.

Поряд з якісними освітніми технологіями велику роль у цьому процесі відіграє впровадження певних виховних заходів.

Вимоги до якості виховної роботи ґрунтуються на системному підході до кожного кроку цієї діяльності. Після обґрунтованого аналізу всього спектра виховної роботи були прийняті стратегічні рішення.

Враховуючи загальну концепцію виховної роботи в Академії, визначено головні складники:

а) конкретні ключові завдання для кураторів першого, другого, третього курсів. Враховуючи специфіку виховної роботи зі студентами різних курсів, відділ організаційно-виховної роботи разом із старшими кураторами факультетів розробили єдині плани кураторської роботи для кожного курсу. Вони активізують роботу кураторів щодо виконання конкретних, обов'язкових заходів і разом з цим дадуть їм можливість проявити свою ініціативу та творчий підхід у вихованні студентської молоді. Особливу увагу з кожним роком набувають відкриті кураторські години, які за планом проводяться на кожному факультеті і висвітлюють різноманітні питання нашого життя;

б) рейтингова система оцінювання роботи куратора. Такий підхід при єдиному плані кураторської роботи дає можливість ефективно оцінити роботу кураторів і крім того виділити за конкурсом кращих кураторів Академії. Слід зазначити, що вже декілька років кращі куратори заохочуються преміями, а з деяких із них за наказом ректора знято до 25 % навчального навантаження;

в) журнал куратора Академії. Цей зручний робочий журнал було розроблено в ОНАХТ. У ньому є весь спектр необхідної інформації про студентів кураторської групи. Розроблено спеціальні запитання, які висвітлює куратор при написанні коротких звітів кожний семестр. Куратор веде журнал усі три роки роботи з групою. При певному удосконаленні матеріали журналу можуть бути основою для написання характеристик студентів, інформаційним джерелом при наданні студентам кращих кімнат у гуртожитку тощо;

г) семінари кураторів. Для визначення необхідних стратегій прийняття тих чи інших рішень, для прозорості в роботі, динамічності, новаторства та аналізу поточної роботи необхідна чітка та скоординована співпраця між куратором групи → старшим куратором факультету → деканатом → відділом організаційно-виховної роботи → проректором з науково-педагогічної та виховної роботи → Радою з гуманітарної освіти і виховання студентів.

Для зміцнення рівня цього ланцюга всі старші куратори Академії є членами Ради з гуманітарної освіти і виховання студентів, усі старші куратори спілкуються з деканатами та навчаються на семінарах, які за планом проводяться відділом організаційно-виховної роботи. Це дає можливість донести всю необхідну інформацію, нові тематичні розробки до кураторів академічних груп під час проведення семінарів кураторів на факультеті.

КУЛЬТУРНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС У СТУДМІСТЕЧКУ ОНАХТ

О.М. Кананихіна, Г.М. Войтенко

Виховний процес у студмістечку ОНАХТ організовано згідно з потребами сьогодення. Розподіляється робота структурно – між підрозділами Інститут культури та мистецтв, Інститут кураторства, деканати, адміністрація та студрада. Такий підхід є раціональним і сприяє успішному виконанню основного завдання навчально-виховного процесу – формування гармонійної особистості на сучасному етапі становлення української державності.

Культурно-виховна робота здійснюється відповідно до Державної національної програми “Освіта” (“Україна ХХІ століття”), Концепції виховання, рекомендацій МОН України, ґрунтується на традиціях та досвіді.

Мета виховного процесу у студмістечку – формування соціально і морально зрілих, всебічно розвинутих особистостей.

Формування культури у виховному процесі студмістечка передбачає забезпечення і розвиток світогляду студентів як системи знань і переконань щодо навколишнього світу та свого місця у ньому, принципів особистісного буття, вироблення вміння відстоювати їх на практиці, виховання толерантності, поваги до людей, що мають інший світогляд, входження у суспільство накопичених людством знань та досвіду, індивідуального осмислення культури, становлення власного світогляду і життєвої позиції.

Культурно-виховний процес студмістечка базується на таких завданнях:

- уведення молодих людей у світ господарського, соціального, політичного, культурного досвіду цивілізації;
- дотримання правових норм і принципів;
- формування моральної і естетичної культури;
- розвиток повноцінного фізичного, психічного та духовного здоров'я юнаків і дівчат;
- виховання потреби активного несприйняття антигромадської поведінки, правопорушень, бездуховності, аморальності.

Культурно-виховний процес в академії має системний і комплексний характер. Розроблено Концепцію культурно-виховної роботи. Вироблено систему планування виховної роботи. Кожен напрям виховання має свою специфіку і відносну самостійність, забезпечує реалізацію певної виховної мети, вирішення конкретних завдань і передбачає використання відповідних форм та методів роботи. Всі напрямки культурно-виховного процесу взаємодіють: формування світоглядної культури, правове виховання, моральне виховання, трудове виховання, вдосконалення професійної практики, естетичне виховання, екологічне виховання, фізичне самовдосконалення, патріотичне виховне спрямування.

Важливою умовою результативності виховання є забезпечення постійної єдності всіх його напрямів. Принципово важливо організувати виховний процес таким чином, щоб досягти цілісності виховного впливу, забезпечити функціонування напрямів як системи.

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ЖИТТЯ У МОЛОДІ» ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ ВИХОВНОЇ РОБОТИ**

О.М. Кананихіна, Ю.С. Федченко

Здоровий спосіб життя – це сьогодні не данина моді, а вимога часу. Незважаючи на вік та посаду, цивілізована людина повинна знати, як і чим харчуватися, яке навантаження давати власному організму, яким чином проводити релаксаційні заходи. Навчати азів філософії здоров'я необхідно малечу, школяра, студента. Тому на базі нашої академії вже традиційним є проведення у листопаді щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Проблеми формування здорового способу життя у молоді», яка особлива тим, що молоді вчені спілкуються зі своїми однолітками. Незважаючи на різний науковий досвід студента, аспіранта, молодого викладача обговорення доповідей відбувається жваво та обґрунтовано. Доповідачі розповідають про свої дослідження у сфері лікувального харчування, наводять результати досліджень про користь найпоширеніших харчових товарів, діляться інформацією та порадами щодо отримання певних досягнень у спорті, навчанні тощо. Саме тут кожен має змогу як взяти участь, так і отримати відповіді на всі питання, які його цікавлять.

Конференція працює за такими основними напрямками:

1. Філософія здоров'я. Теоретико-методологічні засади здорового способу життя.
2. Медичні аспекти здорового способу життя молоді.
3. Технологічні аспекти виробництва харчових продуктів лікувально-оздоровчого напрямку.
4. Роль студентського самоврядування у формуванні здорового способу життя молоді.

На третю Всеукраїнську науково-практичну конференцію молодих учених і студентів, яка відбулася 9-10 листопада 2010 року, надійшло 129 тез доповідей з різних ВНЗ нашої країни. Із секційними доповідями виступило 25 учасників, які не лише приготували чудові презентації, але й дали можливість скуштувати, оцінити свою продукцію. Найкращі доповіді учасників були відзначені дипломами ОНАХТ.

Особливістю конференції є те, що другий день конференції проходить у спорткомплексі академії, тобто проводяться практичні заняття – різноманітні майстер-класи з різних видів спорту. Зокрема, цього року було проведено кафедрою фізичного виховання майстер-класи з гандболу та плавання, які викликали великий інтерес у гостей – учасників конференції.

Підкреслимо, що такі конференції надають молоді нових знань з усіх напрямків здорового способу життя.

ВИХОВАННЯ «ЗДОРОВОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ» У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

В.Л. Михайлова

Коли Права і Свободи людини проголошуються вищою цінністю, актуальним стає підвищення рівня правової свідомості та правової культури людей, у тому числі виховання «здорової правосвідомості» у студентській молоді. Поява студента, що має високу політичну і правову культуру, обумовлена широким комплексом поставлених завдань з розвитку демократичної, соціальної, правової держави. Високий рівень правової свідомості людей, які сьогодні одержують вищу освіту, в майбутньому забезпечить стабільний розвиток суспільства, сприятиме ефективному регулюванню соціальних відносин.

Закріплення у суспільстві правових норм, настановлень, ідей громадськості і моральних ідеалів, подолання негативних стереотипів, сформованих у свідомості молоді, нейтралізація антиправових і антисоціальних устремлінь, зміна політико-правового мислення – основні напрями у процесі виховання та формування соціально розвиненої особистості.

Однією з причин відчуження частини студентської молоді від суспільно-політичних та правових процесів в українському суспільстві є недостатній рівень правосвідомості молоді, незасвоєння демократичної правової культури.

Вирішення подібних проблем немислиме без правової освіти, виховання «здорової правосвідомості». Тільки так можна створити необхідні умови для побудови правової держави, яка повинна будуватися на усвідомленні історичної вкоріненості нашої правової системи в наших культурних і моральних традиціях. Правосвідомість потрібно засновувати на усвідомленні права як соціальної, культурної цінності, розкривати моральний сенс і призначення права. Виховання правосвідомості має спиратися на більш просунуті, диференційовані уявлення про природу соціальної об'єктивності.

У контексті трансформаційних процесів українського суспільства та реформування вищої школи України права духовність, сутність правосвідомості як компонента духовної культури особистості студентства повинні будуватися за допомогою методу правової соціалізації, освіти, виховання через психолого-педагогічні умови і технології. Зазначені чинники є вирішальними для формування у студентській молоді особистісних цінностей, розуміння труднощів поєднання правової рівності, свободи і відповідальності, правомірної поведінки, реальної соціально-правової активності, подолання в соціально-правовій практиці догматичного підходу до правових процесів, подальшого вдосконалення критеріїв і показників ефективності правового виховання.

ЗВ'ЯЗОК МІЖ НАВЧАННЯМ І ОЦІНЮВАННЯМ СТУДЕНТСЬКОЇ УСПІШНОСТІ

І.Р. Біленька, Т.І. Нікітчина

Для ефективного навчання з метою поліпшення вивчення дисциплін згідно з навчальним планом перш за все необхідне справедливе оцінювання студентської успішності. Під час підготовки будь-якої навчальної програми головний інтерес повинен бути зосереджений на тому, як у найрезультативніший спосіб заохотити студентів до навчання. З огляду на це увага повинна бути спрямована на методи навчання та навчальні матеріали. Водночас необхідно звертати увагу на роль оцінювання в навчальному процесі, тому що правильно розроблені та доречно застосовані методики оцінювання сприяють підвищенню ефективності навчання. Зв'язок між навчанням і оцінюванням відображений у таблиці 1.

Таблиця 1

Навчання	Оцінювання
Навчання є ефективним, якщо:	Оцінювання є ефективним, якщо:
спрямоване на чітко визначений перелік запланованих навчальних результатів	спрямоване на чітко визначений перелік запланованих навчальних результатів
методи навчання та навчальні матеріали відповідають результатам, яких треба досягти	його характер і функції відповідають результатам, які треба оцінити
відповідає характеристикам і потребам студентів	відповідає характеристикам студентів і є справедливим
навчальні рішення базуються на значущій, надійній і відповідній інформації	надає значущу, надійну та відповідну інформацію
студентів періодично інформують щодо їхнього прогресу в навчанні	передбачає надання студентам зворотної інформації щодо результатів оцінювання
передбачені додаткові заняття студентів, які не досягають наміченого рівня вивчення	його результати виявляють слабкі сторони вивчення
навчальну ефективність періодично перевіряють, а заплановані навчальні результати та навчальний процес за необхідності модифікують	його результати дають інформацію, корисну для оцінювання відповідності цілей, методів і навчальних матеріалів

Як видно з таблиці, обидва види діяльності потребують чіткої конкретизації навчальних результатів, яких мають досягти студенти, а застереження стосовно добре розробленого оцінювання тісно пов'язані з характеристиками ефективного навчання, яке охоплює процеси викладання

дисциплін, їх вивчення і оцінювання. Останнє становить важливу частину навчальної програми, його головною функцією є покращення вивчення матеріалу з дисциплін.

ВПРОВАДЖЕННЯ АДАПТАЦІЙНОГО КУРСУ У ДОВУЗІВСЬКУ ПІДГОТОВКУ ШКОЛЯРІВ

О.О. Килименчук, К.Б. Козак, О.І. Кириченко

З 2009 року до навчальної програми підготовки абітурієнтів у навчальному науковому центрі довузівської підготовки (ННЦ ДП) введено курс «Психологія ефективних комунікацій». Необхідність цього курсу мотивована тим, що в центрі уваги державної програми розвитку вищої освіти перебуває людина, її інтелектуальний розвиток та реформування системи освітніх послуг з метою підготовки фахівця, здатного успішно розв'язувати сучасні проблеми економіки, конкурентоспроможного на ринку праці, соціально орієнтованого на партнерські взаємовідносини в умовах глобалізації економіки, інформації та інтеграційних процесів у європейське та світове співтовариство. Тотальна комп'ютеризація всіх сфер діяльності сучасної людини, глибокі знання інформаційних технологій, технічних спеціальних дисциплін не завжди дають вміння конструктивно спілкуватися з діловими партнерами, оскільки основою спілкування завжди було і залишиться слово.

У рамках освітніх програм технічних вищих навчальних закладів відсутні освітні програми з риторики та психології ефективних комунікацій.

Враховуючи завдання державної програми реформування освітніх послуг, обов'язковим складником підготовки молодшої особи – фахівця, успішного керівника – інтелектуала, лідера є формування в нього здатності адекватно і логічно вести діалог з партнерами, уміння відповісти на поставлене запитання, дібравши необхідні аргументи, висловити та захистити свою позицію словами.

Нами запропоновані освітні послуги – іміджевий спецкурс з риторики та психології ефективних комунікацій, основними завданнями якого стане:

- розширення можливостей слухача встановлювати позитивний контакт у різних ситуаціях спілкування;
- розвиток уміння швидко розпізнати особливості характеру та стан співрозмовника, упередити маніпулювання собою;
- засвоєння навичок впевненої поведінки та володіння ситуацією;
- відпрацювання навичок ведення ділових переговорів, самопрезентації в усній та письмовій формі, публічних виступів;
- оволодіння навичками конструктивного спілкування;
- підвищення рівня культури та комунікабельності.

Система курсу передбачає моделювання життєвих ситуацій, де учасники матимуть можливість отримати реальний досвід, творчо експериментувати і не боятися «поразки», оскільки під керівництвом професійного психолога та викладача риторики зможуть коректувати своє спілкування з людьми в різних ситуаціях.

Під час занять було створено умови для внутрішнього саморозуміння і психологічного зростання учасників. Для успішного проведення занять викладачами ННЦ ДП розроблено методичний посібник «Риторика и конфликтология в коммуникативных процессах».

Як показали результати цього нововведення, більшість слухачів позитивно його сприйняли.

Третина абітурієнтів з числа тих, хто відвідували курс, показали більш якісні знання з мови та літератури.

Досвід роботи зі студентами молодших курсів свідчить про те, що й для цієї категорії споживачів освітніх послуг слід було б застосовувати інноваційні підходи до технології навчання і ввести факультативно такий курс. Адже часто відсутність комунікаційних задатків не дозволяє ефективно спілкуватися між собою, з викладачем, що призводить до повного непорозуміння, виникнення конфліктних ситуацій, з яких студент не може знайти конструктивний вихід. Дуже рідко студенти можуть вдало висловити свою думку, що ніяк не притаманне лідеру, керівнику підприємства. Вмінню спілкуватися не вчать у загальноосвітніх школах. Характер спілкування у сім'ях студентів, на жаль, часто також не відповідає рівню сучасного керівника.

Анкетування тих слухачів довузівської підготовки, які відвідували курс риторики, що входив до курсу «Психологія ефективних комунікацій», дозволяє зробити висновки:

- більшість (95 %) змінили своє ставлення до мовлення, до спілкування;
- 60 % слухачів вважають, що подібні заняття дозволяють правильно розставити змістові акценти і донести основну думку до партнера;
- 91 % вважає, що психологічні прийоми, яких вони навчаються, допомагають вести правильно полеміку з опонентами, відстоювати свою точку зору адекватно.

Реактивні зміни у системі середньої та вищої освіти, напружений ритм життя, тривале спілкування з комп'ютером через тотальну комп'ютеризацію, вплив негативних чинників зовнішнього середовища робить сучасних молодих людей незібраними, знервованими, нездатними навчатися. Тому вміння психологічно розслабитися, щоб потім мобілізувати себе на продуктивну роботу, – важливий складник у підготовці майбутнього фахівця.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Г.І. Палвашова

Сьогодні Україна стала активним учасником інтеграції до Європи в усіх галузях. Не стала винятком і освіта, особливо вища. Термін “Болонський процес” уже не викликає здивування, а кредитно-модульна система починає набувати все ширшого застосування у ВНЗ України.

Перехід до кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищій школі зумовлює суттєве посилення ролі самостійної діяльності студентів, спрямованої на засвоєння ними змісту навчання, набуття професійної компетентності. У таких умовах на перший план виходять проблеми підвищення результативності самостійної роботи студентів, розробки обґрунтованих підходів до її організації, впровадження ефективних методів керівництва.

Так, важлива роль при вивченні курсу “Харчові технології” приділяється колективній самостійній роботі, де завдання розподіляють за групами. При цьому посилюється фактор мотивації і підвищується інтелектуальна активність. Студенти самостійно створюють інформаційно-методичну базу, зокрема аудіо- та відеотеки на електронних носіях інформації тощо. Із застосуванням мультимедійної техніки кожна лекція супроводжується переглядом відеороликів, а також презентацією тієї чи іншої теми з безпосередньою участю студента, в ролі доповідача, який презентує свій підготовлений матеріал.

В умовах інтеграції України у світовий освітній простір особливої уваги набуває проблема професійного самовдосконалення майбутнього фахівця, особистість якого має бути неповторною, диференційованою і творчою; фахівця, який був би здатним здійснювати свою діяльність на високому професійному рівні, гідно конкурувати на сучасному ринку праці та послуг. Вирішення цієї проблеми навряд чи можливе тільки шляхом передачі знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перетворити студента з пасивного споживача знань на активного їх творця, що вміє побачити та сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її розв’язання, знайти оптимальний результат і довести правильність свого вибору.

Тому без перебільшення можна стверджувати, що навчання – це самоосвіта, що ґрунтується на самостійній роботі студентів, на їх активній позиції, студенти – безпосередні учасники процесу пізнання.

Уся педагогічна та методична майстерність викладача полягає у створенні оптимальних умов для такої роботи. Він зобов’язаний зробити все, щоб сприяти розвитку здібностей кожного студента, бо від цього залежить якісний рівень вищої освіти взагалі.

Підсумовуючи, відзначимо, що Болонський процес – це перехід на методи активного навчання, мета якого – якість. Саме тому процес організації самостійної роботи студентів займає провідне місце в сучасній вищій освіті й потребує уваги. При цьому вища школа має створити такі умови, які б

спонукали студентів до самостійного пошуку, саморозвитку, самовдосконалення, індивідуальної творчої роботи.

ВПРОВАДЖЕННЯ «СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ» У МТТ ОНАХТ

І.І. Яровий

Основним показником якості роботи навчального закладу була і залишається якість підготовки його випускників. Якість підготовки сучасного спеціаліста – поняття інтегральне і включає в себе узагальнені показники обсягу, повноти та деталізованості знань, отриманих у процесі навчання, а також оцінку відповідності сучасним умовам професійних умінь та навичок, сформованих у студента під час теоретичного та практичного навчання.

В основі процесу надання випускнику суми необхідних для успішної фахової діяльності компетенцій лежить відповідна система формування у спеціаліста розумно обмеженого та по можливості оптимального переліку знань та вмінь. Деталізація змісту й обсягу знань та вмінь, їх актуалізація та систематизація – таке завдання поставив перед собою колектив Механіко-технологічного технікуму ОНАХТ, започаткувавши в 2010 році впровадження «Системи формування професійних компетенцій випускників технікуму».

Основною інновацією цієї системи є встановлення чітких правил формування змістової структури всього комплексу дисциплін спеціального циклу, встановлення деталізованих міжпредметних зв'язків, а головне – орієнтація змісту навчального процесу на формування у випускника завершеної системи актуальних професійних знань, вмінь та навичок відповідно до змісту освітнього стандарту спеціальності.

Основними принципами створення системи формування професійних компетенцій випускника технікуму є вдосконалення змістовної частини навчального процесу в розрізі кожної з навчальних дисциплін, орієнтація форм і методів навчання на проблематику, пов'язану з вирішенням типових для діяльності молодшого спеціаліста виробничих завдань, навчання спеціальності не шляхом передачі слабо структурованого масиву знань, а шляхом надання студенту чітко визначеного набору систематизованої у вигляді блоків (модулів), логічної, проблемно-орієнтованої системи «рецептів» для вирішення типових виробничих завдань. Система таких «рецептів» попередньо оптимізується за обсягом і рівнями складності та розділяється на окремі «кроки», які в свою чергу мають також бути значною мірою стандартизованими в межах окремих споріднених дисциплін. Навчальний процес при такому підході набуває окремих рис «конструктора», тобто має вигляд окремих логічно завершених частин, які студент у подальшому зможе використовувати в межах усього навчального матеріалу спеціальності, без прив'язки до конкретної дисципліни.

Чітке розділення всього навчального матеріалу дисциплін на універсальні, логічно завершені модулі дозволить оперативно, з невеликими затратами формувати, а в перспективі легко модернізувати та адаптувати під

швидкоплинні вимоги працедавців зміст навчального матеріалу спеціальності. Кожен модуль такої системи відіграватиме важливу роль не тільки в конкретній дисципліні, а в першу чергу – в сумарних уміннях та навичках випускника.

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ У МТТ ОНАХТ

І.І. Яровий

Вихідними даними для формування переліку компетенцій випускника конкретної спеціальності є: а) стандарт освіти, який задає перелік та якості реалізації у випускника знань та навичок відповідно до його освітньо-кваліфікаційного рівня; б) вимоги працедавців до кваліфікації випускників, які визначають швидкість їх адаптації до умов виробництва та конкурентоспроможність молодих спеціалістів у цілому. Сучасне виробництво не бажає або не може витратити час на «доводку» або перепідготовку прийнятого на роботу фахівця, напружений ритм і вимоги щодо високої продуктивності праці потребують від нового працівника наявності всіх знань та навичок необхідних для негайного включення у виробничий процес. Навчальний заклад у таких умовах повинен самостійно вирішувати проблему відповідності наданих студенту в процесі навчання знань та навичок сучасним умовам промислового виробництва. Для вирішення цього завдання в Механіко-технологічному технікумі ОНАХТ у 2010 р. започатковано впровадження «Системи формування професійних компетенцій студентів». Впровадження системи є наслідком еволюційних змін в організації навчального процесу та її переходом до модульної структури.

Рис. 1 – Структура системи формування професійних компетенцій

Алгоритм синтезу переліку компетенцій молодшого спеціаліста включає в себе аналіз змісту стандарту освіти спеціальності, вимог працедавців, можливостей матеріально-технічної бази навчального закладу та можливостей баз практики з подальшим їх інтегруванням і визначенням кінцевого переліку «типових виробничих завдань», на базі яких і формуються в подальшому необхідні кваліфікаційні компетенції молодших спеціалістів. На основі

переліку всі фахові дисципліни формують змістовні модулі, форма, зміст та послідовність вивчення яких узгоджена з логічно-структурною схемою навчального плану. Деталізований план дій, цілі та перспективні результати впровадження системи викладено у відповідному «Положенні», розробленому фахівцями технікуму.

НТБ ОНАХТ

ЕЛЕКТРОННІ ПІДРУЧНИКИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Е.Й. Жуковський, Ф.А. Трішин

Сьогодні питання автоматизації навчального процесу становлять особливий інтерес, оскільки «ручні методи» без використання технічних засобів давно вичерпали свої можливості. Найбільш доступною формою автоматизації навчання є застосування ЕОМ, тобто використання машинного часу для навчання та оброблення результатів контролю знань студентів. Все більше використання комп'ютерів дозволяє автоматизувати, а отже, й спростити ту складну процедуру, яку застосовують наукові співробітники і викладачі при створенні методичних посібників. Тим самим, подання різного роду «електронних підручників» (ЕП) як методичної допомоги на комп'ютері має ряд важливих переваг. По-перше, це автоматизація як самого процесу створення таких, так і зберігання даних у будь-якій необхідній формі. По-друге, це робота з практично необмеженим обсягом даних.

Розвиток комп'ютерних технологій у навчанні сприяє вирішенню проблеми створення навчальних посібників нового покоління, що відповідають потребам особистості студента. Навчальні видання нової генерації покликані забезпечити єдність навчального процесу і сучасних, інноваційних наукових досліджень. Перерахуємо основні властивості ЕП, що дозволяють підвищити якість процесу навчання:

- Можливість адаптації і оптимізації призначеного для користувача інтерфейсу під індивідуальні запити студента;
- Можливість використання додаткових (у порівнянні з друкованим виданням) засобів дії на студента (мультимедійне видання), що дозволяє швидше освоювати і краще запам'ятовувати навчальний матеріал;
- Можливість побудови простого і зручного механізму навігації в будь-яких межах електронного підручника і поза ним;
- Можливість вбудованого автоматизованого контролю рівня знань студента, і на цій основі автоматичний вибір відповідної рівню знань частини підручника;
- Можливість адаптації матеріалу, що вивчається, до рівня знань студента, наслідком чого є поліпшення сприйняття і запам'ятовування інформації.
- Головна перевага електронного підручника – це можливість інтерактивної взаємодії між студентом і елементами підручника.

Із впровадженням електронних підручників змінюються і функції бібліотеки. В цьому випадку її роль відіграє електронний читальний зал, обладнаний комп'ютерами, об'єднаними в локальну мережу, яка пов'язана з текстовою базою даних – сховищем електронних підручників. Всі читачі такої бібліотеки без черги й очікування можуть самостійно вибирати і читати будь-які електронні підручники, у тому числі й однакові, автоматично тиражовані для них у будь-якій кількості екземплярів.

РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ

Е.Й. Жуковський, І.М. Світій

Професійні компетенції молодого фахівця та рівень їх розвитку визначають необхідність у ньому на ринку праці. Зростаючі потреби практики, які формалізуються у вигляді вимог роботодавців, показують, що незважаючи на високий рівень теоретичної підготовки молодим фахівцям бракує досвіду роботи. А це, в свою чергу, виливається для випускників ВНЗ в тривалі випробувальні терміни та терміни адаптації, під час яких роботодавець змушений навчати майбутнього фахівця під потреби свого підприємства. Тривалі терміни адаптації є недоцільними і для молодих фахівців, і для підприємств, і для ВНЗ, що випускає таких фахівців. Виправити ситуацію можливо поєднанням зусиль ВНЗ, роботодавців із зацікавленістю студента в підвищенні рівня своєї професійної компетентності. Потрібно напрацювати систему, що полягає у глибинній інтеграції теоретичного навчання з практичною підготовкою.

Роль ВНЗ у цьому напрямку полягає у побудові системи підготовки, поглибленні ролі практичної підготовки студентів поза стінами ВНЗ, зменшенні затеоретизованості цієї підготовки. У даному випадку вимоги роботодавців швидше слід трактувати не як те, чого потрібно навчати, а те, чого не вистачає в системі навчання. Які ж недоліки спостерігаються у системі підготовки молодих фахівців з автоматизації, яких готують в ОНАХТ? А не вистачає, як правило, конкретики, пов'язаної з окремим підприємством, знань та вмінь у роботі зі спеціалізованою автоматикою та автоматикою допоміжних виробництв, практичних навичок в обслуговуванні існуючих систем автоматизації, уміння працювати в команді та організовувати спеціальні роботи. Більшість із перерахованих вище недоліків можна усунути за рахунок правильної організації практичної підготовки на виробництві. По-перше, задля потреб практики слід поглибити теоретичну підготовку у напрямку автоматизації допоміжних виробництв: котельних, компресорних, холодогенерації тощо. По-друге, слід напрацювати систему практичних навичок, якими повинні володіти фахівці з автоматизації, і вибудувати практичну підготовку так, щоб поетапно молоді фахівці набули цей обов'язковий набір навичок. По-третє, при складанні договорів на практичну підготовку майбутніх фахівців у галузі автоматизації слід орієнтуватися саме на визначений перелік практичних навичок та обов'язково вказувати, що студенти повинні проходити виробничу практику у складі служб автоматизації із зазначенням певного набору їх обов'язків.

Перераховані організаційні заходи є запорукою напрацювання високого рівня підготовки фахівця з автоматизації – випускника ОНАХТ, що може стати ключовим чинником у підвищенні реального рейтингу нашої академії.

ЗАСВОЄННЯ ОСНОВ БІЗНЕС-ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

О.Г. Лукіяник, Ф.А. Трішин

Нові умови та зміст ділової активності кардинально змінили вимоги до якостей, які повинні мати фахівці, що отримали спеціальну освіту та бажають займатися управлінською діяльністю. Це обумовлює необхідність підготовки кадрів за профілем, який суттєво відрізняється від того, що мали випускники навчальних закладів ще кілька років тому.

В нових умовах господарювання менеджмент націлено на створення нового, на інноваційні підходи та нестандартні рішення.

Профіль сучасного випускника, який у майбутньому бажає працювати управлінцем, має поєднувати такі три групи здібностей та якостей: наявність здібностей розуміти ситуацію; наявність певних навичок та вмінь; наявність певної поведінки.

Наявність здібностей розуміти ситуацію та процеси, що відбуваються, передбачає, що випускник знає основи бізнесу, тобто розуміє та вміє аналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище бізнес-процесів. Також випускник має розуміти поведінку людини, аналізувати та оцінювати її вчинки, передбачати можливі реакції з її боку та можливі дії. Отже, успішний фахівець обов'язково повинен бути психологом.

Наявність певних навичок та вмінь, якими повинен володіти випускник, передбачає вміння працювати з документами (технологіями), зокрема не тільки розуміти та аналізувати документи, а також створювати їх. Крім того, випускник повинен вміти працювати з інформацією: знати, де її шукати, де її отримувати, як перевіряти, як обробляти та зберігати. Необхідно вміти користуватися сучасним програмним забезпеченням, бути вмілим користувачем комп'ютера тощо. Сучасне життя також вимагає від багатьох випускників доброго знання іноземної мови.

Наявність певної поведінки є найбільш важливою вимогою, яка висувається до випускників, що отримали вищу освіту та можуть займати управлінські посади у великих організаціях, в яких склалася власна корпоративна культура. В контексті цієї вимоги випускник повинен: перебувати на певному рівні культурного розвитку (вміти поводити себе відповідно до норм етикету, мати достатній світогляд); вміти працювати в команді, в групі; вміти ефективно спілкуватися; бути відкритим до інновацій, готовим до змін, мобільним та адаптованим; вміти та мати прагнення постійно навчатися, отримувати нову інформацію, вдосконалювати власні вміння; мати сумління, надійне та віддане ставлення до організації та тієї роботи, що він виконує; мати бажання та прагнення працювати.

Адаптація навчальних планів до вимог сучасного бізнесу надасть можливість отримати після закінчення навчання висококваліфікованих випускників, які зможуть займати керівні посади та мати всі дані для подальшого професійного зростання в сучасних компаніях, що в свою чергу підвищить конкурентоспроможність академії на ринку надання освітніх послуг.

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЮ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА

С.О. Воїнова

Ступінь компетентності, тобто ступінь поінформованості людини, відображає рівень її культури, характеризує її творчий потенціал.

Формування компетентності молодого фахівця починається в родині, триває у школі, завершується у ВНЗ. Темп і результативність цього процесу у ВНЗ визначається якістю, продуктивністю навчальної роботи студента.

Застосовувані у ВНЗ методи й форми навчально-виховної роботи розвиваються, відбувається їхнє вдосконалення, творче оновлення.

Контроль, як відомо, – перевірена дієва форма впливу на студентів. У ВНЗ арсенал його засобів широко та в цілому продуктивно використовують. Але, як показує досвід, традиційні форми контролю тим менш продуктивні, чим студент слабкіший, внутрішньо менш організований і чим менш чіткі постановка й організація контролю. Перспективних шляхів посилення керівного впливу кафедри на роботу студентів може бути чимало.

Досвід свідчить, що, зокрема, значний інтерес становить можливість поліпшення постановки контролю шляхом додання йому системно-комплексного характеру.

Відзначимо, що позитивно зарекомендувала себе постановка контролю за тим, як студент веде конспект лекційного матеріалу і як працює над ним, над цим основним для нього навчальним посібником, що змушує його включати зорову, слухову й моторну пам'ять.

Контроль цього виду слід вести на практичних заняттях і консультаціях, що проводяться за графіком. Постійно піддавати йому слід студентів слабких, рідше – відстаючих, іноді вибірково тих, хто має середню успішність. На наш погляд, студенти, які нормально працюють, у ньому не мають потреби.

Контроль цього виду має бути обов'язковим, невідворотним, суворим, але водночас доброзичливим, ширше відкривати двері до допомоги викладача. В кінцевому підсумку він повинен змушувати студента усунути й надалі не допускати виявлені недоліки в роботі, тобто повинен запобігати появі зазначених недоліків.

Такий запобіжний контроль повинен бути системним, проводитися з усіх дисциплін навчального плану. Він повинен бути комплексним: стосуватися показників роботи студента з усіх дисциплін, що вивчаються, і видів навчальної роботи в поточному семестрі.

Системно-комплексний характер запобіжного контролю здійснює більш позитивний психологічний вплив і значний організаційний вплив на студентів. Він сприяє формуванню їхньої загальної і професійної компетентності.

Ведення запобіжного контролю – ефективний засіб активного впливу кафедри, кураторів навчальних груп на студентів.

ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

А.І. Птащук, О.С. Єлісєєв

Сучасний етап розвитку українського суспільства зумовлює оновлення змісту вищої освіти. В свою чергу освіта фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможних випускників передбачає набуття студентами в ході навчання професійних компетенцій.

Відповідні професійні компетенції необхідні випускникам у їхній майбутній практичній роботі за фахом. Таке завдання вирішується у процесі діяльності, яку студенти здійснюють під час засвоєння знань, умінь і навичок.

Саме в процесі навчальної діяльності та через її посередництво одержуються основні результати підготовки компетентних фахівців. Вимоги до кваліфікації та професійної компетенції фахівців передбачають обов'язковість володіння комплексом знань щодо практичної діяльності як важливого інструменту становлення фаховості випускників.

Аналіз підготовки фахівців свідчить про те, що переважна більшість професійних компетенцій пов'язана з вирішенням завдань практичного характеру.

Основними компонентами такого навчання є змістовні модулі навчальних дисциплін, в які входять одні із основних функцій, пов'язаних з виконанням практичних домашніх завдань. Кожна навчальна дисципліна має свої специфічні методи і форми застосування результатів таких завдань.

На кафедрі автоматизації виробничих процесів однією з головних форм діяльності студентів при вивченні дисципліни «Автоматизація виробничих процесів і мікропроцесорні системи управління» є виконання домашньої самостійної практичної роботи.

У ході виконання цієї роботи студенти вирішують комплекс таких основних практичних задач:

- здійснюють вибір і обґрунтування вибору об'єкта автоматизації;
- розробляють алгоритм функціонування і управління вибраним об'єктом;
- розробляють параметричну схему об'єкта автоматизації;
- розробляють функціональну схему автоматизації об'єкта;
- здійснюють вибір основних засобів автоматизації.

Такий обсяг практичної діяльності в процесі вивчення дисципліни дає можливість у найкоротший термін з найвищими результатами формувати необхідні основні професійні компетенції у сфері автоматизації.

Такі професійні компетенції знаходять своє відображення при виконанні лабораторних робіт, складанні змістовних модулів та іспитів.

Отже, одержаний на кафедрі досвід дає можливість стверджувати, що такий підхід вирішення пізнавальних задач є основою набуття студентами в ході навчання професійних компетенцій.

ОПТИМІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ»

Ю.М. Скаковський, Л.М. Сичук

На кафедрі АВП підготовка спеціалістів з напрямку 7.092501 передбачає вивчення дисципліни «Сучасні технології автоматизації», що завершує професійну підготовку та спрямована на оволодіння методами розробки та реалізації систем автоматизованого управління технологічними процесами (АСУТП) на базі комп'ютерно-контролерних мереж. Провідним складником індивідуальної СР студентів є курсова робота (КР) з дисципліни. Зміст КР передбачає обґрунтовану розробку структури АСУ ТП з визначенням функцій інформації, управління та їх розподілом за виконавцями, мікропроцесорними комплектами (МПК) та робочими станціями (РС). У КР студенти виконують порівняльний аналіз альтернативних структур МПК, РС в управлінні конкретною технологічною ділянкою виробництва.

Традиційно альтернативний аналіз варіантів структур МПК проводився з використанням трьох комплектів імпортного виробництва та одного комплекту вітчизняного. Вибір найкращої з розглянутих структур комплексів здійснюється з використанням традиційного критерію «вартість – якість». Сьогодні студенти використовують вироби підприємства «МІКРОЛ» (м. Івано-Франківськ), значна кількість МПК якого використовується в сучасних впроваджених проектах автоматизації харчових виробництв, розглядають технічні структури на базі вільно програмованих контролерів МІК-51, -52, а також програмованих регуляторів МІК-12, -21, -22, -25, що об'єднуються в мережу з робочою станцією за допомогою інтерфейсу RS-485. Зазначені МПК дозволяють реалізувати алгоритми управління будь-якої складності, їх документація доступна на сайті виробника і відповідає на всі питання використання в системах автоматизації.

Основні функції та технічні характеристики запропонованих технічних засобів розглядаються на практичних заняттях, а ознайомлення зі структурами комплексів відбувається під час лабораторних робіт. Значна частина необхідної додаткової технічної та економічної інформації студентами засвоюється самостійно на основі опрацювання матеріалів виробника. Майбутні фахівці засвоюють навички творчої діяльності з аналізу різноманітних альтернативних структур МПК, в тому числі вітчизняних, які доступні експлуатаційному персоналу підприємств і мають надійну сервісну підтримку від виробника.

Комплексна СР зумовлює змістовну переддипломну практику студентів, дипломне проектування на високому рівні.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

В.Г. Муратов

Значна кількість абітурієнтів і їхніх батьків при подачі документів на факультет АКС і УП в 2010 році цікавилася можливістю професійної підготовки з автоматизованого управління бізнес-процесами. Багато хто з них при цьому хотів після закінчення академії працювати фахівцями в галузі логістики.

З іншого боку, опитування наших студентів груп АУП (автоматизоване управління підприємництвом) різних курсів показало, що вони вміють формулювати завдання на дослідження і автоматизацію ряду бізнес-процесів. Проте, ніхто з опитаних студентів не знає методів і засобів вирішення подібних проблем.

Це ставить завдання поглибленої підготовки, яка б передбачала вивчення математичних методів вирішення і оптимізації управління бізнес-процесами різної складності, відповідного алгоритмічного і програмного забезпечення.

Якщо сьогодні завдання всебічної підготовки фахівців АУП стоїть не так гостро, то найближчими роками обов'язково з'явиться велика потреба у підвищенні кваліфікації таких фахівців. До цього потрібно готуватися, безперервно удосконалюючи навчальні програми, лабораторну і практичну базу.

До вирішення поставленого завдання доцільно залучити перспективних викладачів кафедри АВП, молодих фахівців-випускників, наприклад шляхом продовження їх навчання в аспірантурі.

На першому етапі можна поставити і вирішити декілька простих, але значущих задач, паралельно навчаючи студентів їх розв'язанню.

На цьому етапі можна розробити і вирішити завдання управління, у тому числі оптимального або квазіоптимального з логістики, ввести отримані результати і методи вирішення в робочі програми і готувати фахівців АУП на своєму прикладі.

На другому етапі, коли буде напрацьований теоретичний і практичний матеріал досить високого рівня, підтягнути підготовку студентів АУП до рівня студентів-автоматників, дипломні роботи і проекти яких відповідають найвищим вимогам. При цьому підготовку студентів АУП потрібно вдосконалювати, не порушуючи навчальних програм, що вже зарекомендували себе у підготовці студентів-автоматників.

Підсумовуючи відзначимо, що сьогоднішні першокурсники факультету АКС і УП через 1-1,5 роки повинні отримати готовий навчальний матеріал високого рівня з автоматизації бізнес-процесів у галузі логістики.

У зв'язку з цим удосконалення підготовки випускників нашого факультету, у тому числі АУП, потрібно активізувати.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

А.В. Ульяницький, Г.А. Гончарук

Науково-дослідна робота студентів має велике значення в підготовці висококваліфікованих фахівців для переробної та харчової галузей.

Для якісного виконання НДР необхідні знання цілого комплексу дисциплін, які викладаються у ВНЗ, та знання, отримані студентом у процесі самостійного вивчення окремих розділів та дисциплін.

Студентам ще на початку навчання треба пояснювати необхідність творчого, системного і поетапного підходу до написання рефератів, виконання курсової та дипломної робіт.

Важливим етапом дослідження є вибір проблеми і теми. Основними критеріями дослідження повинні бути актуальність, новизна і перспективність.

Результати наукового дослідження, ефективність затраченого на нього часу залежать від того, наскільки продумано воно сплановане й організоване. Не менш важливою є раціональна реалізація й наступних його аспектів:

1. Накопичення наукової інформації з теми. Бажано, щоб література з теми була вивчена якомога повніше за обсягами і глибиною. Для виявлення джерел та посібників необхідно звернутись до спеціальних довідково-бібліографічних, реферативних та інших інформативних видань.

2. Оволодіння методами дослідження. У науці не існує універсального методу дослідження. Кожен пошуковець обирає найзручніший метод, зважаючи на особливості своєї теми.

3. Написання перших фрагментів роботи. Ними часто є перші спостереження над текстом, мовним явищем, картки, конспектування.

4. Організація власного науково-довідкового апарату. Вже на перших етапах роботи слід подбати про організацію й збереження наукової інформації, первинної документації. Надалі це допоможе заощадити сили й час, полегшить пошук і використання матеріалів.

5. Підготовка наукових рефератів з теми. Їх доцільно обговорювати в колі спеціалістів і зацікавлених осіб з метою узагальнення накопиченого матеріалу з проблематики, з'ясування суперечливих моментів, нових аспектів, перспектив дослідження.

6. Робота над рукописом наукового твору. Оформлення результатів наукового дослідження (реферат, доповідь, курсова та дипломна роботи тощо) проходять ряд стадій: збір і накопичення інформації; систематизація й узагальнення первинних матеріалів; підготовка чорнового варіанта рукопису; редагування рукопису; відбір і оформлення таблиць, схем, малюнків, ксерокопій; підготовка остаточного варіанта рукопису; консультації зі спеціалістами; оформлення остаточного варіанта рукопису.

Під час цієї роботи необхідно дотримуватися певних правил структурування тексту, цитування, посилання на джерела тощо.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Л.Г. Гросул, В.М. Петров

Лекція залишається основною складовою частиною навчального процесу. Скорочення часу на викладання основного лекційного матеріалу курсу “Технологічне устаткування підгалузі” потребує більш ефективного пов’язування усного матеріалу з демонстрацією слайдів, фільмів та інших мультимедійних матеріалів під час лекції. Напрацьований на кафедрі матеріал, у сполученні із застосуванням сучасних засобів, дозволяє підвищити ілюстративність лекції, зробити її більш яскравою, цікавою й запам’ятовувальною.

Застосування комп’ютерної презентації дозволяє акцентувати увагу аудиторії на класифікаціях технологічного устаткування, створити тривимірні схеми, різноманітні діаграми, показати й порівняти кращі зразки вітчизняного й закордонного устаткування. Проведено величезну роботу з адаптації наявного матеріалу до лекційних та лабораторних занять. Використання програми Microsoft Power Point дозволило розробити слайди-фільми до лекцій. Значний час на екрані втримується текстовий матеріал, стрілками, кружечками й іншими елементами виділені основні елементи конструкції технологічного устаткування, що розглядається. Все це сприяє кращому запам’ятовуванню матеріалу, який викладається.

Використання фрагментів відеозйомки роботи технологічного устаткування дозволяє найбільш ефективно здійснити віртуальну екскурсію на діючі підприємства, сконцентровано показати налагодження, роботу та ремонт технологічного устаткування. Ніяка екскурсія на підприємство не може дати такої різноманітності видів обслуговування устаткування. Такий підхід до викладу лекційного матеріалу дає можливість порівняти технологічні схеми та зразки діючого устаткування, розглянути креслення, схеми, розрізи та загальні види для кращого розуміння структури, компонування та пристрої основного й допоміжного устаткування. Сполучення різних інформаційних матеріалів про досліджуване устаткування, навіть відсутнє в літературі, сприяє кращому вивченню предмета.

Застосування настінного екрана дозволяє зробити викладання навчального матеріалу яскравим, переконливим, акцентувати увагу студентів на значущих моментах матеріалу, що викладається. Зміна слайдів, поява нових фрагментів лекційного матеріалу змушують студента бути уважним і сприймати матеріал протягом всієї лекції. Слід зазначити, що це не виключає застосування в багатьох випадках звичайної дошки, зокрема для викладу матеріалу з питань, які виникли в процесі навчання. Крім цього, матеріал презентації може бути адаптований для студентів різних спеціальностей.

Комп’ютерні презентації під час лекції інтенсифікують процес засвоєння навчального матеріалу студентською аудиторією, значно підвищують рівень проведення занять.

ЗАСТОСУВАННЯ САПР У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В.М. Петров

Незважаючи на широке поширення САПР, зокрема AutoCAD та інших аналогічних систем, дотепер при вивченні дисциплін кафедри вони широко не застосовувалися через те, що не враховують графічних та інших стандартів, чинних у нашій країні.

Для студентів факультету ТО та ТС ОНАХТ на кафедрі ТОЗВ читається декілька дисциплін, що потребують від студентів навичок роботи з пакетами прикладних програм САПР.

У результаті освоєння САПР у 2-му семестрі 2010 р. частина курсових проектів на кафедрі виконувалася з використанням графічного пакета, що підтверджує ефективність використання програмного навчання при скороченні часу на вивчення спеціальних дисциплін.

Так, у 2010 році на кафедрі було захищено кілька дипломних проектів, виконаних із використанням САПР AutoCAD, і частину проектів, виконаних із застосуванням системи КОМПАС.

Застосування системи КОМПАС дозволяє розробити робочі креслення складальних одиниць і деталей при дотриманні всіх вимог ЄСКД.

Поряд із цим зараз триває впровадження цієї системи в навчальний процес для виконання випускної роботи бакалаврів і кілька студентів захистили курсові проекти, повністю розроблені з використанням даної системи.

Дані системи САПР підтримують діалоговий режим, що дозволяє здійснити багатоваріантність інженерних рішень, мають зручні бази даних і прикладні елементи машинобудівної бібліотеки. Результати розрахунків автоматично передаються для формування креслень стандартних деталей, включаючи проставляння розмірів, заповнення таблиць і т. д.

САПР містить ефективні та надійні алгоритми й програми для розрахунку кінематичних та інших параметрів механізмів, дає змогу виконувати розрахунки на міцність та інші види розрахунків на стадії прийняття конструкторських рішень.

Крім того, САПР утворює цілий комплекс, який складається з різних підсистем, що дозволяє виконувати конструювання виробів, складальних одиниць, деталей, розрізів, перетинів, формувати специфікації та іншу текстову документацію.

Незважаючи на великий інтерес до САПР з боку студентів, її впровадження стримується відсутністю наскрізної програми щодо навчання студентів навичок роботи з графічними редакторами й недостатньою кількістю комп'ютерів і програмного забезпечення.

У результаті застосування САПР у навчальному процесі у студентів стало розвиватися творче мислення, знизилася витрати часу на виконання графічної частини курсового й дипломного проектування та підвищилася загальна комп'ютерна грамотність.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ “ЕКСПЛУАТАЦІЯ І ОБСЛУГОВУВАННЯ МАШИН”

В.Ф. Петько, І.М. Шипко

Згідно з робочою програмою студенти-бакалаври спец. 7.090221 проходять лабораторні заняття в лабораторії технологічного обладнання хлібопекарського, макаронного і кондитерського виробництв.

При проведенні лабораторної роботи студенти повинні визначити призначення машини, її місце у потоковій лінії, механізми управління, змащування, налагоджування і скласти схеми та інструкції з її експлуатації й обслуговування.

Для проведення лабораторних робіт розроблені “Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу “Експлуатація і обслуговування машин” для студентів-механіків хлібопекарського, макаронного і кондитерського виробництв.

Згідно з методичними вказівками студенти повинні визначити:

- технологічне призначення і місце машини в потоковій лінії;
- пристрої (кнопки і важелі) пуску управління, регулювання і налагоджування машини;
- огороження і блокувальні пристрої для забезпечення безпечних і здорових умов обслуговування машини;
- види мастил і змащувальні пристрої машини, а також періодичність змащування.

На основі одержаних даних студенти складають:

- схему установки машини в потокову лінію для виробництва відповідної продукції;
- схему і таблицю змащування машини;
- інструкцію з безпечного обслуговування машини.

Під час складання схеми установки машини в лінію студент повинен вибрати тип, параметри устаткування, яке забезпечує живлення машини сировиною, напівфабрикатами, енергією, а також устаткування, яке відводить від машини готову продукцію і відходи, а також дати стисле описання ділянки лінії. При складанні схеми і таблиці змащування аналізують, які мастила використовують для змащування окремих елементів машини (підшипників кочення, ковзання тощо) і поверхонь, які можуть контактувати з оброблюваними продуктами, а також змащувальні пристрої і способи нанесення мастил. Після цього студент складає таблицю змащування, до складу якої входять перелік і кількість точок змащування, тип мастила, спосіб нанесення мастила і періодичність змащування.

Результати роботи студент оформлює у вигляді протоколу. Таке проведення й оформлення лабораторних робіт полегшує засвоєння лекцій і покращує умови набуття практичних навиків технічного обслуговування устаткування галузі.

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, ЩО ВИВЧАЮТЬ КУРС “МОНТАЖ, ДІАГНОСТИКА ТА РЕМОНТ ОБЛАДНАННЯ ГАЛУЗІ”

Л.С. Солдатенко

Монтаж, діагностика та ремонт обладнання підприємств галузі вивчають студенти 4-го курсу факультету ТО та ТС, які навчаються за ОКР “бакалавр” (спец. 6.050502).

Підвищення ефективності самостійної роботи студентів над курсом забезпечують шляхом підняття рівня професійного інтересу й зацікавленості студентів у кінцевому результаті.

Для цього у вступі їм повідомляють назви та місця розташування спеціалізованих монтажних і монтажно-налагоджувальних управлінь і установ, що знаходяться в Україні і, зокрема, у м. Одесі.

Інформація про ці можливі місця працевлаштування майбутніх фахівців викликає жвавий інтерес, бажання відвідати їх і отримати додаткові відомості з “перших рук”. Кафедра цьому сприяє, бо подальша робота над виконанням індивідуальних завдань набуває реального характеру, базується на матеріалах підприємств і організацій, які у свою чергу зацікавлені в підготовці кваліфікованих кадрів. Відтак, особливості монтажу обладнання і металевих конструкцій студенти вивчають і описують з урахуванням організаційно-технічних можливостей відповідних підприємств. Кожна зустріч студентів з фахівцями монтажних управлінь потребує додаткової підготовки, опанування літературних джерел, що позитивно позначається на якості самостійної роботи в сучасних умовах.

Робота студентів у групі підготовки виробництва технічного відділу монтажного управління дає можливість ознайомитися з проектно-кошторисною документацією конкретних об’єктів монтажу, з проектом виконання робіт, з “Будівельними нормами і правилами”, з технологічними картами монтажу окремих видів обладнання. Окрім того, студенти мають нагоду ознайомитись зі змістом і порядком укладання генеральних підрядних договорів на промислове будівництво і субпідрядних договорів на монтаж.

Конкретність цієї інформації, її зв’язок з реальними об’єктами позитивно впливає на якість засвоєння матеріалу і підвищує ефективність самостійної роботи студентів.

Не менш корисною є робота студентів у технічному архіві управління, де можна знайти приклади будівництва і монтажу різноманітних об’єктів, розташованих у межах Одеської області або в інших місцях України.

Досвід роботи у цьому напрямку свідчить про те, що рівень засвоєння навчального матеріалу підвищується, а також збільшується кількість випускників академії, які бажають працевлаштуватись у галузі монтажного виробництва.

ДО ПРОБЛЕМИ УНІФІКАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПІДРУЧНИКАХ І НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКАХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ

О.К. Гладушняк, О.А. Журбенко

Єдина термінологія сприяє кращому вивченню будь-якої дисципліни і особливо технічних дисциплін.

На сьогодні написано багато підручників, посібників та монографій, а термінологія основного предмета різна. Наприклад: Івашов В.И. “Технологическое оборудование предприятий мясной промышленности”. – СПб., 2010; Рвачев В.В., Гуртовой М.В. “Технологічне обладнання харчових виробництв”. – Одеса, 2005; Мирончук В.Г. та ін. “Розрахунки обладнання підприємств переробної і харчової промисловості”. – Вінниця, 2004; Петько В.Ф. та ін. “Технологічне устаткування хлібопекарського, макаронного і кондитерського виробництва”. – Київ, 2007. У них вживається термін “обладнання” або “устаткування”.

Грибан В.Г., Негодченко О.В. у навчальному посібнику “Охорона праці” (К., 2009 р.) пішли ще далі і вживають обидва терміни.

Наприклад: “За своїм конструктивним оформленням стаціонарне огороження виконується, як невід’ємна частина **устаткування чи обладнання**” (стор. 166).

У Харківському державному університеті харчування та торгівлі при факультеті обладнання та технічного сервісу існує кафедра устаткування підприємств харчування, де вживають термін “машини”.

У Великому тлумачному словнику “Сучасна українська мова від А до Я” (Донецьк, 2008 р.) даються визначення:

устаткування (встаткування) Я, С. 1. Сукупність механізмів, приладів і т. ін., необхідних для чого-небудь; обладнання. 2. Меблі, речі, якими обставлено приміщення (стор. 627);

обладнання Я, С. 1. Сукупність механізмів, приладів і т. ін., необхідних для чого-небудь: спорядження. 2. Меблі, якими обставлено яке-небудь приміщення:

Обстановка // Внутрішнє убрання кімнати, приміщення (стор. 322).

Машина И, Ж.

1. Механічний пристій для виконання якоїсь роботи; механізм.
2. Організація, устрій, який забезпечує безперебійну роботу чогось.
3. Транспортний засіб: транспорт (стор. 279).

Як бачимо, під цифрою 1 у термінів “обладнання” і “устаткування” одне й те саме визначення, а тому пропонуємо в підручниках, навчальних посібниках, методичних вказівках, які розробляються в академії, вживати термін “обладнання”.

ЯК АКТИВІЗУВАТИ РОБОТУ СТУДЕНТІВ НА ЛЕКЦІЯХ?

М.В. Гуртової

Існує немало студентів, які під час лекцій займаються сторонніми справами. Інша категорія не займається сторонніми справами, але не уважно слухає матеріал, здіймає багато шуму і заважає роботі лектора. Тому в умовах оновлення змісту вищої освіти для підвищення рівня професійної компетенції студентів необхідно активізувати їх роботу під час лекційних занять.

Спочатку це завдання я спробував вирішити на основі обліку відвідування лекцій кожним студентом. Для цього я влаштовував усні переклички і фіксував факт присутності студента на лекції. Для невеликих потоків перекличку можна зробити досить швидко, але при роботі з великими потоками

(понад 30 студентів) перекличка займає занадто багато часу. Потім я перейшов до методу “візиток”, коли кожний студент після лекції здає викладачу записочку зі своїм прізвищем та позначенням групи. Це дозволило враховувати у рейтинговій оцінці відвідування лекцій студентами, але проблема активізації їх роботи під час лекційних занять залишалася невирішеною.

Останні три роки я перейшов до викладання лекцій з використанням мультимедійного проектора. Це дозволяє заощадити час на викладання навчального матеріалу та відвести останні 5...10 хвилин лекції для тестування студентів. Методику тестового контролю більш докладно я виклав на минулій науково-методичній конференції [1]. Відзначу тільки, що останнім часом я використовую тестові завдання з 10 запитань, а роботу студента на лекції враховую у рейтинговій оцінці тільки у випадку, коли студент набирає від 6 до 10 балів. Відзначу, що журнал обліку роботи студентів на лекціях я веду у вигляді електронної таблиці, тому всі розрахунки здійснюються автоматично.

Досвід показує, що для активізації навчання студентів на лекціях “голого” тестування недостатньо. Щоб налагодити зворотний зв'язок, на початку наступної лекції за допомогою мультимедійного проектора я демонструю студентам журнал обліку їх роботи на лекціях (а якщо є інші форми навчання, то й загальний підсумок), а потім розбираю з аудиторією ті запитання, на які було дано більше ніж 20 % неправильних відповідей від кількості протестованих студентів.

У підсумку відзначу, що описана методика прилюдного обліку роботи слухачів на лекціях позитивно сприймається студентами. Вони більш уважно слухають лекційний матеріал, ведуть систематичний конспект, намагаються пропустити крізь себе викладений матеріал і більш ефективно підвищують свою професійну компетенцію під час лекційних занять.

Література

1. Гуртової М.В. Тестовий контроль роботи студентів на лекціях // Матеріали 41-ї наук.-метод. конф. викладачів ОНАХТ. – Одеса: ОНАХТ, 2010.

–
Ч. 2. – С. 10.

НТБ ОНАХТ

ВИСОКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ ВИКЛАДАЧІВ ТА ЧІТКА СПРЯМОВАНІСТЬ ДІЙ – ЗАПОРУКА УСПІХУ

А.В. Іваненко, К.М. Тенюх, І.О. Гомзіна

Факультет ТО та ТС має 15 докторів наук, з яких 5 працює на кафедрі фізики та матеріалознавства, де закладають основи майбутнього фаху і знайомлять з новітніми відкриттями, без яких неможливо створювати нові технології та машини. Це і ультразвук, і електромагнітні коливання, і нові пластмаси, і багато іншого. Доктор фізико-математичних наук, професор С.Н. Федосов очолює зв'язки нашої академії з провідними навчальними закладами світу. На кафедрі готують аспірантів, пишуть посібники та методичні вказівки.

Фахівці кафедри беруть участь у роботі вчених рад провідних інститутів та університетів. Працюють наукові семінари, куратори та студентські товариства. Багато публікацій викладачі кафедри мають у вітчизняних та закордонних журналах.

Кафедра соціології, філософії та права має двох докторів наук, аспірантуру, публікує численні посібники, запроваджує новітні методи навчання. Тут відбуваються щорічні конкурси на кращу студентську роботу, працює інститут культури. На кафедрі не тільки навчають, а й активно виховують студентів.

Кафедра механіки і графіки має трьох докторів наук, аспірантуру і навчає студентів всьому комплексу дисциплін механіки.

На кафедрі вивчають існуючі механізми та розробляють нові, публікують численні монографії. Тут вивчають основи комп'ютерної графіки та опору металів і неметалічних матеріалів, виконують дисертаційні роботи.

Дві випускові кафедри – технологічного обладнання зернових виробництв та технологічного обладнання харчових виробництв – мають відповідно два та три доктори наук, аспірантуру і виконують усі роботи із завершального етапу підготовки фахівців вищого класу та формують стратегію розвитку окремих галузей.

При виконанні дипломних проектів і магістерських наукових робіт використовують знання, які було отримано на кафедрах процесів, апаратів та енергетичного менеджменту, автоматизації виробничих процесів, теплохолодотехніки, іноземних мов та інших. Усього в підготовці фахівців факультету беруть участь майже третина докторів наук академії. За таких сприятливих умов якість випускників має бути високою і бути запорукою виходу країни на перші місця у світі, підняття авторитету академії.

Детальний аналіз якості проектів та дослідних робіт показує, що актуальність робіт, наукова новизна та самостійність виконання знаходяться на не досить високому рівні. Аналіз пошуку причин такого стану підготовки фахівців показує, що існує різновекторність у діяльності численних докторів наук і навіть кафедр, що зменшує їх геометричну суму.

ВІДЕОФІЛЬМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛЕКЦІЙ

А.В. Іваненко, О.А. Сологуб, І.О. Гомзіна

Ефективність викладання дисциплін підвищується при наукових розробках, пов'язаних з темою лекцій. Найвищого результату можна досягти, використовуючи досліди на діючому обладнанні та натуральній сировині. Такі дослідження було виконано науковою групою, яка працювала на виноробних підприємствах при створенні принципово нового щокового преса, котрий за параметрами перевищував усі зразки існуючого обладнання. Було висунуто наукову гіпотезу, проведено лабораторні дослідження, розроблено креслення та виготовлено на механічному заводі спочатку дослідний, а потім серійні зразки преса, якими було оснащено промислові підприємства. Всього на заводах працювало понад 160 зразків пресів. Цей творчий шлях було зафіксовано у десятихвилинному науково-технічному фільмі, сценарій якого написав професор А.В. Іваненко, режисером та оператором були штатні працівники кіностудії. Копію цього фільма переведено на DVD-диск, який зараз використовують у лекціях з технологічного обладнання для виноробів, а також для студентів факультету ТО та ТС при вивченні курсів “Науково-дослідна робота студентів”, “Апаратурно-машинне оформлення прогресивних технологій” і “Науково-технічний прогрес та прогнозування розвитку прогресивних технологій харчових та переробних виробництв”. У фільмі показані засоби оцінки якості вина, елементи виготовлення та монтажу нової машини, процеси стискання винограду у клиновому просторі, підняття виноградної маси під час стискання, струмиськ витікаючого соку, а також наслідки оцінки якості сусла, отриманого на щоковому пресі. Далі показано, як у паралельно розташованих циліндрах відбувається процес відстоювання сусла, отриманого на лінії з машиною ЦДГ-20, ВДГ-20 та на щоковому пресі. Легко помітити значну різницю у якості сусла, яке отримане на трьох типах обладнання. Найменше осадів у суслі зі щокового преса, що дозволяє отримати вина вищої якості та заощадити витрати електроенергії і сировини та збільшити прибутки.

Закінчує фільм дегустація вин на престижному форумі виноробів, де підтверджено високу якість продукції, яку виготовили із сусла після щокового преса. Тут пресують виноград цілими гронами. При цьому сусло отримують з м'якоттю ягід при мінімальному пошкодженні клітин, прилеглих до шкірочки, та насінин.

Це дозволяє отримувати сусло з оптимальним вмістом глюкози та органічних кислот.

Такий методичний засіб наукової демонстрації практичних результатів досліджень дозволяє значно підвищити рівень лекцій та відчуття вагомості оптимізації технологічних процесів, що є умовою технічного прогресу та підготовки досвідчених фахівців.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТСЬКИХ КОНКУРСНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

А.В. Іваненко, Н.І. Чумак, О.А. Сологуб

Показником якості викладання дисциплін та активізації навчального процесу є виконання науково-дослідних робіт студентами. При цьому основним критерієм оцінювання таких робіт є їх актуальність, яку в ОНАХТ визначають у межах від 0 до 15 балів. Така диференційна оцінка актуальності дозволяє визначити пріоритетні напрями досліджень і скоротити відсоток малоактуальних робіт. Актуальність потрібно визначати перед початком досліджень, і в цьому провідна роль належить досвідченому викладачеві, який має великий практичний та теоретичний досвід роботи в галузі.

Вищий ступінь актуальності притаманний роботам, які присвячені дослідженню пріоритетних напрямків розвитку окремих галузей та створенню нових технологій і обладнання. Тут мають бути використані досягнення провідних вчених академії та кращі запатентовані розробки, що мають вихід на виробництво.

Актуальними слід вважати розробки основного технологічного обладнання, яке має перспективу вдосконалення та переваги перед існуючими зразками закордонного обладнання.

Так, при переробці винограду та іншої рослинної сировини потрібно спрямувати дослідження у напрямку оптимізації витрат сировини та енергоресурсів, а також підвищення прибутковості підприємств. Натуральні продукти високої якості потребують усі країни, і обов'язком наших фахівців є розробка сучасних технологій та обладнання. Аналіз тем існуючих розробок на окремих кафедрах показує, що не всі науковці працюють у цьому напрямку.

Пошук актуальних тем досліджень має охоплювати широкий діапазон у різних галузях виробництва. Так, преси використовують у масложировій, консервній, виноробній, кондитерській промисловостях, при обробці металів, виготовленні паперу та в інших галузях. Порівняльний аналіз пресів дозволяє знайти перспективні напрямки подальшого розвитку цього обладнання.

У стародавні часи використовували коаксіальні преси, принцип дії яких був незаслужено втрачений, але він при сучасному розвитку техніки може дати великі переваги перед існуючими зразками пресів. Удосконалення такого принципу здійснене в наукових роботах, які виконують на кафедрі ТОХВ.

Модельні зразки нового обладнання можна створювати силами студентів і випробовувати у лабораторіях кафедри без додаткових грошових витрат. Такі роботи здійснюють завідувач кафедри, проф. Гладушняк О.К., викладачі кафедри доц. Нужин Є.В., доц. Кепін М.І., проф. Іваненко А.В. та інші.

Актуальність теми може бути доведена на комп'ютерних моделях, які імітують справжні технологічні процеси, але дозволяють проводити досліди у значно ширшому діапазоні. Так, студентом-механіком було створено комп'ютерну модель шнекового преса під керівництвом проф. Іваненка А.В., яку демонстрували на міжнародній виставці в Одесі.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ТЕХНІКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ “ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ПІДГАЛУЗІ”

Є.В. Нужин

Одна з дисциплін, яку читає кафедра ТОХВ, є “Технологічне обладнання підгалузі”. Лекції з обладнання слухають як студенти-механіки, так і студенти-технологи. Механіки опановують цю дисципліну у більшому обсязі і закінчують навчання, захищаючи дипломний проект з розробки нових машин або з модернізації відомих зразків.

Завдання кафедри не тільки навчити основ конструювання, розрахунків та правил експлуатації відомого обладнання, а й показати різноманіття обладнання та тенденції його розвитку. Труднощі виникають із систематизацією найменувань тисяч одиниць обладнання у консервному, виноробному, м'ясному, молочному, рибному виробництвах.

Економічна ситуація у країні така, що на зміну застарілим виробництвам прийшли більш сучасні з імпортом обладнання. Зрозуміло, що викладачам потрібно оперативно відображати змінну ситуацію і готувати майбутніх спеціалістів для роботи на сучасних виробництвах.

Глобалізація світу привела до диференціації у виробництві обладнання. Наприклад, кращі зразки обладнання для переробки молока створені у скандинавських країнах, для м'ясної галузі – в Австрії і Німеччині, для виноробної галузі – в Італії. Студентам треба знати сучасне обладнання і провідні фірми.

У недалекому минулому, користуючись підручниками, надрукованими за радянських часів, лектору достатньо було мати крейду, дошку і ганчірку та два-три плакати, сьогодні цього замало.

Мережа Інтернету дає оновлену свіжу інформацію про нові зразки обладнання, а мультимедійний проектор дозволяє демонструвати слайди, що роблять плакати непотрібними.

За умов користування такою технікою у студентів з'явиться можливість ознайомитися із сучасним обладнанням ще в академії, що дозволить їм достойно пройти конкурсне тестування при працевлаштуванні на інженерну посаду.

Звичайно, у викладачів з'явиться додаткова робота: треба відібрати перспективні машини з величезної кількості інформації про обладнання, розібратися в особливостях побудови та принципу дії, зрозуміти тонкощі конструкції та особливості експлуатації, створити методику розрахунку технічних характеристик (все це Інтернет не дає).

Отже, викладачі повинні належним чином змінити методику викладання матеріалу, не забуваючи про крейду, дошку і ганчірку, щоб дати студентам змогу вести конспект.

ОЛІМПІАДА ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

О.Є. Воєцька, А.В. Макаринська

Студентські предметні олімпіади з дисциплін стали важливим фактором активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, засобом підвищення якості підготовки фахівців. Вони викликають глибокий інтерес до предмета, наполегливість, вміння долати труднощі, виробляють навички роботи з науковою літературою та дозволяють виявити студентів, які надалі бажають займатися науковою діяльністю. У процесі підготовки до олімпіад студенти поглиблюють та вдосконалюють свої знання з дисциплін, оволодівають науковими методами пізнання, методиками самостійної підготовки та вирішення науково-технічних завдань. Головною метою олімпіади є не просто виявити студентів з кращими знаннями з того чи іншого предмета або спеціальності, а показати студентам, якого рівня вони вже досягли, мотивуючи їх таким чином до подальшого вдосконалення знань.

На кафедрі технології комбікормів уже стало традицією проведення олімпіади з дисципліни “Теоретичні основи харчових технологій”. Олімпіада проводиться серед студентів 3-го курсу спеціальності 6.051701 “Технологія зберігання і переробки зерна” факультету “Технології хлібопродуктів і кондитерських виробництв” наприкінці зимового семестру. Для участі в олімпіаді запрошуються не тільки студенти, які набрали добрі оцінки зі змістових модулів, але й усі бажаючі.

На олімпіаді студентам пропонується відповісти на три теоретичні питання та вирішити практичні задачі з оцінки ефективності технологічних процесів зернопереробних виробництв, які не тільки виявляють рівень підготовленості

з дисципліни, але й уміння студентів логічно мислити, аналізувати, порівнювати, зіставляти, виконувати узагальнення та вирішувати конкретні виробничі ситуації.

В комісію з оцінювання знань студентів входять завідувач кафедри, лектор та викладачі, які ведуть лабораторні роботи з дисципліни. За рішенням кафедри результати олімпіади оцінюються в балах від 111 до 150, і ті студенти, які посіли перші п'ять місць, мають право одержати достроково оцінку “відмінно”, а інші п'ять – “добре” за умови виконання ними програми дисципліни. Студенти, які посіли перші місця, нагороджуються цінними подарунками – журналами “Зернові продукти і комбікорми” та науковою літературою.

У 2010 році участь в олімпіаді брали 25 студентів. Усі студенти – учасники олімпіади показали високий теоретичний та практичний рівень знань з дисципліни “Теоретичні основи харчових технологій”. Переможцями олімпіади стали: перше місце – Коврик В.С. (гр. ТЗ-32); друге місце розділили між собою студенти Цуркан Л.О. (гр. ТЗ-33) та Каляєва К.Р. (гр. ТЗ-31); третє

місце

—

Мардарь В.В. (гр. ТЗ-31) та Михайлова В.П. (гр. ТЗ-31).

НТБ ОНАХТ

КОМПЛЕКСНІ ДИПЛОМНІ ПРОЕКТИ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

В.Є. Браженко, О.Є. Воєцька

Головним завданням дипломного проектування є підготовка студента до самостійної, творчої, інженерної, наукової роботи у відповідній галузі на основі знань, отриманих у процесі навчання в академії.

Дипломна робота є самостійною роботою студента, за всі прийняті в дипломному проекті технічні та економічні рішення, а також правильність і обґрунтованість розрахунків і графічних робіт несе відповідальність студент – автор дипломної роботи.

Тематика дипломних проектів повинна бути актуальною, відображати перспективи розвитку відповідних галузей промисловості з урахуванням останніх наукових досліджень; відповідати сучасному стану науки і техніки; бути націленою на вирішення завдань, що стоять перед підприємствами, на яких проводиться дипломне проектування; стимулювати студентів на творчий пошук нових науково-технічних, проектних та інших рішень; передбачати вибір оптимального вирішення поставленого завдання.

Однією з найбільш ефективних форм дипломного проектування треба вважати розробку комплексних дипломних проектів, тобто проектів, у яких ряд досліджень і розробок пов'язані єдиною тематикою. Вони дають можливість об'єднати та скоординувати роботу кількох студентів для розв'язання важливої реальної задачі. Комплексні проекти можуть бути кафедральними, міжкафедральними, міжвузівськими. В міжкафедральному дипломному проектуванні беруть участь студенти різних кафедр (спеціальностей), у міжвузівському – студенти різних навчальних закладів. У всіх випадках дипломні проекти повинні мати логічно завершені та не дубльовані за змістом частини, які виконуються за індивідуальним завданням кожним студентом, та загальну частину, що об'єднує окремі частини в єдиний проект і визначає його комплексність. Це дозволяє вирішувати завдання, які пов'язані з розв'язуванням декількох залежних проблем галузі, та сприяє реальному впровадженню матеріалів у виробництво.

У 2010 р. був виконаний міжкафедральний комплексний дипломний проект на тему “Розробка технологічних основ виробництва екологічно безпечної тваринницької продукції” під керівництвом викладачів кафедр технології комбікормів, технології м'яса і м'ясних продуктів. У проекті брали участь 4 студенти, індивідуальні завдання яких вирішували задачу підвищення ефективності виробництва та продуктивної дії комбікормової продукції, розширення її асортименту. Були виконані розробки цеху виробництва преміксів, екологічно чистої тваринницької продукції з введенням препаратів компанії “Оллтек”, міні-бойні з переробкою крові для виробництва харчової добавки антианемічної. Захист проектів відбувався на виїзному засіданні членів ДЕК спільно з керівництвом підприємства ТОВ “Агротрейд-Юг”, які відзначили високий рівень науково-практичної підготовки студентів. Така

форма проектування дозволяє підвищити кваліфікаційний рівень підготовки майбутніх фахівців.

НТБ ОНАХТ

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ “ТЕХНОЛОГІЯ КРУП’ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА”

С.М. Соц, Є.І. Шутенко

Для підвищення ефективності контролю знань студентів з дисципліни “Технологія круп’яного виробництва” відповідно до вимог Болонського процесу розроблено й видано навчальний посібник та його електронну версію, які включають не тільки основний матеріал курсу, а й контрольні запитання та завдання (в тому числі тестові) до кожної теми.

Для більш широкого доступу студентів до змісту і форми контрольних завдань їх розміщено на сайті факультету технології хлібопродуктів і кондитерських виробництв <http://www.thikv.onaft.edu.ua/tests%20main.html>.

Достоїнствами тестування як методу оцінки знань можна назвати: об’єктивність оцінки знань студентів, оперативність, простоту і доступність, а при застосуванні комп’ютерної техніки – ще й швидкість оцінювання, а також придатність результатів тестування для комп’ютерної обробки і можливість використання статистичних методів оцінки знань. Завдяки тестам студент дізнається набагато більше про свої можливості і може адекватно оцінити свій рівень знань, який за наявності бажання можна підвищити. На кафедрі технології переробки зерна впродовж семестру згідно з графіком проводиться контроль знань із використанням комп’ютерної техніки.

Розроблені на кафедрі технології переробки зерна тести для дисципліни “Технологія круп’яного виробництва” є завданнями закритої або відкритої форми, тобто такого виду, при якому студент вибирає один із запропонованих варіантів відповіді або розгорнуту відповідь. База тестів охоплює всі 10 передбачених для вивчення тем курсу, які умовно розділені на 2 модулі. При цьому частина тестів пов’язана з темами лабораторних робіт, решта тестів призначена для контролю самостійної роботи студентів і проведення модульних контрольних робіт.

Тести для лабораторних занять включають питання і завдання, що дозволяють оцінити не лише теоретичні знання, але й практичні навички, вміння та логічне мислення студента. Загальна кількість питань, які пропонуються студентові для оцінки лабораторних робіт, не більше 10, а при проведенні поточних контрольних і модульних робіт – до 30, що виключає випадкове вгадування відповідей. Час тестування – від 10 до 30 хвилин.

Тестування протягом семестру підвищує ефективність засвоєння матеріалу, спрощує процедуру передбачених контрольних заходів, а також дозволяє об’єктивніше оцінити знання студентів.

**ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗІ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 8.051701
НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА**

Л.Ф. Будюк, Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова

Практичні заняття в академії з усіх дисциплін проводяться з групою студентів. Метою цих занять є встановлення студентами зв'язків теорії з практикою, набуття умінь використовувати її для розв'язання практичних завдань. У графіку вивчення дисципліни практичні заняття, як правило, передують викладанню нового навчального матеріалу, що дозволяє перевірити його засвоєння і підготувати студентів до сприйняття нового. Такий підхід оптимальний, коли кількість аудиторних занять з дисциплін значна.

При переході студентів на навчання на освітніх рівнях “бакалавр – магістр” знання студентами матеріалу, що виноситься на самостійне навчання, у повному обсязі перевіряється тільки при проведенні модульних контролів, а також при прийманні індивідуальних чи розрахунково-графічних завдань (якщо такі передбачені). Їхні результати показують, що якість засвоєння студентами матеріалу, вивченого аудиторно і самостійно, різна і це знижує підсумкову оцінку з модуля.

На кафедрі технології зберігання зерна практичні заняття зі студентами спеціальності 8.05170101 проводять з дисциплін “Проектування з основами САПР” та “НТП і прогнозування розвитку зернових технологій”. На IV освітній рівень підготовки приходять, як правило, відмінники, число яких у групі невелике. З огляду на це нами, з метою підвищення якості професійної підготовки студентів і зростання ефективності практичних занять, прийнята модель їхнього проведення, яка відрізняється від традиційної. Тематика практичних занять підібрана таким чином, щоб студент при підготовці до них вивчав не включений у лекції матеріал, використовуючи низку джерел: сайти Інтернету, підручники, нормативні галузеві документи, результати наукових досліджень та ін.

Для перевірки засвоєння матеріалу в методичних вказівках до проведення практичних занять наведені питання для самоконтролю, які дозволяють кожному студенту з'ясувати ступінь засвоєння матеріалу. У цих самих методичних вказівках наведено також творчі індивідуальні завдання, складені на базі даних діючих хлібоприймальних підприємств, елеваторів, зернових терміналів, проектних і науково-дослідних інститутів України.

Такий комплексний підхід до вибору тематики, змісту і методики проведення практичних занять, навіть при невеликому обсязі аудиторних годин з дисциплін, дозволить студентам одержати знання з усіх основних питань, запропонованих навчальною програмою, а набуті на них навички – використовувати при формуванні технологічних, технічних та проектних рішень для виконання ними курсового проекту і кваліфікаційної роботи

магістра з урахуванням вимог НТП і досвіду роботи провідних вітчизняних і закордонних підприємств.

НТБ ОНАХТ

РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ” У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ

А.К. Кац, Г.М. Станкевич

Високі темпи розвитку науки, техніки та виробництва безупинно підвищують вимоги до випускників вищої школи. Головні якості молодого фахівця – його творчий науково-технічний потенціал, здатність самостійно ставити та вирішувати питання вдосконалювання технології й устаткування, створення нової техніки, матеріалів і методів їх обробки. Вони практично формуються в процесі науково-дослідної діяльності студента. Тому необхідно створити максимум умов для самостійної науково-дослідної роботи майбутніх фахівців. Так, для всіх спеціальностей введена в навчальний план дисципліна «Основи наукових досліджень і технічної творчості», одне із завдань якої полягає в тому, щоб у кожного студента, як у молодого фахівця, розвинути інтерес до винахідницької діяльності, викликати в нього потребу пошуку нових технічних рішень, навчити творчо застосовувати отримані знання.

На заняттях розглядаються питання, пов'язані з найбільш популярними й ефективними методами активізації пошуку технічних рішень, такими як метод фокальних об'єктів, метод гірлянд випадковостей і асоціацій, метод «мозкового штурму» та ін. Ми вважаємо, що кожному студентові необхідно опанувати мистецтво системного підходу, використовувати об'єктивні закони і закономірності розвитку техніки та технології і на їх основі приймати практичні творчі рішення. Тому велика увага приділяється особливостям та послідовності дій при вивченні вказаних вище методів.

Одні методи дають гарні результати при пошуку нових модифікацій відомих способів і обладнань, використовуються для тренування уяви, інші – найбільш популярні методи психологічної активізації колективної творчої діяльності, що використовуються для одержання нових ідей у науці, техніці, економічній і адміністративній діяльності. Але головне, що всі ці методи спрямовані на розвиток технічної творчості студентів, особливо її вищої форми – винахідництва.

Отримані навички студенти застосовують сьогодні для одержання нових оригінальних ідей при виконанні курсових проектів (робіт), науково-дослідницької частини дипломного проекту, а також при розробці комплексних дипломних проектів. Студенти, що вивчили дисципліну «Основи наукових досліджень і технічної творчості», проявляють інтерес та бажання брати участь у дослідницькій діяльності кафедри, у виконанні госпдоговірних робіт на замовлення підприємств галузі.

Роль цієї дисципліни у підвищенні професійної компетенції студентів очевидна, тому що фахівець, який не має ґрунтовної методологічної підготовки, не може належним чином орієнтуватися в безупинно поновлюваному різноманітті світу техніки. Йому необхідно сформулювати свою світоглядну позицію, пов'язану з науковою й інженерною творчістю.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

І.В. Солоницька

В Україні процеси вдосконалення системи освіти з ряду причин мають свої особливості. Головне, що вони почалися з майже двадцятирічним запізненням, але по суті практично повторюють те, що відбувалося і відбувається в європейських країнах. Перш за все, мають місце стійке зростання питомої ваги фахівців вищої кваліфікації, деяке зниження груп працівників середньої кваліфікації і принципове зменшення частки некваліфікованої праці, що базувалася, як правило, на низькому рівні загальної освіти. Спеціаліст із вищою освітою соціально більш відповідальний, оскільки передбачає результати своїх дій не тільки для себе, але й для тих, хто його оточує, для суспільства, і відповідає за них. Саме поняття «фахівець» зазнає принципових змін. Підвищується значення не стільки його спеціальних умінь і навичок, скільки широти його професійної підготовки, здатності адаптуватися у швидкозмінних ситуаціях, упевнено працювати в обставинах, коли, з одного боку, наростає диференціація, а з іншого – одночасно швидкими темпами збільшується інтеграція сфер професійної компетенції.

Нарешті, рівень загальної освіти спеціаліста ніколи не цінувався так високо, як сьогодні, оскільки багато в чому безпосередньо визначає реальні можливості його творчого потенціалу, що в свою чергу є істотним економічним і моральним чинником підвищення ефективності праці.

У двадцять першому сторіччі найбільш актуальними для працівника стали такі показники, як: активність і компетентність; уміння ефективно працювати в групі, тобто володіти навичками спілкування, адекватно сприймати звернення тих, хто оточує, у тому числі підлеглих, тобто працювати спільно, знаходити загальну позицію шляхом компромісів тощо; здатність передбачати і реалізувати найближчі і довготривалі, прямі і непрямі результати своїх професійних дій, творче ставлення до справи, бажання і вміння оцінювати результати своєї праці з погляду суспільства.

Однією з принципових змін у змісті й організації праці в епоху панування інформаційних технологій є перехід від виконання стандартних, шаблонних завдань до ініціативних дій, заснованих на широких загальних знаннях, гнучкості їх використання.

Вищий прояв професіоналізму все в більшій мірі означає не стільки вузьку спеціалізацію, скільки компетентність і наявність якісної освіти. Вони ж, як правило, тим вищі, чим ширша загальна теоретична й індивідуальна, практична підготовка фахівця. Тут мається на увазі, що чудове знання специфіки використовуваних технологій повинно базуватися на таких якостях особи, як здатність приймати самостійні відповідальні рішення, розуміти кінцеву мету виконуваного завдання, уміння доводити його до кінця, використовуючи творчі навички, можливості, які одержує студент протягом

постійного самостійного навчання і перенавчання, що є для нього природною формою професійної підготовки.

НТБ ОНАХТ

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.В. Солоницька, О.В. Макарова

Спостерігаються якісні зміни в технологіях, структурі та чинниках виробництва, інституційній системі, які неминуче ставлять нові вимоги до освіти.

Вища освіта виконує особливу, ключову функцію у формуванні сучасної людини, її інтелектуального та духовного потенціалу. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. В цих умовах професійна компетентність майбутнього фахівця стає основним системоутворювальним фактором, що визначає зміст освіти.

Більшість фахівців вважає, що компетентність не є вродженою, а набувається людиною протягом життя у процесі цілеспрямованого або неявного навчання, а отже, поняття “компетентність” та “навчання” пов'язані. У житті людина виконує різні соціальні ролі, тому життєва компетентність має різні види й виявляється у різних сферах життєдіяльності, в тому числі у професійній, яка формується, зокрема, у процесі здобуття вищої освіти.

Компетентність на сучасному етапі є показником якості вищої освіти, що формує основи її професійного аспекту, необхідного для прийняття рішень і діяльності у сфері обраної професії. Характерними рисами системи освіти на сучасному етапі є тенденції демократизації, гуманізації, що віддзеркалюють потреби суспільства у вільних освічених громадянах, у визначенні їх права обирати той рівень освіти, який дозволить максимально розвивати свої здібності, задовольняти різні освітні попити. Ці процеси стають пріоритетними у визначенні освітніх стратегій, тому що навчання у вищих навчальних закладах – це тільки базовий етап у становленні професійних якостей та вмінь, який насамперед полягає в тому, щоб перейти від масово-репродуктивного до індивідуально-творчого підходу, який створює передумови для формування особистості студента, а потім працівника.

Якщо розглядати власні завдання освіти і професійної (спеціальної) підготовки в подібному аспекті, то немає, мабуть, особливої необхідності пояснювати, чому, на жаль, наша система освіти не готує в необхідній кількості вкрай необхідних у сучасному суспільстві високоосвічених і компетентних працівників. Як і раніше, багато випускників сьогодні не здатні до самостійної ефективної роботи. Поступовий перехід до нової моделі освіти, можливо, дозволяє, спираючись на передовий організаційний досвід і сучасні освітні технології, багато в чому виправити ситуацію, що склалася, і допоможе підвищити конкурентоспроможність українського ринку праці, що відповідає національним інтересам країни, особливо в умовах все більшої інтеграції України в міжнародні економічні відносини. Впродовж останніх років

формування глобального економічного простору спирається на відповідну інфраструктуру, складовою частиною якої є сучасна освіта.

НТБ ОНАХТ

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТІВ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»

О.В. Дишкантюк, С.Г. Нездоймінов

Сучасний стан Національної доктрини розвитку освіти в Україні, в тому числі в галузі підготовки фахівців готельно-ресторанного сервісу, характеризується відсутністю єдиної методології впровадження кредитно-модульної системи освіти у вищій школі, уніфікації механізму узгодження магістерських програм з регіональними програмами розвитку гостинності і туризму. Однією з невирішених проблем у вивченні дисциплін спеціальності «Готельно-ресторанна справа» є, на нашу думку, взаємозв'язок модульного підходу і кредитної системи, системи залікових одиниць. У рамках Болонського процесу модульна система передбачає відмову від предметного викладання і введення цілеспрямовано розширених освітніх програм, в яких дисциплінарні межі розширені і розглядаються дещо інакше, ніж в існуючих навчальних планах. На наш погляд, кредити в даному випадку повинні бути допоміжним інструментом викладача для вирішення такого завдання як вибір критерію оцінки поетапного просування студента до засвоєння освітньої програми в цілому. Зі включенням українських ВНЗ в європейську систему освіти зростає роль бренду магістерських програм на ринку вищої освіти. Так, виходячи з кваліфікаційних вимог для отримання диплома магістра зі спеціальності «Готельно-ресторанна справа» можуть бути запропоновані магістерські програми: «Управління розвитком готельно-ресторанних комплексів у регіоні», «Стратегія управління готельними ланцюгами», «Інвестиційні проекти і трансфер закордонних технологій в індустрію гостинності».

Як показують дослідження, застосування технологій модульної системи залежить від міжпредметних зв'язків і суміжних дисциплін, кількості навчальних годин, що відводяться програмою підготовки магістрів. Для програми магістрів ми пропонуємо такі методичні прийоми і правила: крупноблочна організація навчального матеріалу з рекомендаціями та індивідуальними завданнями студентам щодо його вивчення; алгоритми кейсів (за методами математичного й економічного аналізу); можливість вибору студентами рівня засвоєння (форм, місця, видів інновацій і технологій управління, темпу вивчення курсу модуля); чітке формулювання мети навчання за курсом модуля; аргументація критеріїв і змісту контролю всередині модуля.

Інноваційні технології і методи навчання також потребують від нас включення у практику проведення семінарських занять проєктивних методик: модифікований ТАТ (тематичний апперцепційний тест), Баблз (Bubble drawing), колаж, рольові ігри, ранжування та ін.

Ця технологія модульного навчання побудована на організації самого процесу навчання і проходження через точки контролю, де мета контролю – розвиток у студентів розуміння і здатності мислення на мові основних проблем магістерської програми.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДВИЩЕННІ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Г.Ф. Козлов, К.С. Федосова, О.В. Дишкантюк

Широкі можливості щодо інноваційних технологій у навчальних закладах відкриваються у зв'язку із введенням нового напрямку підготовки «Туризм». Сучасний освітній процес в університетах світу характеризують такі новації:

1) багаторівнева система організації вищої освіти; 2) могутнє оснащення сучасними інформаційними технологіями, включення в систему Інтернет, розвиток дистанційної форми навчання студентів; 3) перехід на освітні стандарти, які наближені до вимог світових.

Традиційно процес навчання включає такі ієрархічно взаємопов'язані складники, як мета навчання та зміст навчально-пізнавальної діяльності, елементи дидактичної системи, методологічні основи процесу навчання, діагностичні засоби контролю, діяльність викладачів та студентів.

Першочерговими завданнями викладачів туризмознавства є підвищення компетенції фахівців, для чого треба навчити студентів творчо працювати з інформаційними матеріалами, використовувати на практиці знання і навички та знаходити шляхи їх удосконалення в реальних умовах ринкової економіки.

Новітні технології навчання і підвищення компетенції фахівців передбачають не просто отримання знань, а творче ставлення до них, яке формує культуру, перетворюючи знання в частину особистого буття та свідомості фахівця. В арсеналі новітніх технологій є модульне та модульно-рейтингове навчання, наявність проблемного, розвивального, комп'ютерного, імітаційного, тьюторського, дистанційного, діалогового, інтенсивного елементів.

Завдяки технології проблемного навчання студенти розвивають креативне мислення, підвищується їхній інтерес до знань. Модульно-рейтингова технологія має на меті підвищити зацікавлення студентів у результатах навчання та об'єктивності оцінки знань. Імітаційно-ігровий підхід дає змогу навчити студентів самостійно мислити, діяти, вести науковий диспут, здійснювати пошук оптимального виходу із запропонованих викладачем професійних ситуацій.

Серед інноваційних технологій професійного розвитку майбутніх фахівців особливе місце займає методика кейсів. Досить поширеними у підготовці фахівців для сфери туризму є активні форми навчання, зокрема «круглі столи». Особливий інтерес викликає технологія дистанційного навчання, коли взаємодія викладача і студента здійснюється за допомогою комп'ютерних та інформаційних технологій; супутникової системи зв'язку; навчального і кабельного телебачення, відеокасет; глобальних та регіональних мереж Інтернет.

Таким чином, головним вектором розвитку педагогіки туризму і підвищення компетенції майбутніх фахівців є застосування інноваційних технологій, системоутворювальною основою яких є розвиток творчості,

активної співпраці студентів і викладача. Це особливо важливо при формуванні фахівців у сфері туризму.

НТБ ОНАХТ

ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ГОСТИННОСТІ В ЗАКОРДОННОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

К.С. Федосова

На прикладі Швейцарського інституту бізнесу і готельного менеджменту в м. Люцерн, Швейцарія розглянемо особливості підготовки бакалаврів з менеджменту гостинності, які є типовими для Західної Європи. Для отримання диплома бакалавра студенти навчаються 3 роки. Кожний рік складається з навчання протягом 6 місяців і виробничої практики протягом 4-6 місяців. Навчатися можуть студенти з 18 років (за наявності дванадцятирічної освіти). Під час виробничої практики студенти отримують зарплату мінімум 2000 доларів США. Протягом першого року студенти вивчають такі дисципліни:

Продажі та маркетинг	Операції громадського харчування
Ділова етика	Теорія громадського харчування
Облік I	Вступ до алкогольних напоїв
Вступ до прибутковості	Методологія навчання і досліджень
Принципи управління	Особистий розвиток
Ділове спілкування	Принципи харчових виробництв
Готельний бізнес і туризм	Система Micros Fidelio версія 7,13

Кожний предмет розраховано на 30 годин, яким відповідає 6 кредитів. Практика – 24 кредити. Кількість навчальних годин у рік – 540. Плата за навчання становить 17 тис. доларів США у рік, проживання у кампусі і харчування – 5000 доларів за 6 місяців, страхування, екскурсії, користування бібліотекою та Інтернетом – 2000 доларів. Під час другого року вивчають такі дисципліни:

Теорія і практика управління	Менеджмент харч. продуктів і напоїв
Мікро- та макроекономіка	Вступ до домашнього господарства
Облік II	Операції на Front Office
Управління людськими ресурсами	Бюджетування для виробництва продуктів харчування і напоїв
Професійний розвиток	Правові засади бізнесу I
Ділове спілкування II	Методологія навчання і досліджень II
Сертифікат підготовки у винах	Micros Fidelio Версія 7,13 II
Географія туризму	Конвенції управління

Практика займає 4-6 місяців, навчання – 480 годин (120 кредитів). Умови оплати такі самі, як і за перший рік навчання. Протягом 3-го року вивчають:

Академічну англійську мову	Стажування на робочому місці
Академічне листування і складання документів	Послуги гостинної власності та менеджмент
Методи дослідження в контексті гостинності	Стратегічне планування і менеджмент у готельній індустрії та гостинності
Ліцензійний менеджмент напоїв	Менеджмент на практиці

Звертає на себе увагу, що майже всі дисципліни спрямовані на підвищення компетенції фахівця у вибраній ним галузі. Враховуючи тенденцію наближення України до європейського освітнього простору, необхідно

критично вивчати ці особливості з метою їх часткового впровадження в Україні.

НТБ ОНАХТ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТІВ З КУРСУ «ВСТУП ДО ГОТЕЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ» В ЗАКОРДОННОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

К.С. Федосова

На прикладі отримання ступеня бакалавра з готельно-ресторанного менеджменту в Брейерському університеті розглянемо, як складають іспити з одного із основних курсів, а саме «Вступ до готельного менеджменту», на який відводиться 15 тижнів. Після завершення курсу студент складає іспит, використовуючи тільки один підручник – У.С. Грея «Готель і мотель» (2007 р.).

Усе навчання, а також іспити проводяться за дистанційним методом без безпосереднього контакту між студентом і викладачем. Розроблений іспит знаходиться на сайті з даного курсу. Щоб отримати до нього доступ, студент вводить код користувача і пароль, після чого завдання іспиту з'являються на екрані. Після цього у студента є двадцять чотири години, щоб подати свої відповіді. Коли відповіді готові, студент повертається в «клас», дає відповіді і відправляє їх викладачу. Через деякий час він отримує оцінку, а також інформацію про питання, які студент пропустив і на які дав неправильні відповіді. Викладач надає також студенту всі правильні відповіді.

Шкала оцінок така: 90-100 % = А, 80-89 % = В, 70-79 % = С, нижче 70 % = незадовільно. Іспит складає 50 % загальної оцінки за курс, а письмові роботи студента складають решту 50 % оцінки. Градування для всіх письмових робіт, включаючи іспит, полягає в наступному:

Зміст та рівень: вага 48 %. 1) Зміст доречний і відображає необхідні моменти, а також оригінальні думки; 2) Студентська позиція або точка зору ясно викладена, обґрунтована і логічна; 3) Повнота обговорення є адекватною; 4) Стаття адекватно відповідає призначенню за обсягом та змістом.

Організація: вага 28 %. 1) У роботі є вступ, основні моменти і заключне резюме; 2) Робота демонструє логічний потік від ідеї до ідеї, від положення до положення; 3) Робота містить у собі ідеї з інших джерел у міру необхідності; 4) Точка зору студента чітко проілюстрована.

Формат / граматики: вага 12 %. 1) Орфографія і структура речень без помилок; 2) Знаки пунктуації та вибір слів без помилок; 3) Робота містить заголовки, підзаголовки і параграфи в міру необхідності.

Читаність / стиль: вага 12 %. 1) Робота містить синтез ідей з прочитаних джерел і з власного досвіду; 2) Тон відповідає змісту і призначенню роботи; 3) Стиль роботи відповідає необхідному академічному рівню.

Є одне письмове завдання за цим курсом. Студенти повинні написати статтю на 10 сторінок (мінімум) за підручником. Половина статті стосується обов'язків відділу персоналу, друга – функцій та обов'язків ведення господарства. Ця стаття повинна бути готова до кінця п'ятого тижня.

Таким чином, на відміну від української системи, де запроваджується накопичена оцінка з іспиту, в закордонних університетах іспиту приділяється значна увага, причому структура роботи, граматики і стиль оцінюються разом вище, ніж розкриття змісту. Цей досвід необхідно вивчати й аналізувати.

ОСОБЛИВОСТІ КУРСУ «ПРОЕКТУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА»

Т.П. Новічкова, Г.М. Ряшко

Дисципліна «Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства» розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа». За навчальним планом курс складається зі 180 годин (5 кредитів, 3 модулі), з них 36 годин відводиться на виконання курсової роботи. Метою дисципліни є вивчення основ проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства відповідно до їхньої соціально-культурної, утилітарної та естетичної функцій.

Основними напрямками, що розглядаються в новій дисципліні, є, по-перше, проектування готелів, мотелів, готельних комплексів та інше; по-друге, проектування підприємств харчування при готелях та туристично-розважальних комплексах; по-третє, проектування підприємств ресторанного господарства, розташованих окремо. Увага в курсі приділяється таким питанням, як організаційні засади проектування готелів та ресторанів, їх розміщення на земельній ділянці, моделювання об'єктів готельно-ресторанного господарства у просторі, функціонально-планувальні вимоги проектування окремих груп приміщень і служб (приймально-вестибюльної групи приміщень, житлових приміщень, складських та виробничих приміщень, проектування приміщень культурно-дозвілєвого і фізкультурно-оздоровчого призначення, службових, господарських та виробничих приміщень готелю), матеріально-технічне та інженерне забезпечення функціонування, санітарно-гігієнічні, екологічні вимоги та протипожежна безпека.

Особливостями курсу «Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства», по-перше, є об'єкти вивчення – готелі, ресторани та готельно-ресторанні комплекси. По-друге, новий курс фокусує увагу на моделюванні сервісно-виробничих процесів, їх апаратного оформлення, проведення експертизи проектів, розробки просторового рішення закладу згідно з моделлю роботи та нормативними вимогами, а не на техніко-економічних розрахунках сировини, обладнання та приміщень.

Оскільки проектування закладів ресторанного господарства є тільки одним з декількох питань, що розглядаються в курсі «Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства», обмежені рамки курсу не дозволяють приділити багато часу таким питанням, як розрахунок механічного, холодильного, теплого та немеханічного обладнання у виробничих цехах, розрахунок площі приміщень. Для обґрунтування кількості й типу технологічного устаткування, необхідного у закладах ресторанного господарства, пропонується користуватись узагальненими нормами забезпечення та нормативною документацією, що розповсюджується на підприємства ресторанного господарства. Проектування закладів ресторанного господарства включає в себе розрахунки, необхідні для організації роботи

бенкетних залів і барів при аванзалах, розрахунок кількості посуду, білизни, кількості персоналу, що обслуговує, за видом бенкету і т. д.

НТБ ОНАХТ

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ЗАСВОЄННІ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Л.М. Тележенко

У рамках дисципліни «Методологія наукової творчості та дослідницький практикум» фахівцям вищого кваліфікаційного рівня напряму «Харчова технологія та інженерія» необхідно ознайомитися з науковими проблемами відповідної галузі, навчитись методиці та засобам самостійного проведення та вирішення наукових і технічних задач, засвоїти навички роботи в наукових колективах. Виявлена здатність щодо застосування набутих знань та навичок являє собою компетентність і є необхідною передумовою реалізації фахівця.

Аналіз розподілу годин при опрацюванні курсу, який базується на проведенні наукових досліджень, показав, що більше ніж сто годин припадає на самостійну роботу студентів. Організувати цей вид роботи необхідно таким чином, щоб запобігти неправильним тлумаченням на початку експериментальної роботи. Під контролем викладача студент повинен визначити об'єкт, предмет, мету та завдання досліджень; скласти поетапний план роботи; обрати методи дослідження та провести пошуковий експеримент. Пошук літературних джерел за обраною тематикою, їх аналіз та обробка можуть бути започатковані безпосередньо студентом або в науковому колективі студентів і аспірантів, якщо такий створено на випусковій кафедрі. Проведення експериментальних досліджень студенти магістратури можуть здійснювати самостійно, однак під контролем викладача, аспірантів або навчально-допоміжного персоналу кафедри. Після кожної серії експериментальних досліджень студент повинен опрацювати результати: провести розрахунки, побудувати графічні залежності, оформити таблиці та проаналізувати отримані дані. Виявлене студентом уміння робити висновки за отриманими в результаті досліджень даними, розробляти технологічну схему та рекомендації промисловості у найбільшій мірі характеризує компетентність фахівця, його загальну ерудицію та здатність до самостійної роботи в подальшому.

Велике значення для формування фахівця вищого кваліфікаційного рівня має публічне обговорення теми, що розроблена студентом. Він повинен визначити, у чому полягає актуальність роботи, показати, які елементи наукової новизни відтворені та в чому полягає практична значущість досліджень. Навички щодо стислого опису головних досягнень досліджень дозволяють впроваджувати аналіз і синтез, індукцію і дедукцію.

Отже, самостійна робота студентів при засвоєнні профільних дисциплін дозволяє сформувати кваліфікованого, компетентного фахівця, здатного аналізувати технологічний процес у цілому, виділяти слабку його ділянку, вдосконалювати її та впроваджувати розроблені добуток у виробництво.

ОВІТНЯ КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

І.М. Калугіна

Глобальний характер реформування освіти в Україні зумовив процес оновлення і вдосконалення адекватних методик і технологій навчання у вищій школі. Активний розвиток цього процесу ми спостерігаємо у реаліях реформування системи оцінювання знань студентів. Особливого значення в сучасній системі оцінювання знань набуває рівень навчальних досягнень та компетенції студентів. Сучасне суспільство, що динамічно розвивається, інтенсивність розвитку передових технологій і новітніх інформаційних комунікацій стимулюють потребу в підготовці компетентних професіоналів, оскільки прогрес багато в чому обумовлюється рівнем кваліфікації фахівців. Формування такого роду фахівців у першу чергу покликана здійснювати система вищої освіти. Тому сьогодні одним із найголовніших завдань освіти є створення сприятливих умов для набуття необхідних ключових компетенцій протягом навчання, що сприятиме конкурентоспроможності випускника на ринку праці. Компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які є заданими щодо відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії по відношенню до них. Ключові компетенції, як фундаментальні навички і базові компетенції в галузі технології, знання іноземних мов, уміння навчатись, соціальні навички, підприємницькі навички, загальна культура – це базис для розвитку самостійної, ініціативної, творчої, гармонійної особистості й висококласного фахівця. В педагогічній практиці виділяють такі основні складники компетентності:

- знання, але не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна, яку треба вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності;
- уміння використовувати ці знання в конкретній ситуації; розуміння, яким чином їх добути, для якого знання який метод потрібний;
- адекватне оцінювання – себе, світу, свого місця у світі, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для своєї діяльності, а також методу його здобування чи використання.

Отже, компетентність – це мобільність знань, гнучкість методу і критичність мислення. Вища школа повинна створити умови формування базових компетенцій у випускників, забезпечити підготовку фахівців відповідного інтелектуального і науково-дослідного рівня. Здійснити це можливо за допомогою формування науково-педагогічної інфраструктури, що охоплює потреби й орієнтири регіонального освітнього простору, який змінюється, громадської самосвідомості, що відбиває освітні запити, і у зв'язку з цим осмислення стану і прогнозу розвитку педагогічної практики в системі підготовки спеціалістів в умовах розуміння безперервності та багаторівневості освіти, які радикально змінюються.

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРА–ТЕХНОЛОГА

Г.В. Дідух

Компетентністний підхід уособлює сьогодні інноваційний процес в освіті, відповідає прийнятій у більшості розвинених країн загальній концепції освітнього стандарту і прямо пов'язаний з переходом на систему компетентностей у конструюванні змісту освіти і систем контролю її якості.

Підвищення якості освіти є однією з актуальних проблем світової та вітчизняної педагогічної науки і практики.

У світі і в Україні зміни, які відбуваються з метою вдосконалення освіти, співвідносні, зокрема, з глобальним завданням забезпечення входження людини у соціальний світ, його продуктивної адаптації в цьому світі, вимагають необхідності постановки питання про більш повний, особистісно і соціально інтегрований результат освіти.

При сучасному багаторівневому навчанні існує можливість формування інженерів практичної та наукової спрямованості, які згодом будуть пов'язані з педагогічною діяльністю, тобто це фахівці різних рівнів, у яких повинні бути розвинені інженерно-педагогічні компетентності.

Відмінність компетентного фахівця професійного спрямування технології харчових продуктів оздоровчого і профілактичного призначення від кваліфікованого в тому, що перший має не тільки знання, вміння, навички певного рівня, але й здатність і готовність реалізувати їх у роботі. Компетентність означає наявність в індивіда внутрішньої мотивації до якісного здійснення своєї професійної діяльності і ставлення до свого фаху як до цінності. Компетентний фахівець повинен бути здатний вийти за рамки предмета своєї професії, а також повинен володіти творчим потенціалом для саморозвитку. Його компетентність складається з п'яти головних компонентів:

- глибокого розуміння суті завдань для виконання і проблем для вирішування, якісного знання досвіду, наявного в цій галузі, активного оволодіння його досягненнями;
- вміння вибирати засоби і способи дії, адекватні конкретним обставинам місця і часу, почуття відповідальності за досягнуті результати;
- здатності вчитися на помилках і вносити корективи у процес досягнення мети.

Компетентність – це набір мобільних професійно-кваліфікаційних, творчих, соціально-гуманітарних та особистісних якостей інженера, які визначають його здатність і можливість до діяльності в умовах ринкових відносин і дозволяють досягти результатів, адекватних вимогам науково-технічного прогресу та орієнтирам суспільства. Компетентний інженер-технолог – це випускник ВНЗ, який повинен володіти професійними кваліфікаціями та компетенціями обраного ним напрямку професійної діяльності.

ІНТЕГРАЦІЙНО-ЦІЛІСНА СТРУКТУРА НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ФАХІВЦІВ

О.С. Ільєва, Т.І. Нікітчина, І.Р. Біленька

Загальновідомо, що в ході професійного зростання фахівців для харчової галузі, яких готують в ОНАХТ, реалізація загальнолюдських здібностей дає поштовх до розвитку професійних якостей.

Прагнення до нових знань безпосередньо залежить від рівня особистого розвитку. У цьому виявляється важлива закономірність, що характеризує інноваційні процеси в освіті: чим більше знає і вміє людина, тим вищі вимоги вона ставить до себе.

Фахівці харчової промисловості належать до складної групи з небагатьох професій, що функціонують одночасно в двох різнорідних системах: «людина – людина» і «людина – техніка». Вони повинні володіти цілим рядом якостей, сукупність яких істотно відрізняє їх від фахівців, зайнятих іншими видами діяльності.

Такий фахівець повинен бути компетентний у трьох напрямках, які включають наявність робочої кваліфікації відповідного розряду, інженерних знань, умінь і навиків у поєднанні з педагогічною діяльністю майстра виробничого навчання.

Працедавці відзначають, що складнощі подібного характеру особливо посилюються в нестандартних ситуаціях, які вимагають сформованості певних особових характеристик випускників, що вміють самостійно будувати і розвивати свою діяльність і планувати її.

Аналіз вимог, отриманих у результаті опитування працедавців, дозволив виділити необхідну для кожного випускника нашої академії спеціальну компетенцію, що полягає у здатності застосовувати знання, уміння й особисті якості для успішної діяльності у виробничій сфері.

Надалі, в ході навчання, особливо в процесі проходження виробничої і технологічної практик, здійснюється самооцінка фахівця, внаслідок чого формується власний освітній простір, у якому встановлюється взаємозв'язок між майбутньою трудовою діяльністю і змістом основної освітньої програми.

Роль цього етапу дуже велика, оскільки в ОНАХТ здійснюється професійна підготовка фахівця, як за базовими, так і індивідуальними договорами з отриманням відповідної кваліфікаційної характеристики, що дозволяє сформувати вміння і навики, необхідні для випуску висококваліфікованих кадрів відповідно до отриманої спеціальності.

При такому підході накопичення професійно значущих знань буде не безсистемним, тобто таким, що полягає у вивченні окремих, незалежних одна від одної дисциплін, а стане інтеграційно-цілісною структурою, що дозволить досягти найбільшої результативності та буде сприяти набуттю студентами потрібної працедавцям компетентності.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ

Я.Г. Верхівкер, О.І. Дроздов

Ефективність профорієнтаційної роботи великою мірою залежить від якості та інноваційності інформаційних матеріалів.

Найбільш потужним засобом впливу на емоційно-пізнавальну сферу розумової діяльності особи є комбінування текстової, мовної та зорової складових рекламного матеріалу.

У такому матеріалі слід наводити відомості про основні спеціальності та спеціалізації, за якими проводиться підготовка бакалаврів, фахівців та магістрів у навчальному закладі. Для зацікавленості цільової аудиторії слід забезпечити демонстрацію базових технологічних процесів, які є характерними для тих чи інших галузевих підприємств. Найкращим є той відеоряд, що відзняється безпосередньо на передових підприємствах галузі внаслідок того, що на цих підприємствах сучасне технологічне устаткування буде використовуватись ще не менше десяти-п'ятнадцяти років, а наведені у відеоряді умови роботи сприятимуть зацікавленості цільової аудиторії та формуванню її свідомого вибору спеціальності.

Мультимедійні матеріали з комбінованим поданням інформації текстовими та аудіовізуальними засобами можуть бути використані для демонстрації на масових заходах як роздавальний матеріал на цифрових носіях інформації, поширення через засоби мас-медіа та для використання в інтернет-просторі, а також для створення спеціальних інтерактивних сайтів.

Прикладом реалізації такого підходу є відеоролик, розроблений на кафедрі технології консервування, про підготовку кадрів для консервної галузі за існуючими на кафедрі та перспективними спеціальностями і спеціалізаціями.

Відеоряд ролика демонструє символіку академії, сюжети з ходу навчального процесу на провідних кафедрах факультету інноваційних технологій харчування і ресторанного сервісу, виробничі технологічні процеси у їх логічній послідовності при приготуванні консервів на прикладі натуральних овочевих продуктів – “Зеленого горошку”, плодових соків – “Сік яблучний натуральний” та новітніх фруктових продуктів.

Весь наведений асортимент фасується у різноманітні види тари – скляну, металеву, полімерну, багатошарову паперову з використанням сучасних технологій її наповнення, закупорення та оформлення.

Для підсилення сприйняття глядачами і пояснення пропонованої суто технічної та фахової інформації демонстрація відеоматеріалів супроводжується закадровим текстом та фоновим музичним супроводженням.

Текстова складова мультимедійного профорієнтаційного матеріалу на завершених ролика містить необхідні потенційним абітурієнтам вичерпні відомості про місце знаходження, інтернет-адресу та телефони приймальної комісії академії та керівництва факультету ІТХ і РС.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ КОНСЕРВНОЇ ТА РИБОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, С.А. Памбук

Епоха перетворень в Україні диктує підвищені вимоги до молодих фахівців. Сьогодні, коли відбувається стрімке оновлення техніки і технологій темпами, що постійно прискорюються, зростає обсяг інформації, потрібні ініціативні, творчі фахівці, здатні самостійно адаптуватися до умов праці, що змінюються, і швидко підвищувати свою кваліфікацію на основі аналізу ситуації, що склалася, робити висновки і приймати рішення, прогнозувати наслідки своїх творчих перетворень. Для підготовки таких фахівців необхідно розробляти і застосовувати інноваційні технології навчання.

Для розвитку у майбутніх фахівців здатності та готовності вирішувати науково-технічні завдання, впроваджувати й освоювати нову техніку і технологію необхідно формувати такі вміння самоосвітньої діяльності, як планування самостійної роботи, використання сучасних засобів довідкової інформації, у тому числі комп'ютерних банків даних, здійснення самоконтролю за навчанням, об'єктивне оцінювання результатів.

Цьому сприяє підготовка студентами інформації на задану тему, написання рефератів, доповідей, підготовка презентацій, участь у наукових конференціях. Для цього робочими програмами зі спеціальних дисциплін передбачено велику кількість годин на самостійну роботу студентів. Виконання таких завдань сприяє розвитку вищеперелічених умінь.

При оцінюванні професійної компетенції спеціалістів приділяють увагу здатності фахівця вирішувати професійні проблеми та типові професійні завдання, які виникають у реальних ситуаціях професійної діяльності. Найкращим способом виявлення готовності випускника до практичної роботи на підприємствах і в установах консервної та рибопереробної промисловості є набуття досвіду вирішування нестандартних виробничих ситуацій під час навчального процесу в рамках навчальної програми загальноосвітніх і спеціальних дисциплін, які вивчають в ОНАХТ.

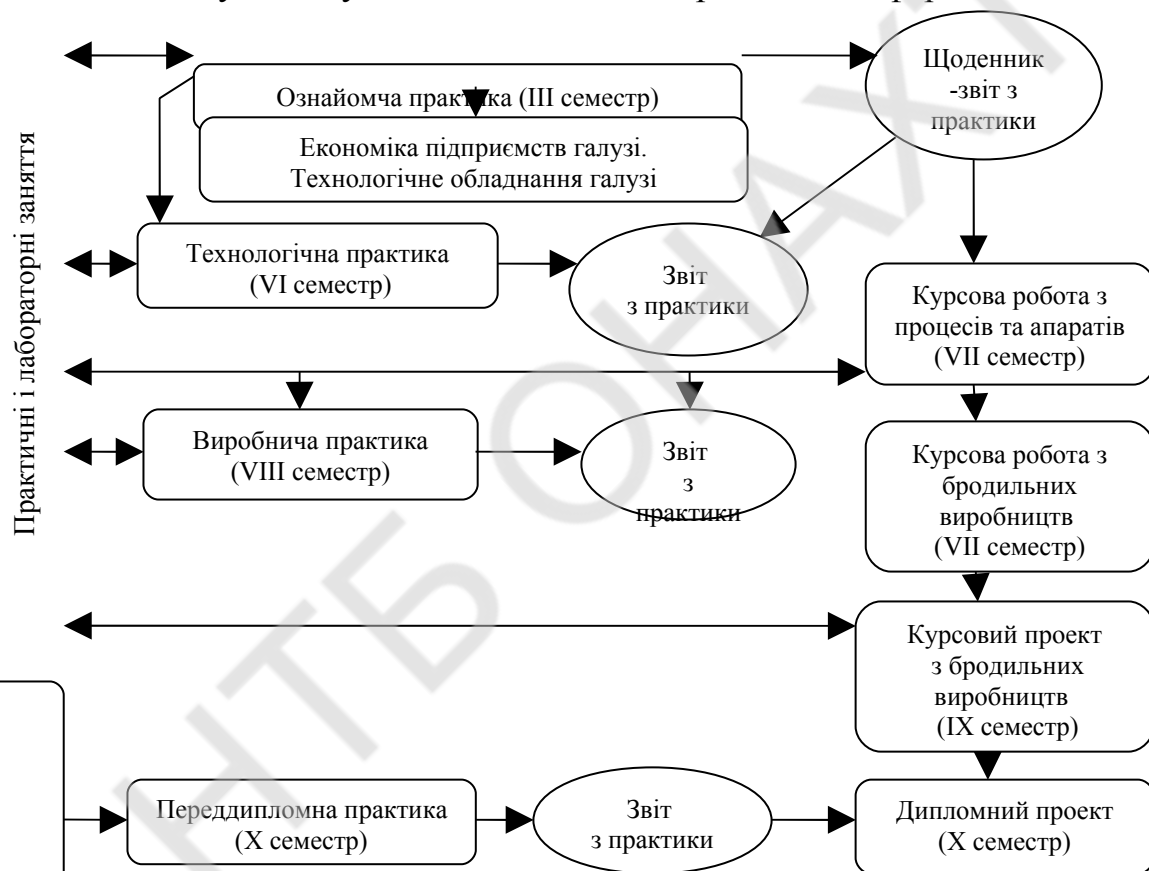
У рамках дисципліни “Технологічний семінар” при поглибленому вивченні технології виробництва окремих видів продукції викладач пропонує студентам розв'язати певну виробничу ситуацію. Передбачається, що при вирішенні поставленого завдання групу студентів розподіляють за адміністративною структурою виробництва. Кожному студенту надається можливість запропонувати свій варіант вирішення виробничої ситуації з докладним обґрунтуванням і оцінюванням прийнятого рішення.

При вивченні дисципліни “Теоретичні і практичні проблеми технології галузі” передбачено не тільки теоретичне розв'язання певних складних нестандартних ситуацій, але й перевірку запропонованого вирішення цих завдань на практиці в умовах навчальної лабораторії кафедри технології консервування.

ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТОВИХ ОДИНИЦЬ НАСКРІЗНОЇ ПРАКТИКИ З НАПРЯМУ «ТЕХНОЛОГІЯ БРОДИЛЬНИХ ВИРОБНИЦТВ І ВИНОРОБСТВО»

І.В. Мельник, Т.Б. Абрамова

Аналіз досвіду організації практики і формування її змістових одиниць для спеціалістів технічного напрямку показує, що саме наскрізна побудова схеми практичної підготовки за планом на всі 5 років навчання дає можливість на базі теоретичних знань сформувати у студентів професійні вміння і навички для прийняття ними самостійних рішень у виробничих та ринкових умовах, виховати потребу систематичного поповнення своїх знань. Наскрізне практичне навчання зближує майбутніх спеціалістів з виробничою сферою.

– Схема системи наскрізної практичної підготовки студентів ОНАХТ за напрямом «Технологія бродильних виробництв і виноробство» (кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»)

Формування змістових одиниць наскрізної практичної підготовки здійснюється від структури та змісту навчального плану, навчальних програм спеціально орієнтованих та професійних дисциплін, вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, змісту професійної компетенції. Наскрізна практична підготовка студентів за напрямом «Технологія бродильних виробництв і виноробство» побудована за наведеною схемою (рис. 1).

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ У ВНЗ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ВИКЛАДАННЯ

І.В. Мельник

Формування ключових компетенцій майбутніх фахівців в українських ВНЗ повинно базуватися на принципах Болонської конвенції, що була підписана європейськими державами 19 червня 1999 р. Основна мета Болонської декларації – формування загальноєвропейської освіти зі збереженням найкращих національних традицій. Впроваджуючи систему вищої освіти, яка включає нові методи викладання, оцінюють їх, інколи не враховуючи, що забезпечення якості освіти досягається у комплексі багатьох складників.

Головним з таких складників є особистість викладача, яку не замінить ніякий комп'ютер. Об'єктивна оцінка роботи викладача, особливо лектора, складається з відмінних фундаментальних знань та широкого кругозору, який передбачає володіння ним останніми науковими досягненнями. Такі вимоги до викладачів ВНЗ висувають як у Європі, так і в Україні. Однак, умови для реалізації перерахованих вимог різні. Перш за все – це вагома різниця в годинах навчального навантаження. Аудиторне навантаження за європейськими нормами в 3-4 рази менше, ніж в Україні. Це дозволяє викладачам більше часу відводити на роботу з літературою, що потребує послідовності та регулярності навантажень. Так, статті в наукових журналах дають повну інформацію про сучасний рівень науки та техніки, але дослідження новітніх досягнень потребують знань з хімії, фізики, математики, біології та ін. Тому наближення річного навчального навантаження викладачів до європейських стандартів буде сприяти підвищенню якості освіти шляхом підвищення якості лекційних занять.

Однак, з іншого боку, великим «плюсом» роботи зі студентами в аудиторії є посилення діалогового контакту між викладачем і студентом. Емоційну лекцію викладача ніколи не замінить комп'ютер, тим більше, що не у всіх студентів він є під рукою. Тому багатий досвід нашої національної системи освіти щодо «живого» контакту викладача зі студентами необхідно підтримувати і розвивати. Студенти можуть втратити здатність спілкуватися науковою мовою, логічно та чітко висловлювати свої думки про матеріал, що вивчається.

Практичні і лабораторні заняття також передбачають розвиток творчої думки і практичних навичок роботи з обладнанням і реактивами, вони проводяться в присутності викладача і завідувача лабораторії. Зменшення кількості таких занять позбавляє студентів можливості в повній мірі закріпити теоретичний матеріал і розвинути свій творчий потенціал. Слабка матеріально-технічна база навчальних лабораторій також цьому не сприяє. Але на сьогоднішній день цей вид занять є найрезультативнішим. Розвиток лабораторного практикуму повинен залишатися першочерговим завданням у

системі освіти, а викладач – центральною фігурою, тому що тільки «живе спілкування» приносить суттєві переваги.

НТБ ОНАХТ

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ МІНІ-ПИВОВАРЕНЬ РЕСТОРАННОГО ТИПУ

І.В. Мельник

Практична підготовка майбутніх інженерів-технологів на кафедрі технології виноробства проводиться на базових підприємствах з великою потужністю виробництва і складною структурою. Однак, сьогодні все більш популярними у всьому світі стають невеликі пивоварні, які виготовляють пиво під торговельною маркою ресторану. В Німеччині, Англії, Чехії в кожному містечку та селищі обов'язково є хоча б одна пивоварня, яка виготовляє унікальне місцеве пиво, а у великих містах пиво має більшість ресторанних брендів. В Україні міні-пивоварні з'явилися не так давно, але вже здобули заслужену популярність як серед власників підприємств громадського харчування, так і серед споживачів – любителів незвичайних сортів пива. Такі міні-пивзаводи належать до підприємств європейського рівня, які спеціалізуються на випуску продукції виключної якості й виготовляють різноманітні сорти пива «преміум»-класу.

Сьогодні в Одесі функціонують декілька міні-пивоварень, що спеціалізуються на випуску «живого» пива. Серед них – «Люстдорф», «Проспер Р» (ресторан «Богемський»), Перша приватна пивоварня, Півний сад та ін. Лідером пивоваріння на півдні України є Миколаївське відділення «AB Inbev Україна» (пивзавод «Янтар»). Це підприємство-гігант є базовою точкою практики для студентів спеціалізації «Технологія солоду та пива». Однак, організація практики студентів на лініях виробництва пива в структурі ресторанів «Люстдорф» і «Богемський» має деякі переваги.

Так, на відміну від великих заводів, ці підприємства:

- складаються тільки з цехів виробництва і розташовані у структурі багатоповерхової будівлі;
- мають малі обсяги виробництва, які забезпечують рівномірність протікання технологічного процесу;
- використовують сучасне обладнання і класичну технологію пива;
- залучають висококваліфікований персонал зі стажуванням у Європі.

Це, по-перше, полегшує контроль за якістю допоміжних матеріалів, сировини, готової продукції на всіх стадіях технологічного циклу, по-друге, дозволяє готовій продукції завоювати високі оцінки і визнання пивоварів.

Студенти-практиканти в таких умовах мають можливість досконально вникнути в усі нюанси технології пива, стати безпосередніми учасниками процесів подрібнення солоду, затирання, варіння і бродіння суслу, дозрівання і подачі на розлив готового пива. При цьому від підприємства практикою керує головний пивовар ресторану. Розташування точки практики в місті Одеса обумовлює більш рівномірне надання консультацій керівником практики від ВНЗ.

Всі наведені переваги міні-пивоварень сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх технологів-пивоварів під час практики.

ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ МАГІСТРІВ НА КАФЕДРІ ТМ ТА СХП КРІЗЬ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРАКТИКУМ»

Н.А. Дідух

Науково-дослідна робота є одним із найважливіших етапів у навчанні магістрантів спеціальності 8.05170108 і становленні їх як висококваліфікованих фахівців. Перший крок у світ наукових досліджень для студентів – освоєння дисципліни «Основи наукових досліджень», яка викладається у 3-му семестрі. Важливим етапом становлення світогляду бакалаврів спеціальності 8.05170108 напряму підготовки 8.05170108 є виконання навчально-дослідної роботи, передбачене згідно з новими навчальними планами у 7-му семестрі. В рамках навчально-дослідної роботи на кафедрі ТМ та СХП студенти виконують комплекс наукових досліджень, спрямований на розробку нових або вдосконалення існуючих технологій молочних продуктів. Ретельний аналіз викладачами кафедри вкладу кожного зі студентів у реалізацію спільної комплексної наукової розробки дає можливість виявити найбільш компетентних і талановитих студентів, які стають магістрантами кафедри.

Навчальним планом магістрів поряд з іншими дисциплінами передбачено вивчення курсу «Методологія наукової творчості та дослідницький практикум». Основною метою викладання цієї дисципліни є ознайомлення майбутніх магістрів-технологів зі спеціальності 8.05170108 «Технологія зберігання, консервування та переробки молока» з науковими проблемами галузі, вивчення методик та засобів самостійного проведення досліджень та вирішення наукових і технічних завдань, а також набуття навичок роботи в наукових колективах. Результатом вивчення дисципліни є: формування у студентів наукового підходу при виборі наукових теорій у прикладних дослідженнях; поглиблення теоретичних знань з основ наукових досліджень у молокопереробній галузі; набуття практичних навичок у роботі з науковою літературою, які в майбутньому допоможуть магістрам визначати напрям наукової діяльності.

У рамках вивчення дисципліни магістранти спеціальності 8.05170108 здійснюють літературний та патентний пошук за обраною темою наукового дослідження, результатом якого є висунення наукової гіпотези, постановка мети та обґрунтування завдань експериментальних досліджень. Важливим етапом у виконанні науково-дослідної роботи є правильний вибір об'єктів і методів експериментальних досліджень та встановлення взаємозв'язку між окремими етапами при складанні схеми проведення досліджень. У рамках лабораторних робіт курсу «Методологія наукової творчості та дослідницький практикум» магістранти кафедри ТМ та СХП виконують значну частину експериментальних досліджень, що сприяє підвищенню якості магістерської роботи. В цілому вивчення дисципліни сприяє становленню магістрантів спеціальності «Технологія зберігання, консервування та переробки молока» як майбутніх науковців і дозволяє виявити потенціальних претендентів для навчання в аспірантурі.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Н.А. Дідух, Л.О. Величко, Т.А. Лисогор

У зв'язку зі скороченням обсягу аудиторної роботи в загальному бюджеті часу студента постає питання вдосконалення організації самостійної роботи, тому що це один із основних і найбільш ефективних засобів оволодіння навчальним матеріалом, який забезпечує відповідну глибину і міцність знань, допомагає випускнику набути навички творчого і самостійного вирішення завдань у майбутній професійній діяльності.

Викладачі кафедри технології молока і сушіння харчових продуктів серед проблем удосконалення педагогічного процесу особливу увагу приділяють самостійній роботі студентів, її плануванню, організації і контролю. Саме контроль забезпечує зворотний зв'язок між студентом і викладачем, сприяє активізації роботи студента та підвищує зацікавленість його до навчання. Під самостійною роботою студента на кафедрі розуміють не тільки позааудиторну, а й творчу діяльність під керівництвом викладача.

Насамперед у робочих навчальних планах студентів зі спеціальності «Технологія зберігання, консервування і переробки молока» передбачено виконання курсової роботи, курсового і дипломного проекту, у робочих програмах дисциплін кафедри заплановано виконання самостійних та індивідуальних завдань, самоопрацювання частини теоретичного матеріалу. На самостійне освоєння теоретичного матеріалу в позааудиторний час виноситься, як правило, нескладний матеріал, студент забезпечується навчальною літературою і методичними вказівками для самостійної роботи. Контроль засвоєння студентами цих розділів теоретичного курсу відбувається під час проведення лабораторних занять, консультацій, тестових і модульних контрольних робіт.

Аудиторна індивідуальна робота полягає в тому, що під час виконання лабораторних занять з дисциплін кафедри («Хімія сировини для виробництва молочних продуктів», «Мікробіологія виробництва», «Харчові технології») кожен студент отримує індивідуальне завдання з дослідження показників якості молочної сировини або готового продукту. Самостійне виконання такої роботи вимагає від студента відповідальності, вміння організувати своє робоче місце (зібрати прилад для проведення аналізу, приготувати реактиви тощо), проаналізувати і захистити результати роботи. З дисциплін «Молочні продукти нового покоління», «Продукти лікувально-профілактичного призначення», «Особливості технологій продуктів дитячого харчування» кожен студент на початку вивчення дисципліни отримує індивідуальне завдання, пов'язане з розробкою технологічної схеми у векторному й апаратурному виконанні тих молочних продуктів, які не охоплені лекційним курсом. Індивідуальне завдання студент виконує у позааудиторний час, отримуючи консультації викладача, і доповідає його на спеціальних семінарах при

активній участі всіх студентів, що дає можливість поширити і поглибити рівень знань зі спеціальних дисциплін.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Т.Є. Шарахматова, Н.А. Дідух, Н.О. Могилянська

Практика є важливим етапом у навчанні студентів і проводиться з метою закріплення теоретичних знань у галузі технології, техніки та всебічного вивчення виробництва.

У зв'язку з переходом на навчання за новими навчальними планами на випусковій кафедрі технології молока та сушіння харчових продуктів для студентів організовано такі види практики:

- для студентів, які навчаються за ОКР «бакалавр», три практики: по закінченні першого курсу – ознайомча практика (3 тижні); по закінченні 3 курсу – технологічна (4 тижні) і на четвертому курсі – переддипломна (3 тижні);

- для студентів, які навчаються за ОКР «спеціаліст», дві практики: виробнича (4 тижні) і переддипломна (3 тижні);

- для студентів, які навчаються за ОКР «магістр», дві практики: виробнича (4 тижні) і дослідницька (4 тижні).

Ознайомча практика проходить на передових харчових підприємствах м. Одеси: ВКФ «Агромарін»; ВП Фірма «Гармаш»; ТОВ Агрофірма «Евріка»; ВАТ «Одеський олійножировий комбінат»; ПАП «Одеський завод шампанських вин»; ПРАТ Виробниче об'єднання «Консервний завод». Під час проходження ознайомчої практики студенти можуть визначитися з правильним вибором професії.

Технологічна, виробнича і переддипломна практики проходять на підприємствах молочної галузі, на які студентів направляють невеликими групами по 2-5 чоловік згідно з базовими договорами. Це такі підприємства: ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат» м. Біла Церква, ТОВ «Данон Дніпро» м. Херсон, ТОВ «Брусилівський маслозавод» м. Брусилів, ТОВ «Агромарін» та ТОВ «Агроком» м. Одеса, ТОВ «Миколаївмолпром «Доманівський сирзавод» смт Доманівка. Студенти, які навчаються за спеціальністю 7.091709 (спеціалізація «Технологія морозива»), проходять практику в ТОВ «Еліт» у м. Сміла та ЗАТ «Юрія» у м. Черкаси.

Під час проходження практики студенти закріплюють теоретичні знання, отримані в процесі навчання в Академії, вивчають новітні технології і знайомляться з нормативно-технічною документацією на виробництво молочної продукції, а також отримують практичні навички професійної діяльності на робочому місці. Проходження практики невеликими групами дає змогу керівнику практики від підприємства вивчити здібності кожного студента, його ставлення до роботи і виявити тих, хто в подальшому може бути рекомендований для роботи на цьому підприємстві.

Таким чином, проходження студентом всіх видів практики дозволяє сформулювати його як висококваліфікованого спеціаліста.

ЛЕКЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОПОМОГИ СТУДЕНТАМ У ПОКРАЩЕННІ ЗАСВОЮВАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

О.А. Кручек, Н.О. Могилянська, Т.А. Лисогор

Здібність мислити значно важливіша і складніша, ніж звичайне накопичення знань. Викладач, на жаль, не може передати студенту знання в готовому вигляді. Для цього необхідна активна й постійна самостійна робота студентів. Для підвищення ефективності розумової діяльності важливе значення має систематична розумова праця. Відсутність повсякденного контролю за роботою студентів, велика кількість годин самостійної роботи, передбачена навчальним планом, самостійність у розпорядженні своїм часом створюють для окремих студентів ілюзію необмеженості часу. Але час швидко минає, його бракує і виявляється, що навіть неодноразове повторення матеріалу не дає бажаних результатів, знання не затримуються в пам'яті. Може навіть з'явитися відраза до навчання і розумової діяльності взагалі.

Отже, студенти потребують допомоги. Лекція, як жодний інший вид занять, сприяє розвитку їхнього творчого мислення. Лекціям належить головна роль у навчальному процесі. Треба зауважити, що переваги і великі можливості лекції реалізуються тільки при орієнтації слухачів на активну діяльність під час лекції. Саме лекція вчить самостійному мисленню, виховує здібність швидко сприймати нову інформацію, формує інтелект студента.

Більш ефективному засвоєнню матеріалу сприяє конспектування лекції. Лектор розкриває основні положення теми, виділяє найважливіше, допомагає студентам раціонально організувати свою розумову діяльність. Але слід мати на увазі, що при конспектуванні студент повинен зрозуміти текст лекції, виділити основне і по можливості записати своїми словами. Крім того, необхідність викладення в конспекті опрацьованої інформації в обмежений термін часу виключає неуважність, стимулює розумову діяльність і таким чином сприяє міцному засвоєнню змісту лекції.

Глибоке запам'ятовування під час конспектування лекції пояснюється тим, що мобілізуються слухова, зорова і моторна пам'ять. При цьому розумова діяльність характеризується складним взаємозв'язком сприйняття, мислення й пам'яті. Цілісне змістовне сприймання матеріалу лекції забезпечується тільки у випадку, коли студент під час лекції виділяє основну лінію викладеного і встигає скласти образи явищ і предметів, про які йде мова. Це сприяє формуванню міцної системи знань, які засновані не тільки на словесно-логічній, але й на відчуттєво-пізнавальній діяльності. Така робота на лекції суттєво впливає на загальний інтелектуальний розвиток особистості.

Основною характеристикою конспекту є його інформативність для студента, яка виявляється у новизні для нього зафіксованого матеріалу. Але не слід прагнути дослівно записувати лекцію, адже через дефіцит часу це не може забезпечити достатньо активну розумову діяльність і перетворюється в механічний запис почутого. Крім того, напруження зорового й рухового

сенсорних апаратів зумовлює швидке стомлення мозку. Присутність на лекції у цьому випадку перетворюється в майже даремне витрачання часу.

ДИСКУСІЯ – ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Н.О. Могилянська, О.А. Кручек, Т.Є. Шарахматова

Дискусія – термін, що є синонімічним поняттю логіки як мистецтва усвідомлювати, обмірковувати, викладати свої думки відповідно до законів розуму; це практика організації творчої наукової роботи, це логіка наукового пошуку, це форма наукового спілкування і отримання нових знань, це форма і метод організації навчання, це спосіб стимулювання ініціативності та мислення.

При розгляді дискусії як засобу навчання мають на увазі наявність визначеного часу і місця проведення, можливий розподіл ролей на ведучих і учасників, взаємодію всіх членів дискусії вербальними і невербальними засобами, спрямованість на досягнення саме навчальної мети.

Необхідно звертати увагу на можливість перетворення дискусії в тривіальний обмін запитаннями та відповідями між викладачем та студентом або обмін думками хаотичного характеру. І те й інше не може бути названим дискусією. Тому однією з найважливіших особливостей навчальної дискусії є розуміння можливості при дотриманні певних умов скеровано привести аудиторію до об'єктивно правильного висновку з максимальним ступенем переконливості. Саме керуваність дискусією і є найважливішим завданням, оскільки здається, що поняття керуваності і вільного духу дискусії взагалі несумісні. Однак і тоді, коли суперечки поглинають аудиторію, результат не такий, як мав би бути, адже не вирішено жодного питання і після закінчення заняття залишається лише почуття марно витраченого часу. І в цьому, і в іншому випадку немає головного – ненав'язливого, але енергійного управління обговоренням та глибокого впливу на почуття і думки учасників для прийняття правильного рішення. Саме цього необхідно прагнути при проведенні дискусії.

Єдиним засобом впливу керівника на хід дискусії можна назвати запитання, зокрема відкритого типу. Вони допомагають більш широко з'ясувати певні моменти теми, що обговорюється. Керівник дискусії може дозволити лише тактовні короткі репліки, щоб утримати дискусію в межах визначеної теми.

Керуваність дискусією може породити ще одну проблему – зниження ступеня самоорганізації учасників та заміну її прямим управлінням керівника дискусії, який починає виступати їх арбітром. Це зменшує ступінь їх пізнавального пошуку.

При проведенні дискусії необхідно врахувати певні психологічні особливості молодшої слухацької аудиторії. В першу чергу такі, як безтурботність, невизначеність перспектив особистого життя, що передбачає уникнення нав'язування своїх думок. Не можна бути набридливим. Враховуючи, що емоційне сприйняття інформації в цій аудиторії переважає над раціональним, доцільно використовувати яскраві схеми, слайди. Краще утримуватись від негативних оцінок тих, ким молодь на даний момент захоплюється. В той самий час не треба загравати з аудиторією, лестити їй.

І хоча дискусія – емоційно і фізично витратна для викладача форма організації навчання, все ж таки її ефективність у закріпленні знань, творчому переосмисленні навчального матеріалу та формуванні цінних навичок дуже висока.

НТБ ОНАХТ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ “МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ” НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Є.О. Ізбаш, Л.О. Величко

Навчання – процес двосторонній, і тому його якість залежить як від дидактичної досконалості роботи викладача, так і від ставлення студентів до занять та рівня їх пізнавальної активності.

У результаті вивчення дисципліни магістри повинні оволодіти педагогічною технікою, яка визначається двома рівнями: елементарним і комплексним. До елементарного рівня належать найпростіші дії викладача, до комплексного – складні вміння, спрямовані на вирішення завдань організації навчального процесу. Одним із розділів курсу є «Оволодіння професійною майстерністю педагога», де розглядаються такі елементи, як:

- культура спілкування викладача зі студентами;
- саморегуляція психічної діяльності (самоконтроль, витримка і т. ін.), управління внутрішнім самопочуттям;
- оволодіння увагою аудиторії;
- виразний показ почуттів і відношень (міміка, пантоміміка, зовнішній вигляд педагога);
- володіння мовою (голос, дихання, дикція, грамотність, інтонаційна гнучкість, емоційна виразність та ін.).

На практичних заняттях розглядаються ознаки цих елементів як найтісніший зв'язок з індивідуальними особливостями викладача, а саме – структура процесу професійно-педагогічного спілкування:

- моделювання педагогом майбутнього спілкування з аудиторією (прогностичний етап);
- організація саме спілкування у момент початкової взаємодії (комунікативний етап);
- управління спілкуванням у ході педагогічного процесу;
- аналіз реалізованої системи і моделювання її на майбутню діяльність.

На практичних заняттях майбутні магістри вчаться диференціювати спілкування викладача зі студентами за етапами, які вимагають знань особливостей аудиторії.

Моделювання знань аудиторії передбачає знання характеру її пізнавальної діяльності, можливих ускладнень, динаміки роботи. Матеріал, який магістри готують до занять, повинен бути подумки уявлений у ситуації майбутньої взаємодії з аудиторією і відпрацьований не лише від особи викладача, але й від особи студентів по можливості в різних варіантах.

Отже, формування професійної майстерності викладача розглядається як тісний зв'язок теорії, методики і педагогічної техніки.

РОЛЬ ТЬЮТОРА В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЕКТІ СТУДЕНТА

Л.Д. Зеленська, О.Б. Чабанова

На сьогоднішній день можна зафіксувати ряд труднощів студентів у навчальному процесі: нерозуміння мети освіти, своїх потреб, незнання своїх індивідуальних особливостей, свого стилю навчання, невміння розподіляти навчальний і вільний час, планувати свою діяльність. Для вирішення всіх цих проблем необхідний час і певна програма дій студента, а також допомога тьютора у вирішенні труднощів, які виникають. У період адаптації студент намагається знайти своє місце у вищому навчальному закладі, визначити вузівські норми, вирішити ряд труднощів у налагодженні взаємодії, комунікації з іншими студентами та викладачами. На цьому етапі у багатьох втрачається бачення кінцевої мети своєї освіти і залишаються лише проміжні – складання заліку, написання курсової роботи, відповідь на іспиті. Після завершення періоду адаптації у студента формується з урахуванням вимог навчального закладу та повсякденної реальності власна програма діяльності, спрямована, на його думку, на досягнення поставленої мети. При спробах побудови і реалізації власної програми дій часто студент відчуває труднощі, пов'язані з невмінням вирішувати проблеми, що виникають, і реагувати на зміни ситуації, різні конфліктні ситуації, що виникають між студентом і викладачем або між самими студентами, з нерозумінням своєї «ніші» для власних уявлень.

Протягом наступних років навчальної діяльності студент бачить відірваність одержуваних знань, умінь і навичок від дійсності. Він стикається з проблемою того, що не враховуються індивідуальні особливості навчальної діяльності студентів. Темп навчання студентів визначається навчальним планом, а не ними самими. Реакція тьютора на освітні проблеми студентів може проявитися у формуванні та участі в його індивідуальному освітньому проекті, який сприяє здійсненню умов для особистісного зростання студента, адекватної взаємодії з академічною системою. Індивідуальний освітній проект також є сполучною ланкою між теорією і практикою, між одержуваними знаннями, вміннями, навичками, між минулим, сьогоденням і майбутнім студента. Спільна робота студента з тьютором над індивідуальним навчальним проектом вимагає від нього осмислення, аналізу, інтелектуальних і душевних сил, а також обумовлюється трьома напрямками діяльності – пізнавальної, практичної, організаційної. У цій роботі необхідно враховувати структуру діяльності, внутрішню готовність самого студента до певних дій, у тому числі й до займаної викладачем позиції, а також умов, за яких можлива реалізація проекту. Завданням тьютора є також надання соціально-педагогічної підтримки в інтелектуальному та емоційному розвитку студента в навчальному процесі, налагодження адекватної взаємодії студента з викладацьким середовищем. Тьютор повинен організовувати діяльність студентів за допомогою індивідуальної та групової роботи, активних методів, у процесі яких кожен з учасників може не тільки поставити актуальне для нього запитання, а й отримати зворотний зв'язок, розглянути загальнопедагогічну тему з різних сторін, розширити або змінити своє

уявлення про предмет дискусії. Отже, у формуванні індивідуального освітнього проекту для студента роль тьютора є вирішальною.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Н.Г. Азарова, Л.В. Агунова

Самостійна робота студентів (СРС) у період навчального процесу відіграє важливу роль у становленні професійної компетенції майбутніх спеціалістів, які повинні не тільки знати виробництво, але й уміти вирішувати виробничі ситуації, “читати” креслення і вносити свої пропозиції. Значення СРС зросло із впровадженням кредитно-модульної системи в межах Болонського процесу вдосконалення вищої освіти. У зв’язку зі скороченням годин аудиторних занять із дисциплін студентам видаються індивідуальні завдання, які вони повинні виконувати в процесі самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Курсове і дипломне проектування – заключний етап навчання студентів. Захист ними своїх проектів – це демонстрація компетентності і професіоналізму майбутнього спеціаліста.

Одним із предметів, який допомагає студентам сконцентрувати свої знання, є курс “Проектування підприємств з основами САПР”. Години на вивчення цього курсу були скорочені. Особливо це позначилось на практичних заняттях, де студенти набувають навичок безпосереднього виконання розділів курсового і дипломного проектів. Студенти не встигають не лише засвоювати методики виконання основних розрахунків (більше 5 виробництв), але й набути навичок виконання графічного матеріалу (компонування виробничих приміщень, розміщення обладнання на плані цеху тощо). У зв’язку з цим для кращої підготовки студентів до проектування на кафедрі технології м’яса і м’ясних продуктів розроблене індивідуальне завдання, яке включає найважче засвоювані теми – це компонування виробничих приміщень (креслення в масштабі 1:100 на аркуші формату А3) і графік організації технологічного процесу.

Для виконання цих завдань студенти самостійно працюють з рекомендованою літературою, методичними розробками і отримують необхідні консультації у викладача, який читає курс лекцій. Студентам запропоновано використовувати в індивідуальних завданнях програму AutoCAD, що дозволяє зробити їх більш компетентними у питаннях проектування. Однак для цього необхідна спеціальна програма і підготовка, і, на жаль, далеко не всі студенти мають можливість це здійснити.

Виконане індивідуальне завдання студент подає для перевірки і далі його захищає, що сприяє набуттю навичок захисту свого проектного рішення.

Така організація СРС з проектування на кафедрі технології м’яса створює сприятливі умови для набуття професійної компетенції майбутніми спеціалістами м’ясної галузі.

КОМПЕТЕНТНА ІНФОРМАЦІЯ – КРОК ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

А.Д. Солецька, А.В. Асауляк

Компетентність у сфері освіти починається з повного володіння інформацією. ОНАХТ може стати взірцем вищого навчального закладу з підготовки спеціалістів для харчової промисловості лише за умови двостороннього обміну інформацією між ВНЗ і потенційними споживачами результатів його діяльності. З одного боку – це абітурієнти, студенти і випускники ВНЗ, а з іншого – підприємства харчової промисловості, тобто потенційні роботодавці. Отже, на цих засадах найважливішим завданням ОНАХТ є створення інформаційної ланки між спеціалістами, яких ми готуємо, і тими, хто має бажання їх працевлаштувати.

В наш час організацію обміном інформацією можна здійснювати за допомогою інтернет-мережі. Потрібно якомога ширше висвітлювати життя ВНЗ, факультету, кафедри на офіційних сайтах ОНАХТ. Необхідно, щоб за допомогою системного підходу компетентну інформацію міг отримати і потенційний абітурієнт, і студент, і роботодавець, і співробітник ВНЗ, а також наші конкуренти у сфері освіти.

Тому доцільно було б створити відділ у рамках служби зв'язку з громадськістю, функцією якого повинно стати грамотне створення офіційних сайтів ВНЗ. Компетентна інформація, з обов'язковою візуальною підтримкою, повинна регулярно надходити з усіх підрозділів структури ВНЗ в залежності від актуальності та важливості для іміджу ОНАХТ і сприяти налагодженню ефективної роботи та досягненню високого рівня освіти.

Особливого значення набуває це питання в рамках проведення щорічної компанії з набору абітурієнтів до ВНЗ. Всю повну інформацію щодо умов вступу, контактів, переліку спеціальностей, перспектив від отримання спеціальної освіти чітко, компетентно і доступно абітурієнти та їх батьки повинні отримувати в першу чергу з інтернет-мережі. А офіційні сайти ОНАХТ – це обличчя нашого навчального закладу, його реклама, імідж у сучасному інформаційному просторі.

Грамотна організація інформаційної служби ВНЗ може залучити більш широку аудиторію для співпраці. Висвітлення графіка проведення конференцій, семінарів, обговорення результатів зустрічей в організованих блогах дасть можливість ОНАХТ бути в курсі сучасних подій і процесів, що відбуваються у сфері її життя та у сферах освіти й харчової промисловості в цілому.

Компетентність і системний підхід в організації інформаційної мережі ОНАХТ – це одне з першочергових завдань на шляху до активного просування наших пропозицій на ринку вищої освіти для спеціалістів харчової промисловості та на шляху до лідерства.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ

Г.В. Шлапак, А.В. Зюзько

У теперішній кризовій ситуації особливо гостро постає питання конкурентоспроможності випускників нашої академії. Тому в навчальному процесі важливим завданням є підвищення професійного рівня підготовки студентів до практичної діяльності.

На кафедрі технології м'яса і м'ясних продуктів велика увага приділяється підготовці магістрів. Формування рівня знань магістрів здійснюється шляхом проведення лекційних, лабораторних і практичних занять, проходження практики та виконання і захисту дипломної наукової роботи (ДНР). Однак, останнім часом зменшився обсяг і структура викладання дисциплін. Тому для підвищення якості підготовки магістрів тематика лекційних та практичних занять повинна бути спрямована на ознайомлення із сучасною технологією, способами вирішення практичних завдань, які виникають на підприємствах м'ясної галузі. До них можна віднести використання електротехнології при виробництві м'ясних продуктів, проектування рецептур продуктів із тваринної та рослинної сировини із введенням добавок з різними функціонально-технологічними властивостями, тобто слід проводити моделювання технологічних процесів на м'ясних системах, які максимально наближаються до реальних умов роботи підприємств.

Крім того, викладачі кафедри видають магістрам теми рефератів, що стосуються виробництва сучасних видів продукції з використанням нового обладнання. Вважаємо, що такі реферати сприяють підвищенню рівня наукової та тематичної підготовки магістрів, дозволяють більш глибоко засвоювати теоретичний матеріал, отримувати багато цікавої інформації щодо наукових розробок у м'ясній галузі, сприяють розвитку аналітичного мислення, критичного підходу до науково-технічної інформації, вмінь сформулювати робочу гіпотезу, проводити дослідження і зробити висновки та рекомендації. Вважаємо доцільним, щоб магістри доповідали свої реферати на заняттях. Зміст реферату і результати його захисту оцінює комісія з магістрів під керівництвом викладача. Вона ставить відповідний бал, враховуючи його оформлення, а також вказуючи на позитивні та негативні риси. Такий досвід надає можливість магістрам набути навичок викладацької роботи.

Вирішальним етапом у підготовці магістрів є виконання дослідно-наукової роботи, яка проводиться на V курсі. Аналіз її проведення показав, що вона потребує багато часу, тому вважаємо, що роботу над темою необхідно починати в наукових гуртках і проводити на IV курсі. Тоді магістр зможе більш детально розробити тему ДНР і провести значний обсяг досліджень.

Доповіді на наукових студентських конференціях, написання наукових статей та тез сприяють поглибленню рівня підготовки магістрів. Підсумовуючи

вищевикладене, відзначимо, що запропоновані напрямки підготовки магістрів будуть сприяти підвищенню їх професійного рівня і конкурентоспроможності.

ВПЛИВ ВИДУ ДЖЕРЕЛА НАБОРУ КАДРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ

Д.Ф. Харківський, К.Б. Козак

З переходом до ринкової економіки змінились способи підготовки фахівців та методи формування трудового колективу на підприємстві. Так, у 80-ті роки підготовка фахівців для галузей харчової промисловості здійснювалась на підставі держзамовлення. Підготовка передбачала розподілення випускників ВНЗ на робочі місця на державні підприємства. За часів вільної України відбулися зміни не тільки у соціальній політиці та економічному укладі країни, але й у нормативно-правовій базі щодо підготовки фахівців з вищою освітою. У 2002 р. був прийнятий закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р., відповідно до якого розподілення фахівців було фактично скасовано. Крім того, на харчових та переробних підприємствах держави фахівців практично не стало. Згідно з постановою КМУ № 992 від 22.08.1992 р. передбачається обов'язкове укладення договорів (тристоронніх) між студентом, ВНЗ та роботодавцем, відповідно до яких здійснюється підготовка фахівців за затвердженими навчальними планами і програмами. Проте така практика часто призводить до втрати робочих місць випускниками, оскільки харчова та переробна промисловість динамічно розвиваються, що потребує негайного вирішення проблем кадрового забезпечення.

Запровадження конкурентних засад у наданні вищої освіти спонукало провідні ВНЗ України самостійно проводити роботу зі сприяння працевлаштуванню своїх випускників. Як правило, це відбувається шляхом налагодження співпраці з підприємствами країни. Так, Одеська національна академія харчових технологій двічі на рік проводить ярмарки вакансій, в яких беруть участь керівники, власники, та представники кадрових департаментів і служб близько ста провідних харчових і зернопереробних підприємств України. В результаті, протягом останніх трьох років забезпечено можливість працевлаштування всім випускникам, які навчаються за держзамовленням або за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб. Цей досвід свідчить про важливість таких джерел формування персоналу підприємств, як ВНЗ. Було визначено, що вибір ВНЗ, як джерела кадрів, на підприємстві базується виключно на попередньому авторитеті певних ВНЗ, а якісні характеристики їх випускників враховуються в недостатній мірі, що не дозволяє забезпечити подальший ефективний розвиток підприємства, оскільки затверджені програми розвитку потенціалу персоналу за таких обставин є неадекватними, а тому недостатньо ефективними.

Таким чином, можна зробити висновок, що рівень і глибина вивчення якісних характеристик джерела формування персоналу на підприємстві є

основою для успішного розроблення та запровадження механізмів підвищення ефективності використання та розвитку його трудового потенціалу.

НТБ ОНАХТ

ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Д.Ф. Харківський, О.Б. Каламан

У системі інноваційних змін, що відбуваються в сучасному українському суспільстві, на перше місце висувається проблема культурної компетенції управлінської ланки у системі суспільних та виробничих відносин. Одним з напрямів “Національної доктрини розвитку освіти України у ХХ столітті” є підготовка кваліфікованих конкурентоспроможних кадрів із високим рівнем професійних знань, моральної культури, умінь, навичок і мобільності, які відповідають вимогам науково-технічного прогресу і ринковим відносинам в економіці, здатних до розв’язання професійних завдань; виховання соціально активних членів суспільства, формування в них наукового світосприйняття, творчого мислення, кращих людських якостей, національної свідомості тощо.

Актуальність дослідження проблеми формування культури моральних якостей майбутніх менеджерів у процесі навчання у ВНЗ зумовлена загальними тенденціями розвитку сучасного суспільства, зміною економічної інфраструктури держави, значною потребою в ініціативних, конкурентоспроможних, компетентних, самостійних, винахідливих, готових до ризику спеціалістах.

Виконання менеджером своїх професійних функцій базується на його професійній компетентності, що включає: розуміння процесів менеджменту і природи управлінської діяльності; знання функціональних обов’язків менеджера; володіння мистецтвом управління персоналом і налагодження зв’язків; знання способів досягнення цілей і підвищення ефективності роботи компанії; уміння використовувати сучасні інформаційні технології і засоби комунікації; здатність до адекватної самооцінки, прагнення до самовдосконалення.

Загалом, соціально значущими вимогами до професійної діяльності сучасного менеджера є моральні ідеали і ціннісні орієнтації. Принципом роботи менеджера повинно стати дотримання норм ділової етики. Компетентний керівник повинен бути взірцем дисциплінованості та моральної стійкості, використовувати лише дозволені прийоми в конкурентній боротьбі, тобто дотримуватися правил ринкової гри, а також справедливо розподіляти матеріальні блага. Усі ці якості розвиваються в процесі освіти, нагромадження досвіду роботи, помилок і успіху, у процесі оцінювання своїх якостей у практичній діяльності.

Професійна діяльність менеджера передбачає поєднання професійно значущих та особистісних якостей на основі врахування природи управлінської діяльності та психологічної характеристики майбутнього спеціаліста. Показниками сформованості структурних компонентів буде ефективність і результативність роботи, що досягається на основі високого рівня фахової підготовки.

НТБ ОНАХТ

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ НА ЕОМ МЕТОДАМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ РИЗИКУ

О.В. Лясковський

Одним з найбільш поширених видів управлінської діяльності є прийняття рішень в умовах неповної або неточної інформації, що пов'язано з неминучим ризиком і значними збитками у разі ухвалення помилкового рішення. Враховуючи актуальність цієї проблеми, при вивченні дисципліни «Методи прийняття управлінських рішень» для студентів спеціальності «Менеджмент організацій» організований цикл навчальних занять із вивчення механізму ухвалення рішень в умовах ризику та невизначеності.

Загальна постановка навчального заняття складається з наступних етапів. На першому етапі на ЕОМ розглядаються характеристики інвестиційних проектів та формуються різні сценарії при їх впровадженні у разі випадкової зміни параметрів зовнішнього середовища. Далі формуються матриці корисності, елементи якої показують прибуток при прийнятті i -го рішення при j -му стані зовнішнього середовища.

На третьому етапі на ЕОМ вивчається процес ухвалення рішень щодо вибору інвестиційних проектів у ситуації ризику. При цьому передбачається, що є статистичні або експертні дані, які дозволяють оцінити вірогідність досягнення прибутку в різних ситуаціях випадкового впливу зовнішнього середовища. При відомій вірогідності потім обчислюються математичні очікування величини прибутку для кожного з варіантів рішень та визначається оптимальний вибір проекту, що забезпечує отримання максимального прибутку. Виходячи з матриці рішень, побудованої в умовах ризику з урахуванням вірогідності реалізації окремих ситуацій, розраховується інтегральний рівень ризику по кожній з альтернатив прийняття рішень.

На четвертому етапі вивчається процес прийняття рішень у ситуації невизначеності, яка характеризується тим, що вірогідність різних варіантів ситуацій розвитку подій особі, що приймає рішення (ОПР), невідома. В цьому випадку при виборі альтернативи рішення ОПР керується, з одного боку, своєю ризиковою перевагою, а з іншого – відповідним критерієм вибору зі всіх альтернатив по складеній «матриці рішень». До основних критеріїв, які використовуються у процесі ухвалення рішень в умовах невизначеності, належать: критерій «максиміну», критерій «максимакса», критерій «оптимізму-песимізму» і критерій втрат від «мінімакса».

На завершальному етапі проводиться аналіз отриманих результатів за всіма критеріями і вибирається оптимальне рішення залежно від відношення ОПР до ризику. Досвід використання викладеної методології в навчальному процесі показує, що отримані знання і навички дають змогу студентам більш кваліфіковано вирішувати професійні завдання менеджменту.

КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ І ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА

О.О. Євтушевська

Відомо, що контроль – це управлінська діяльність, завданням якої є кількісна та якісна оцінка і облік результатів роботи. В цій діяльності виділяють два напрямки:

- контроль за виконанням робіт, які намічені планом;
- заходи з корегування всіх значних відхилень від плану.

Контроль – це елемент зворотного зв'язку.

Між навчальним контролем і навчанням у цілому існує взаємозв'язок, а саме:

- який зміст предмета вивчення, такими є й об'єкти його контролю;
- яка теорія навчання, її методична концепція, такі й форми контролю.

У системі контролю й оцінки знань для студентів розробляється тестовий контроль.

Для цього студент повинен вміти: самостійно щось виконати; оцінити виконане, тобто наскільки приклади відповідають засвоєним принципам; будувати свої дії, щоб виконувати щось самостійно і дати оцінку результатам своєї роботи.

Проблема оцінки й контролю в навчанні є дуже важливою, вона стоїть поряд з організацією навчального процесу, позааудиторної роботи, практичних (семінарських) занять, філософських ігор. Важливість цієї проблеми залежить від стратегії й тактики навчання.

Контроль включає в себе: перевірку – виявлення знань, умінь та навичок; оцінювання – вимірювання знань, умінь, навичок; облік – фіксування результатів оцінювання у вигляді оцінок.

Основні функції контролю такі: контролююча, навчальна, виховна, розвиваюча.

Контроль покликаний активізувати розумову діяльність. Для успішного стимулювання розвитку студентів під час контролю необхідно, щоб студент:

- а) розумів, що від нього вимагають;
- б) не ставив під сумнів необхідність тих чи інших конкретних знань;
- в) був упевненим, що бажана оцінка залежить лише від нього самого, від його старанності й працьовитості.

Тільки за цих умов система навчального контролю дозволяє керувати пізнавальною діяльністю студентів, прогнозувати їхні успіхи, реалізувати виховну функцію лекцій та самостійної праці, створювати умови для творчого оволодіння матеріалом.

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: МЕТА І ЗАВДАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ

Н.М. Корсікова

Розвиток вищої освіти в сучасній Європі значною мірою зумовлений Болонським процесом. Україна приєдналась до Болонського процесу в 2005 році. Стратегічною метою Болонського процесу є створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) і його подальшого вдосконалення до 2020 року. Реформування Європейської вищої освіти відбувається відповідно до принципу збереження і узгодження різноманітних національних систем освіти. Болонський процес не вимагає їх уніфікації і підпорядкування. Важливою є продумана, комплексна, гнучка стратегія еволюційного розвитку освіти, яка спрямована на підвищення її якості.

Створення ЄПВО передбачає запровадження Європейської кредитно-трансфертної системи (ЄКТС). Така система дозволяє починати навчання в одному університеті, а продовжувати/закінчити навчання в будь-якому іншому університеті своєї країни або за кордоном. При цьому попереднє навчання визнається без додаткових заліків і екзаменів, враховуючи ключові компетенції, отримані студентом під час навчання. Тобто рамкові стандарти і програми навчання повинні бути сфокусовані на результатах навчання (компетенція), що дозволить студентам визначитися у своїх пріоритетах і узгоджувати навантаження.

В Європі використовується низка термінів для позначення «результатів навчання» і «компетенцій». Вони мають різні відтінки значення і дещо різні сфери референцій. Європейська рамка кваліфікації (бакалавр, магістр, доктор) користується такою дефініцією: «компетенція означає доведену здатність використовувати знання, навички й особисті, соціальні та/або методологічні вміння в робочих або навчальних ситуаціях і задля професійного та особистого розвитку». Широке використання ключових компетенцій є частиною зміни парадигми, згідно з якою особа, що навчається, знаходиться у центрі навчального процесу. Ця зміна є основою для Європейського простору вищої освіти, Болонського процесу і ЄКТС.

Сприяння формуванню компетенцій є завданням навчального процесу і освітньої програми. Саме на основі достовірної інформації про досягнуті результати навчання, а також про засоби оцінювання, вищим навчальним закладом приймається рішення про визнання кредитів та їхній трансфер (перенесення). Інформація про ключові компетенції і політику визнання у навчальних закладах має бути представлена в Каталозі курсів і оприлюднена.

Той факт, що всі навчальні досягнення є задокументованими і отримали відповідні кредити ЄКТС, надає можливість особам, що навчаються, отримати визнання навчання з метою отримання кваліфікації, якщо ці результати навчання відповідають вимогам кваліфікації.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ

О.В. Тарасова

Самостійна робота є основою всіх форм навчальної діяльності студента, причому ефективна система її організації має бути побудована на раціональному поєднанні традиційних і сучасних технологій навчання. У вирішенні завдань вироблення у студентів навичок, необхідних для самостійної роботи, постають проблеми цілеспрямованого навчання студентів та змісту самостійної роботи. Таке навчання має передбачати формування прийомів моделювання самої навчальної діяльності, вміння визначати оптимальний режим дня, усвідомлювати і відпрацьовувати раціональні прийоми цієї навчальної діяльності.

Самостійна робота є основою майбутньої самоосвіти спеціаліста, формує відповідну мотивацію та навички самоосвіти. Якщо студент не навчиться самостійно працювати з урахуванням як мотиваційного, так і технологічного компонентів цієї діяльності протягом навчання у вищому закладі освіти, то в подальшому своєю самоосвітою він не займатиметься або ж вона даватиметься йому великими зусиллями.

Сьогодні накопичено значний досвід щодо активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів. Зростаючий розрив між обсягом знань, призначених для навчання, й можливістю їх засвоєння може бути подоланий, головним чином, шляхом розвитку розумових здібностей студентів, формування в них здатності самостійно регулювати процес засвоєння нових знань і підвищення ефективності навчання. Самостійність зумовлена структурою навчальних планів вищих закладів освіти, частина навчального часу у яких виділена на самостійну роботу студентів.

Однією з важливих форм самостійної роботи студентів-менеджерів є підготовка до практичних занять та активної участі в обговоренні порушених проблем. На практичних заняттях студентів потрібно навчитися самому організовувати свою діяльність як на рівні переконань і знань, так і практичних умінь, що сприяє вихованню самостійності суджень, розвитку інтересів до оволодіння необхідними в майбутньому знаннями.

Перед навчальними закладами поставлено завдання забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості та професійного розвитку. Особливого значення набуває вдосконалення підготовки студентів за спеціальністю «Менеджмент організацій» до професійної діяльності, адже наше майбутнє визначатиметься рівнем освіти молодого покоління, його прагненням і здатністю адаптуватися в умовах ринку праці, що постійно змінюються.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Т.І. Миронюк

Згідно з Положенням "Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах" самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Метою самостійної роботи студентів є формування самостійності як риси особистості та засвоєння знань, умінь, навиків. Якщо навчальний матеріал опрацьовується самостійно (індивідуально) – виконується завдання від його постановки до аналізу отриманих результатів, то засвоюється не менше 90 відсотків інформації.

Студент, не підготовлений до самостійного здобуття нових знань, не зможе розвинути в собі ці якості у процесі професійної діяльності. Саме тому *самостійна робота студентів*, підходи до якої необхідно поступово змінювати, на сучасному етапі є основою вищої освіти, важливою частиною процесу підготовки фахівців.

Психологічною умовою успішності самостійної роботи студентів є формування стійкого інтересу до обраної професії і методів оволодіння її особливостями, що залежать від таких параметрів: взаємини між викладачами і студентами; рівень складності завдань для самостійної роботи; залучення студентів до практичної діяльності, пов'язаної з майбутньою професією.

Також для **ефективності самостійної роботи** необхідно виконати ряд умов: забезпечення правильного сполучення обсягу аудиторної і самостійної роботи, що дуже важливо; методично правильна організація роботи студента в аудиторії і поза нею; забезпечення студента необхідними методичними матеріалами з метою перетворення процесу самостійної роботи в процес творчий; контроль за організацією і ходом самостійної роботи, що заохочує студента якісно її виконувати.

Перша умова полягає в необхідності оптимального структурування навчального плану не тільки з погляду послідовності вивчення окремих курсів, але й розумного співвідношення аудиторної і самостійної роботи. Велику роль тут відіграє правильне визначення трудомісткості різних видів самостійних робіт, таких як курсові проекти, розрахунково-графічні роботи, інші завдання.

Тому одним із головних аспектів організації самостійної роботи студентів має бути розробка форм і методів організації контролю. Доцільно, щоб студент мав змогу самостійно обирати форму контролю виконання конкретного виду роботи: відповідь на контрольні або тестові питання; перевірку конспекту; перевірку рефератів; перевірку розв'язаних задач; перевірку розрахунків; перевірку виконаних графічних вправ і завдань; перевірку виконаних індивідуальних завдань. *Тоді результати роботи є більш значущі для студента.*

Контроль за організацією і ходом самостійної роботи повинен передбачати: регулярність консультацій; вичерпне та своєчасне інформування про тематичний зміст самостійної роботи, терміни виконання, потреби в

допоміжних засобах, формах, способах контролю й оцінці підсумкових результатів.

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАРКЕТОЛОГІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНИХ ГАЛУЗЕЙ

І.І. Савенко, І.О. Седікова

Сьогодні, коли Україна визнана країною з ринковим типом економічних взаємин, для прогресивного розвитку ринку і господарських взаємозв'язків необхідно використовувати нову філософію бізнесу, а саме – маркетинг у всіх його проявах. На сьогоднішній день більшість підприємств Одеси різноманітних сфер діяльності мають у своїй організаційній структурі служби маркетингу. До складу таких організаційних підрозділів у більшості випадків, на жаль, дипломовані фахівці-маркетологи входять рідко. Звичайно представники таких відділів – економісти і менеджери, це знижує ефективність діяльності маркетингових служб. В Одеському регіоні всього три ВНЗ випускають фахівців з маркетингу: Одеський державний економічний університет, Одеський національний політехнічний університет та Одеська державна академія будівництва та архітектури.

Існує великий попит на спеціалістів у сфері маркетингу, роботодавці в більшості випадків шукають не маркетологів взагалі, а фахівців, які досконало знають продукт підприємства, ефективній реалізації якого вони найняті сприяти. Диференційований підхід до вимог щодо пошукувачів-маркетологів проявляється в описі вакансій: профільна маркетингова освіта та досвід роботи саме у сфері діяльності та ринку підприємства-працедавця. Тобто працедавець демонструє розуміння того, що для нього цінний не лише досвід роботи фахівця зі спеціальності “Маркетинг”, але й знання особливостей маркетингу конкретного продукту на конкретному ринку. Тому вищі навчальні заклади м. Одеси вже сьогодні готують маркетологів конкретного спрямування. Але фахівців маркетингу продукції харчових виробництв у Південному регіоні України не проводить жоден ВНЗ.

Одеська національна академія харчових технологій спроможна дати майбутнім маркетологам спеціальні знання та можливість їхнього працевлаштування в харчовій галузі. В академії можлива комплексна підготовка студентів до виконання різних маркетингових функцій, а саме проведення маркетингових досліджень, здійснення заходів маркетингових комунікацій тощо. Випускники можуть застосувати свої знання та досвід у консалтингових маркетингових фірмах і аналітичних відділах маркетингових служб; відділах реклами і рекламних агентствах; відділах матеріально-технічного забезпечення і логістики, а також транспортно-логістичних фірмах; на підприємствах роздрібної і оптової торгівлі, у сфері мерчандайзингу. Можуть займати посади ТОП-менеджменту та маркетинг-директорів різних підприємств харчових галузей промисловості, маркетингових аналітиків, мерчандайзерів, начальників служб маркетингу та реклами, копірайтерів, креаторів, менеджерів з маркетингу та реклами, начальників рекламних агенцій

та консалтингових фірм, менеджерів зі зв'язків з громадськістю, начальників відділу збуту, комерційних директорів тощо.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ НА БАЗІ ОКР “МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ”

І.М. Агєєва, Є.М. Коренман, І.О. Седікова

Впровадження ідеї неперервної освіти тісно пов'язане з формуванням системи ступеневої підготовки фахівців. Ступенева професійна освіта спрямована на підготовку фахівців для різнобічної професійної діяльності, що актуально в умовах ринкової економіки. Закон України “Про вищу освіту” регламентує різноманітні аспекти ступеневої підготовки фахівців, у тому числі навчання за скороченим терміном на базі ОКР “молодший спеціаліст”.

Випускники вищого навчального закладу I–II рівня акредитації, які здобувають освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст”, мають право продовжити навчання за ОКР “бакалавр” спорідненого напрямку підготовки у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації за інтегрованими навчальними планами.

Основна вимога до інтегрованих навчальних планів – забезпечення якості підготовки фахівців згідно з державними освітніми стандартами. Досвід підготовки фахівців з менеджменту свідчить, що складання інтегрованих навчальних планів для наступного ОКР освіти шляхом формального зіставлення назв і обсягів дисциплін вадить якості підготовки фахівців. Інтегрований навчальний план підготовки бакалавра на базі освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста формується з: дисциплін базової ОПП бакалавра; дисциплін, що збігаються за змістом та обсягом з дисциплінами ОПП молодшого спеціаліста; інтегрованих навчальних дисциплін.

Порівняння змісту типових програм коледжів і відповідних програм ОНАХТ дало змогу дійти висновку про необхідність розробки нових навчальних програм, що відповідають інтегрованим наскрізним навчальним планам. У таких програмах наочно простежується послідовність розвитку системи загальнонаукових знань, вмінь та навичок, вимоги до рівня яких формуються з кожного розділу програми відповідно до ступеня навчання. Такий підхід унеможливорює дублювання навчального матеріалу.

Зміст програм спеціальних предметів першого ступеня навчання має більшу практичну спрямованість та враховує вікові особливості й рівень загальноосвітньої підготовки і розвитку студентів. Для скорочення терміну підготовки бакалаврів на основі попереднього навчання за освітньо-професійною програмою молодшого спеціаліста необхідно враховувати компетенції (уміння), що має набути фахівець у період навчання.

Складання інтегрованих навчальних планів у вигляді комбінації фрагментів навчальних планів різних рівнів не дозволяє скоротити строк

навчання без зниження його якості. Подолання цієї проблеми можливе завдяки створенню інтегрованих навчальних планів. Необхідно здійснювати рівномірний розподіл навчального навантаження за ступенями вищої освіти та поступове нарощування складності рівня навчального матеріалу.

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В.В. Немченко, І.В. Агінська

Україна з індексу освіти займає 18-те місце, знаходячись попереду Іспанії, Великобританії, Франції, Польщі, Італії, Білорусі, Португалії, Росії. У той самий час за валовим внутрішнім продуктом (ВВП) на душу населення України, за паритетом купівельної спроможності займає 90-те місце серед 169 країн. Освіта – один з найважливіших чинників економічного зростання. Ось чому при високому рівні освіти у країні повинен бути більш високий рівень ВВП. Виникає потреба у реформуванні сучасної системи вищої освіти України з метою доведення освітнього потенціалу і кадрового забезпечення до рівня вимог ринкової економіки, яка забезпечить конкурентоспроможність та економічне зростання країни.

Потреба у реформуванні вищої школи не означає знищення взагалі освіти. В Україні є значна кількість висококваліфікованих викладачів, учених, які можуть готувати іноземних фахівців (з Китаю, Індії, СНД та інших країн), заробляти валюту, на яку можна придбати обладнання для науково-дослідних робіт для ВНЗ. Розробка та впровадження інноваційної моделі розвитку країни дозволить використовувати розробки вчених на практиці, підняти продуктивність праці. Більшість ВНЗ надають пріоритет лише двом педагогічним процесам – викладанню дисциплін та професійній підготовці майбутніх фахівців за обраною спеціальністю. Досвід показує, що цього недостатньо та необхідно приділяти увагу науково-дослідній роботі як викладачів, так і майбутніх фахівців.

В умовах світової продовольчої та економічної кризи Україна має величезні можливості у виробництві харчових продуктів. Для цього у країні є великі земельні площі. Ось чому пріоритет у реформуванні вищої освіти повинні отримати ВНЗ, які готують фахівців з харчування, переробки продуктів агропромислового комплексу. Всі реформи повинні підняти життєвий рівень населення. Експорт харчових продуктів Україні може приносити не менші доходи, ніж експорт енергоносіїв у Росії.

Все це свідчить, що реформи повинні враховувати можливості вирішення продовольчої проблеми.

ОНАХТ готує багато фахівців з різних харчових галузей. Тому вважаємо, що у цього ВНЗ є багато потенційних можливостей для розвитку. У той самий час введення Податкового кодексу знищить малий бізнес. Тому потреба у фахівцях, які обслуговують малі підприємства, скоротиться. В таких умовах зросте конкуренція на ринку праці. Це в свою чергу викликає потребу підвищення якості підготовки фахівців. Лише тоді ВНЗ зможе вижити і збільшити потенціал, підняти життєвий рівень населення.

Основними напрямками покращення підготовки фахівців ми вважаємо такі:

1. Активізація науково-дослідницьких результатів робіт в усіх галузях виробництва харчових продуктів і впровадження їх на підприємствах.
2. Об'єднання баз практики, сконцентрування їх на великих підприємствах.

ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

О.П. Антонюк, В.В. Немченко

До навчальних планів підготовки бакалаврів напряму підготовки «Облік і аудит» введено нову дисципліну «Організація і методика економічного аналізу», що вивчається у шостому семестрі. Вона змінила дві дисципліни, з яких «Теорія економічного аналізу» вивчалась у шостому семестрі, а «Економічний аналіз» – у сьомому. Слід зауважити, що ці зміни далеко не рівноцінні.

Діючі раніше навчальні плани були логічно побудовані та добре аргументовані. Вивчаючи дисципліну «Теорія економічного аналізу», студенти третього курсу вперше знайомилися з поняттями і категоріями економічного аналізу, резервами виробництва, факторами, показниками, прийомами і способами виконання аналітичних розрахунків, видами економічного аналізу, джерелами інформації (статистична, фінансова звітність тощо). Саме тут формується база для подальшого освоєння прикладного аналізу – аналізу господарської діяльності підприємства.

Під час літньої практики студенти знайомилися з підприємством, роботою бухгалтерії, формами звіту і звітності, аналітичними матеріалами. Вони накопичували в період практики значний конкретний матеріал про роботу підприємства, який їм необхідний для вивчення дисциплін четвертого курсу.

Вивчення економічного аналізу продовжувалось у сьомому семестрі в рамках дисципліни «Економічний аналіз». На підставі зібраних у період практики форм звітності студенти виконували практичні завдання з усіх тем, самостійну роботу з аналізу господарської діяльності конкретного підприємства.

Введення єдиної дисципліни «Організація і методика економічного аналізу» порушує роками напрацьовану систему вивчення економічного аналізу. На третьому курсі студенти ще не готові для освоєння методики аналітичної роботи на підприємстві, оскільки у них відсутнє будь-яке уявлення про промислове підприємство, роботу бухгалтерії, конкретність у питаннях обліку і звітності.

На наш погляд, при розробці навчальних планів уже на 2011 – 2012 н. р. для вивчення економічного аналізу слід зробити зміни. Знову ввести дисципліну «Теорія економічного аналізу» (як це робиться в деяких ВНЗ м. Одеси). Бажано, щоб її викладання було, як і раніше, у шостому семестрі. Дисципліну «Організація і методика економічного аналізу» перенести на сьомий семестр. Передбачений обсяг годин дасть можливість ґрунтовно розглянути всі питання управлінського і фінансового аналізу саме з точки зору

організації, методики аналітичних розрахунків як основи прийняття управлінських рішень.

Вважаємо, що такий порядок вивчення економічного аналізу посилить як теоретичний, так і практичний складники цієї важливої економічної дисципліни.

НТБ ОНАХТ

РОЛЬ СТАТИСТИКИ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ

О.П. Ощепков

Сучасний стан розвитку соціально-економічних відносин потребує нових вимог до знань спеціалістів на ринку праці. Керівник будь-якого рівня господарювання сьогодні повинен вміти аналізувати дійсну ситуацію на рівні своєї компетентності та приймати правильні рішення. Для цього керівник повинен бути озброєний методологією статистики та володіти її інструментом.

Серед всіх економічних дисциплін важливе місце займає статистика, зокрема її розділ «Загальна теорія статистики», що є методологічною наукою для всіх інших статистик. Що дає вивчення загальної теорії статистики? Оскільки вона вивчає масові соціально-економічні явища і процеси життя суспільства, з якими ми перетинаємося щоденно, то вміння узагальнювати, аналізувати ті чи інші процеси і приймати правильні рішення є складником життєдіяльності людини.

На жаль, наші студенти не завжди можуть узагальнити і проаналізувати ситуацію, що склалася, не завжди можуть побачити за цифрами, які соціально економічні процеси відбуваються.

Перше, чого навчає статистика, – це виявити ознаки, які характеризують ті чи інші процеси та явища, і за допомогою цих ознак класифікувати і групувати процеси та явища, що відбуваються. Після проведення первинної обробки згрупованих даних можна переходити до аналізу цих даних. Оскільки ті самі результати можна відобразити різницю системою статистичних показників у різних одиницях виміру, то їх треба вміти пов'язати між собою й узагальнити. Наприклад, вміти пов'язати абсолютні й відносні значення результатів і зробити висновок щодо показників, які аналізували (абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту, індекс зростання і абсолютне значення одного процента приросту). Тільки порівнявши ці показники, ми можемо зробити висновок про те, наскільки добрі чи погані наші результати діяльності в порівнянні з іншими суб'єктами діяльності та що нам необхідно зробити, щоб покращити наші результати.

Друге, чого навчає статистика, – це аналізувати не тільки прості явища та процеси, але й складні, застосувавши індексний метод аналізу. Це використання агрегатних індексів, кількісного і якісного складу, розрахунків середньозважених індексів змінного фіксованого складу і структурних змін, які відображають факторний аналіз зміни якісних індексів (ціни, собівартості, продуктивності праці).

Коли ми навчимо студентів уміння за цифрами побачити процес і робити правильні обґрунтовані висновки, тоді наша мета у викладанні даної дисципліни буде досягнута. Це дозволить студентам перейти на вищий рівень розуміння економічної інформації та вільно рухатись у ринковому середовищі, бути конкурентоспроможними на ринку праці.

ДО ПИТАННЯ ЩОДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І АУДИТ»

Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна

Організація методичного забезпечення на високому рівні є необхідною умовою якісної підготовки фахівців для підприємств харчової та переробної промисловості, банківських установ та інших підприємств та організацій.

Однією з проблем організації роботи випускової кафедри для підготовки висококваліфікованих фахівців напрямів підготовки 6.030501 «Менеджмент», 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит» та спеціалістів і магістрів спеціальностей «Економіка підприємства», «Облік і аудит», «Менеджмент організацій» та інших економічних спеціальностей є постійні зміни в законодавчих та нормативних документах. Це передбачає своєчасні зміни в методичному забезпеченні дисциплін для проведення на високому рівні лекційних, практичних і лабораторних занять, а також керівництво виконанням РГЗ, курсових та дипломних робіт для студентів денної та заочної форм навчання.

Отже, зміни в Положеннях (Стандартах) бухгалтерського обліку та у структурі форм фінансової звітності підприємства, прийняття Податкового кодексу України суттєво вплинули на зміни в методології та методиці викладання не тільки «облікових» дисциплін («Бухгалтерський облік», «Облікова політика підприємства», «Фінансовий облік І», «Фінансовий облік ІІ», «Податковий облік», «Організація обліку», «Звітність підприємства»), але й інших дисциплін циклу природничо-наукової, професійної та практичної підготовки, а саме: «Економіка підприємства», «Статистика підприємства», «Організація і методика економічного аналізу», «Фінансовий аналіз» тощо. Наприклад, при проведенні фінансового аналізу діяльності підприємства для визначення ліквідності балансу змінюється підхід щодо розрахунку абсолютних та відносних показників ліквідності, а до складу оборотних коштів підприємства включено новий елемент – «необоротні активи та групи вибуття». Це зумовлює необхідність своєчасних змін у методичному забезпеченні дисциплін, які відбуваються частіше, ніж один раз на п'ять років, та потребує додаткових витрат на їх оновлення.

На наш погляд, вирішення цієї проблеми можливе за допомогою методичного забезпечення дисциплін, а саме – методичними вказівками до виконання РГЗ, контрольних, курсових і дипломних робіт, завдань для самостійної та індивідуальної роботи, в електронному вигляді. Студенти всіх форм навчання будуть мати змогу отримувати завдання в електронному вигляді у методичних кабінетах кафедр, у бібліотеці ОНАХТ на підставі студентських квитків, на сайтах факультетів ОНАХТ з використанням паролю, як приклад, шифр залікової книжки. На кафедрі (у завідувача кафедри, у викладача, в методичному кабінеті, у відповідального за методичну роботу кафедри) повинно бути декілька екземплярів роздрукованих методичних вказівок.

Таке рішення є актуальним як для студентів, так і для викладачів, але необхідно замислитися над захистом авторського права наведених розробок.

НТБ ОНАХТ

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ШЛЯХ ДО СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Т.Д. Маркова

З огляду на сучасну економіко-енергетичну напругу в Україні основними пріоритетами освіти стосовно компетентності енергозбереження майбутніх фахівців згідно з державною цільовою економічною програмою енергоефективності на 2010-2015 роки (постанова КМУ № 243 від 01.03.2010 р.) є включення відповідних питань до програм навчальних закладів щодо ощадливого споживання паливно-енергетичних ресурсів.

Енергетична безпека є однією з основних ланок національної безпеки, від якої залежить рівень життя та майбутнє країни.

Для майбутнього економіко-енергетичного розвитку держави, який орієнтований на пошук шляхів економії паливно-енергетичних ресурсів, виникла потреба у формуванні компетентності енергозбереження у випускників вищих навчальних закладів (ВНЗ), як кваліфікаційних кадрів, що володіють вагомою професійною підготовкою.

Компетентність енергозбереження студентів ВНЗ (майбутніх фахівців) нами уявляється як складне індивідуально-психологічне утворення на основі інтеграції теоретичних знань, практичних умінь і досвіду, які обумовлюють швидку адаптацію до інноваційного розвитку енергозбережних технологій та заходів енергозбереження на підприємствах та в установах.

Одночасно без спеціальних заходів, тривалого, цілеспрямованого виховання та формування відповідної думки, енергетичної свідомості та енергетичної культури переорієнтувати людство на нові пріоритети неможливо. Тому необхідно, щоб освіта у вищих навчальних закладах носила сучасний проблемно-вирішальний характер, була здатна підготувати свідомість окремої людини та суспільства в цілому до переходу на новий виток розвитку, сформувати ті зразки діяльності й поведінки, які будуть прийнятні в нових умовах.

Для формування компетентності енергозбереження у студентів ВНЗ нами запропоновано такі підходи:

- для студентів-бакалаврів усіх спеціальностей запровадити теоретико-обговорювані семінари з понять та способів енергозбереження;
- для студентів, особливо економічних спеціальностей, які реалізують науково-дослідну роботу за відповідною тематикою, включити в економічно-розрахунковий розділ обґрунтування найбільш оптимального варіанта впровадження енергозбережного заходу на досліджуваному об'єкті (підприємстві харчової промисловості).

Такі впроваджені заходи створюватимуть базову основу для розширення самостійного пошуку вирішення завдання енергозбереження та підтвердження значущості у майбутніх фахівців поняття економії паливно-енергетичних ресурсів.

НТБ ОНАХТ

ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ

Г.Б. Пчелянська

Формування компетентності є новою позицією стосовно якості результату освіти і включає не тільки якість освіти, але й можливості реалізації цієї якості у професійній діяльності. Інформатизація суспільства робить інформаційну компетенцію однією з головних, а інформатизація освіти припускає активне впровадження в освітній процес інформаційних технологій.

Інформатизація освіти проявляється через комплекс заходів щодо перетворення педагогічних процесів на основі впровадження в навчання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і технічних засобів. Підготовка студентів до використання сучасних ІКТ у професійній діяльності проводиться на заняттях з різних дисциплін.

Найпопулярніший метод, який припускає використання ІКТ, – презентації з використанням мультимедійного проєктора. Найбільш ефективно проводити з використанням презентацій лекції і практичні заняття. Матеріал, супроводжуваний ілюстраціями, викликає інтерес і краще засвоюється. Однак, надмірне захоплення створенням презентацій може негативно позначитися на ефективності освітнього процесу. У процесі такого навчання студент поступово стає пасивним одержувачем інформації. Викладач самостійно розробляє презентації, а необхідно, щоб студент активно включався у процес навчання. Студент повинен самостійно працювати: шукати, систематизувати, порівнювати й аналізувати, робити висновки, синтезувати.

Для розв'язання цієї проблеми краще використовувати на заняттях *метод проєктів*. Проєктно-творча діяльність студентів – це вид самостійної навчальної, наукової і практичної діяльності, тісно пов'язаної із проявом креативної і комунікативної форм особистісної активності. Такі завдання розбудовують логічне мислення, вчать відокремлювати головне від другорядного.

Можна виділити кілька етапів роботи над проєктами:

- підготовчий (вибір теми; планування роботи);
- творчий (пошук необхідної літератури; збір інформації; відбір потрібної інформації);
- виконання проєкту (підготовка до створення презентації; створення мультимедійної презентації);
- захист і оцінка проєкту.

Кожний проєкт – це праця студента, він може використовуватися в його подальшій роботі, а також бути наочним прикладом для студентів інших груп.

Таким чином, особливу значущість здобувають ті знання, які студенти одержують самостійно або разом зі студентами групи, якщо вони виконували дослідницьку роботу над проєктом групою. В результаті реалізації таких проєктів студенти накопичують досвід соціальної поведінки. За допомогою методу проєктів реалізується кінцева мета виховання, навчання і розвитку студентів – підвищення якості освіти.

НТБ ОНАХТ

ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-ЕКОНОМІСТА ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ВИМОГА ЙОГО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Т.В. Дудка

У структурі професійної компетентності майбутнього економіста можна виділити такі основні компоненти: 1) компетенції у сфері економічної діяльності (економічне мислення, володіння методами економічного аналізу, знання принципів прийняття і реалізації економічних та управлінських рішень тощо); 2) компетенції в інших сферах професійної діяльності; 3) інформаційна компетенція (ефективне застосування інформаційних технологій та відповідних програм); 4) комунікативна компетенція; 5) компетенція у сфері самовизначення.

Глобальна інформатизація суспільства, впровадження сучасних інтенсивних методів виробництва зумовлюють необхідність розробки ефективних моделей навчання майбутніх економістів, заснованих на використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасне виробництво характеризується широким використанням комп'ютерної техніки в усіх сферах діяльності підприємства. Сучасні ринкові відносини базуються на підвищенні ролі та самостійності економістів у прийнятті та обґрунтуванні оптимальних планово-управлінських рішень, спрямованих на раціональне використання обмежених виробничих ресурсів і отримання найбільших економічних результатів. Аналіз інформаційної діяльності економістів дозволив визначити основні інформаційні завдання, які доводиться вирішувати фахівцю у процесі професійної діяльності: 1) опрацювання ділової інформації; 2) підготовка документів на основі опрацьованих даних, що містять таблиці, діаграми, графіки тощо; 3) прийняття рішень на основі аналізу фактичних даних, складання прогнозів; 4) пошук необхідної для прийняття рішень інформації у будь-яких доступних джерелах, у тому числі й за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; 5) обмін даними на відстані.

Більшість із цих завдань, вирішуються в ході вивчення дисциплін навчального плану економістів «Інформаційні системи та технології», «АРМ економіста» тощо. Вирішення завдання прийняття рішень на основі аналізу фактичних даних вимагає застосування спеціалізованого програмного забезпечення.

Сьогодні на ринку спеціалізованого програмного забезпечення для вирішення цього завдання існує більше десятка програмних продуктів. Серед них можна виділити такі: Project Expert консалтингової фірми «Про-Інвест Консалтинг»; Інек-аналітик консалтингової фірми «Інек»; ТЕО-Інвест Інституту проблем управління РАН; Альт-Інвест фірми «Альт»; Business Plan PL консалтингової фірми ЗАТ «Товариство фінансового і економічного розвитку підприємств»; «Майстер проектів» консалтингової фірми «КГ «Воронів і Максимов».

Впровадження в навчальний процес спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє моделювати реальні виробничі ситуації, що надає діяльності студентів змістовного професійного характеру. Таким чином, закладається підґрунтя для професійного становлення майбутніх економістів та їхньої соціальної адаптації в реальному виробничому середовищі.

НТБ ОНАХТ

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ

В.А. Самофатова

Для досягнення цілей сучасного суспільства потрібен спеціаліст, спроможний оперативно приймати нестандартні рішення, діяти самостійно та творчо. Творчість набуває розвитку на основі самостійності особистості і є вищим ступенем її прогресу. В економіці творчий підхід означає: відчуття проблеми як здатність її бачити і кваліфікувати; самобутність мислення; здатність до ризику; здатність бачити загальну користь і відрізняти суттєве від несуттєвого; здатність отримувати відомості та підтримувати зв'язки з іншими; воля.

Отже, і підготовка майбутніх спеціалістів у ВНЗ має орієнтуватися на формування у студентів цієї якості, а не лише на репродуктивну виконавську діяльність з оволодіння певною сумою знань і вмінь. Про важливість самостійної роботи при вивченні економічних дисциплін свідчить розподіл обсягу часу на них за діючими навчальними планами. Зокрема, більше половини (близько 55 %) обсягу навчальних дисциплін професійного спрямування з економіки студент має опанувати самостійно.

Мета викладача – допомогти зрозуміти своїм студентам, що вчитись – означає вчити себе, а вміння самостійно вчитись – це справжнє мистецтво та важлива характеристика розвиненості особистості. Самостійна робота студентів (СРС) у вищій школі включає такі види діяльності:

- пошук та вивчення додаткової літератури (дуже корисно систематично читати спеціальні журнали);
- конспектування, складання планів, тез;
- складання схем, таблиць, побудова графіків;
- написання рефератів (і виступ з повідомленням на лекції чи семінарі), доповідей, оглядів, звітів;
- розв'язання задач, виконання індивідуальних завдань;
- виконання письмових контрольних, лабораторних робіт;
- виконання завдань за допомогою комп'ютера.

Традиційні форми самостійної роботи також можуть бути об'єктом модернізації. Так, робота з підручником і конспектом лекцій доповнюється аналізом конспекту-схеми викладача. Під час роботи з розрахунковими формулами студенти отримують завдання на складання схеми взаємозв'язків між основними економічними показниками і т. ін.

Розробляючи різні види навчальних завдань, треба вміти звертатись до особистості та самостійності студента, дати відповідну мотивацію та стимул до їх виконання. Дуже корисні такі завдання, початок яких легкий і цікавий, а потім, поступово ускладнюючись, вони потребують від студента все більше і більше знань. Крім того, важливо, щоб у процесі виконання завдань у студента була можливість порівняти проміжні результати своєї праці з результатами такої самої праці інших, тобто здійснити процес внутрішньої самооцінки.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ У ВИПУСКНИХ РОБОТАХ БАКАЛАВРІВ-ТЕХНОЛОГІВ

Т.А. Кулаковська

Навчальною програмою підготовки бакалаврів передбачається виконання випускної роботи. Бакалавр-технолог у відповідній фаховій випускній роботі виконує економічні розрахунки щодо обґрунтування та ефективності запропонованих заходів.

Проведений аналіз навчальних планів (2010 р.) з підготовки бакалаврів технологічних спеціальностей свідчить про неспроможність студентів виконувати економічні розрахунки. Цей висновок базується на таких фактах:

- підготовка бакалаврів (технологів) з економічних дисциплін зведена до мінімуму. Всі економічні дисципліни віднесені до класу дисциплін «за вибором»;

- за період навчання студентів-технологів у бакалавріаті не передбачено виконання курсової роботи з економіки, яка могла б стати частиною (розділом) випускної роботи.

Структурно-логічна схема курсового проектування на технологічних спеціальностях передбачає послідовне, протягом 4 років навчання в бакалавріаті, виконання курсових робіт і проектів, які потенційно є частинами (розділами) випускної роботи.

Отже, з метою поліпшення якості підготовки бакалаврів-технологів з економічних дисциплін та підвищення ефективності виконання дипломних робіт пропонуємо наступне:

- передбачити виконання курсової роботи з економіки на першому рівні підготовки студентів (рівні бакалавріату). Для цього вивчення дисципліни «Аналіз інвестиційних проектів розвитку підприємств галузі» та виконання курсової роботи (що передбачено в планах підготовки спеціалістів) перенести на рівень підготовки бакалаврів. Вихідною інформацією для виконання цієї роботи повинні стати результати розрахунків з фахового курсового проекту «Проектування підприємств галузі», який виконується у 7 семестрі бакалавріату;

- курсова робота з економічної дисципліни «Аналіз інвестиційних проектів розвитку підприємств галузі» має виконуватися під керівництвом тієї кафедри, яка веде дипломне проектування. Це дозволить підвищити ефективність роботи над дипломним проектом, уникнути розбіжностей щодо вимог у виконанні економічних розрахунків, оптимізувати навчальний процес за рахунок усунення «зайвої ланки» в ході дипломного проектування;

- дисципліна «Аналіз інвестиційних проектів розвитку підприємств галузі», як і інші економічні дисципліни, повинна бути переведена з класу дисциплін «за вибором студента» у клас дисциплін «за вибором ВНЗ»;

- слід передбачити доповнення у програмі літньої виробничої практики студентів-технологів на предмет збору економічної інформації для виконання розрахунків у курсовій роботі.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ
КАФЕДРИ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА ЕКСПЕРТИЗИ ТОВАРІВ**

М.Р. Мардар, І.А. Устенко

Об'єктивні соціально-економічні тенденції та закономірності розвитку сфери торгівлі та обігу товарів і послуг зумовлюють послідовне зростання вимог до фахової підготовки спеціалістів – товарознавців-експертів та товарознавців-комерсантів. Реалізація вимог вимагає методичного та організаційного вдосконалення форм навчання студентів спеціальностей 7.03051002 «Товарознавство та експертиза в митній справі» та 7.03051001 «Товарознавство та комерційна діяльність» на всіх стадіях навчання.

Майбутній фахівець – товарознавець-експерт і товарознавець-комерсант повинен набути практичних навичок для роботи в умовах ринкової економіки та зростання ефективності експертної, товарознавчої, комерційної, підприємницької, зовнішньоекономічної діяльності; вивчити порядок роботи митної установи, відділу, підрозділу, який займається перепуском товарів, що перетинають митний кордон України і проходять документальне оформлення за межами (або в межах митної установи).

Студенти цих спеціальностей проходять переддипломну практику на базах практики, вимоги до яких обумовлені освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста, які повинні передбачати місця або напрямки можливої подальшої роботи студента-практиканта. Під час практичної підготовки студенти поглиблюють та закріплюють теоретичні знання, отримані в академії, застосовують їх для вирішення практичних питань на конкретних посадах, здійснюють збір необхідних матеріалів для виконання дипломної роботи. Дипломна робота – завершальний етап навчального процесу студентів спеціальностей 7.03051002 «Товарознавство та експертиза в митній справі» та 7.03051001 «Товарознавство та комерційна діяльність», якість виконання якої відображає рівень підготовки і кваліфікацію майбутніх фахівців – товарознавців-експертів у митній справі та товарознавців-комерсантів.

На кафедрі товарознавства та експертизи товарів активно проводиться робота з розширення баз практик, як виробничої, так і переддипломної. В цьому році студенти згаданих спеціальностей проходили переддипломну практику в таких установах: Державна митна служба України, ДП «Одесастандартметрологія» (орган із сертифікації), торговельні підприємства (ТОВ «Таврія В», ЗАТ «Фоззи Юг»), Управління у справах захисту прав споживачів в Одеській області, Торгово-промислова палата (м. Одеса, м. Іллічівськ, м. Миколаїв). На основі отриманих даних на переддипломній практиці та після виконання необхідних лабораторних досліджень в умовах випускової кафедри студенти в дипломній роботі розглядають особливості митного оформлення певної групи товарів, транспортних засобів при переміщенні через митну територію України, вносять пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення й оптимізації структури асортименту торговельного підприємства, якості товарів, поліпшення організації менеджменту торгівлі.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ТОВАРОЗНАВЦІВ

Т.М. Черевата, М.Р. Мардар

Товарознавство непродовольчих товарів є однією з основних дисциплін професійно-орієнтованого напрямку для спеціальностей «Товарознавство та комерційна діяльність», «Товарознавство та експертиза в митній справі». На кафедрі товарознавства та експертизи товарів здійснюється формування професійної компетентності сучасного експерта-товарознавця різноманітних груп продовольчих та промислових товарів на основі системного підходу, комплексного пізнання об'єкта методами теоретичного й емпіричного дослідження.

Особлива увага при вивченні дисципліни приділяється оновленню і вдосконаленню лабораторного практикуму, на якому студенти від загальних уявлень про методологію досліджень переходять до використання різноманітних методів при оцінюванні рівня якості товарів. На кафедрі створені колекції зразків текстильних, хутряних, взуттєвих, культурно-побутових та господарських товарів, за допомогою яких студенти закріплюють та доповнюють теоретичні знання, вчаться розпізнавати товари за класифікаційними, асортиментними ознаками, виявляти дефекти, аналізувати причини їх виникнення, визначати сортність, відповідність вимогам державних і міжнародних стандартів. Дослідження показників якості проводиться з урахуванням специфіки промислових товарів. Важливими в роботі товарознавця є методи ідентифікації вихідних матеріалів, з яких виготовлені товари, оскільки вони зумовлюють їх споживні властивості, вартість. Методики лабораторних робіт містять визначення таких вагомих показників якості як ергономічні, естетичні, функціональні, надійності та безпечності. Особлива увага приділяється забезпеченню товарознавчої спрямованості індивідуальних завдань. На заняттях і під час самостійної роботи студенти набувають практичних навичок у роботі з нормативною документацією. На кафедрі постійно поповнюється і оновлюється каталог стандартів та методів контролю.

Поглиблене вивчення асортименту, споживних властивостей непродовольчих товарів вітчизняних та зарубіжних виробників сприяє розширенню тематики науково-дослідних, курсових, а в подальшому – дипломних робіт студентів. Так, у даний час на кафедрі студенти виконують курсові роботи з експертизи і товарознавчої оцінки якості парфумерно-косметичних, культурно-побутових та господарських товарів.

Слід зауважити, що для отримання достовірних результатів лабораторних досліджень необхідно дотримуватись умов випробувань, передбачених чинними стандартами. Тому потрібно розвивати матеріальну базу лабораторії товарознавства непродовольчих товарів. Це сприятиме підвищенню рівня підготовки фахівців-товарознавців до практичної діяльності в комерційній сфері та митній справі.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ З ПОЗИЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Г.В. Крусір, Р.І. Шевченко

У грудні 2002 р. одноголосно була прийнята Резолюція 57/254 “Про Декаду ООН по освіті для сталого розвитку, починаючи з 1 січня 2005 р”.

Освіта для сталого розвитку – це динамічна концепція, що включає в себе всі аспекти інформованості суспільства, освіти й підготовки з метою забезпечення або розширення розуміння взаємозв’язку між питаннями сталого розвитку й розвитком знань, навичок, перспектив і цінностей, які дадуть можливість людям будь-якого віку прийняти на себе зобов’язання щодо створення сталого майбутнього. Декада ООН з освіти для сталого розвитку передбачає обов’язкове включення в освіту людського фактора.

На кафедрі екології харчових продуктів і виробництв ідеї сталого розвитку знаходять своє втілення, починаючи з першого курсу (дисципліна «Вступ до фаху та університетська освіта»), продовжуються при викладанні дисциплін екологічного напрямку та знаходять своє логічне завершення в курсі «Стратегія сталого розвитку», що викладається магістрам-екологам. Таким чином, відповідно до вимог сталого розвитку здійснюється цілісний підхід, що поєднує освіту в ім’я сталого розвитку з іншими програмами й питаннями освіти фахівця-еколога. При цьому не вводяться нові предмети, а реалізується переорієнтація програм фахівців-екологів таким чином, щоб освіта відігравала важливу роль у наданні їм можливості працювати разом з іншими небайдужими членами суспільства над створенням сталого майбутнього.

В результаті освіта для сталого розвитку повинна забезпечити, зокрема, такі результати:

- розробка цілісного й міждисциплінарного підходу до освіти для сталого розвитку, інтегрування його в освітню політику й систему освіти;
- удосконалення підготовки й переорієнтація викладачів для забезпечення сталого розвитку.

Таким чином, підготовка фахівців-екологів на кафедрі екології харчових продуктів і виробництв є початковим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку, забезпечуючи майбутніх спеціалістів можливістю перетворювати своє уявлення про суспільство в реальність. При цьому навчально-виховний процес не тільки дає наукові й технічні навички, але й забезпечує мотивацію, служить поясненням і надає соціальну підтримку для розвитку навичок і їхнього застосування. Викладацький склад кафедри твердо вірить, що через освіту можна прищеплювати цінності, виховувати ставлення, поведінку і стиль життя, необхідні для забезпечення сталого майбутнього. Освіта для сталого розвитку є процесом навчання прийняття рішень, які необхідні для забезпечення довгострокового майбутнього економіки, екології й рівності всіх членів суспільства. Розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє, – ключове завдання освіти.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ЕКОЛОГІЧНОГО НАПРЯМКУ

Г.В. Крусір, Я.П. Русєва

Виведення освіти України на рівень розвинутих країн світу можливе лише за умов відходу від авторитарності педагогіки та впровадження методів активізації навчального процесу.

На сьогоднішній день навчання включає чотири основні складники:

- 1) навчальна інформація, тобто зміст навчання;
- 2) викладання, тобто діяльність викладачів;
- 3) навчання, тобто діяльність студентів;
- 4) матеріальні засоби передачі навчальної інформації та контролю результатів навчання.

Перший складник відповідає на запитання: чого навчати (основних понять дисципліни, основних умінь та навичок, досвіду технологічної діяльності), три останні – як навчати? Обсяг знань постійно збільшується, тому необхідно надавати навчальну інформацію відповідно до сучасних умов. Існують два шляхи виконання: збільшення тривалості навчання та його інтенсифікація. Цілком очевидно, що перший шлях у сучасних умовах неможливий. Тому найефективнішим є другий шлях – активізація процесу навчання, що реалізує принцип: за менші терміни навчання – більше знань, умінь, навичок.

Результати останніх досліджень свідчать, що в екологічній освіті переважають тенденції до використання активних методів і форм організації навчальної діяльності, спрямованих на розвиток мислення, мотиваційно-цільової компоненти, набуття навичок і вмінь практичного розв'язання проблем навколишнього середовища, формування індивідуальної та колективної відповідальності за стан природи.

Найбільш ефективним засобом інтенсифікації навчального процесу є вибір певного методу активації навчально-пізнавальної діяльності, який визначається викладачем за такими основними критеріями:

- 1) навчально-виховною метою заняття;
- 2) змістом матеріалу, що вивчається;
- 3) віковими особливостями та рівнем підготовки студентів;
- 4) ступенем оснащення навчального закладу засобами навчання.

Основними факторами, які сприяють творчому ставленню студентів у разі використання активних методів, є: професійна цікавість, нестандартний характер навчально-пізнавальної діяльності, змагальний та ігровий характер занять, емоційність, проблемність.

У даний час в основному вибір методів, придатних для формування екологічних знань, здійснюється на основі сучасних тенденцій реформування освіти, з урахуванням професійної діяльності майбутнього еколога. Це дозволяє значною мірою інтенсифікувати сприйняття студентами навчальної інформації та підвищити їх загальну успішність.

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ДИСЦИПЛІН

Л.О. Фортученко, Ю.О. Фортученко

Характер розумової діяльності слід розглядати як найбільш важливий критерій оцінки особистості. Особистість являє собою фізичну реалізацію свого мислення.

Думки мають фізичну природу як звукові, світлові чи електромагнітні хвилі. Дослідженнями встановлено, що процес мислення, як ряд певних думок, може бути зафіксований на пластинках, що сприймають зображення, у вигляді різних візерунків, фігур, ліній.

Крім того, думка має певну кількість енергії – позитивної, негативної чи нейтральної. Відповідно до своєї енергетичної наповненості думки впливають на людину, формуючи її особистість, і чинять вплив на її фізичний стан.

Існує пряма залежність між нашими думками і станом здоров'я. Фахівцями були складені переліки хвороб і доведено, що негативні думки призводять до їх появи. Доведено також, що нові позитивні думки витискують старі та сприяють одужанню.

Коли ми думаємо, навкруги нас розповсюджуються вібрації певної частоти, і наші думки впливають не тільки на нас, але й певною мірою на всіх людей, які нас оточують. Таким чином думки всіх людей утворюють ментальне поле, під впливом якого ми постійно знаходимося вдома, на вулиці, у транспорті, на роботі. Враховуючи це, доцільно говорити про екологію мислення, оскільки ми всі залежимо від думок один одного.

Людина може і повинна керувати та контролювати своє мислення, поліпшуючи його екологію. Якщо вона спрямовує свої думки на досягнення позитивної мети, якщо свідомість бачить можливості її досягнення, шукає шляхи реалізації, то вона доб'ється бажаного результату і збереже душевну рівновагу і психічне здоров'я.

Якщо ж вона постійно вагається, боїться зробити помилку, концентруючи свою увагу не на поставленій меті, а на пов'язаному з цим ризику, то тим самим вона програмує себе на поразку. Потрібно знайти в собі сили методом витискання усунути негативні думки, створити позитивні, які самостійно будуть витискати із свідомості всі інші думки.

Треба враховувати і силу притягання думки за принципом «подібне тягнеться до подібного». Це тим більш важливо, що своїми думками люди, а особливо викладачі, заряджають простір навколо себе і впливають на інших людей, зокрема на студентів.

Треба прагнути до того, щоб екологія нашого мислення була світлою, позитивною і гармонійно поєднувалася з екологією біосфери.

Все це викладачу слід враховувати у своїй освітній діяльності, яка спрямована на розвиток у студентської молоді екологічного мислення та світогляду.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Р.В. Кононова

Самостійна робота студентів – це один з найскладніших моментів організації навчального процесу у ВНЗ. Порівняно з аудиторними формами (лекціями, практичними заняттями, семінарами) самостійна робота є найменш контрольованою ззовні. Разом з цим самостійна робота є чи не єдиною ефективною формою навчальної роботи студентів. Якщо правильно організувати, зацікавити студентів і контролювати самостійну роботу, то держава отримує компетентних фахівців, які стають суб'єктами свого життя і здатні до самоконтролю і самовдосконалення у процесі навчання, створюють можливість оперативно реагувати й адаптуватися до постійних змін, що виникають у суспільному житті.

Чи дає викладач на заняттях такий поштовх, заряд? З літератури відомо, що студенти вважають: викладачі часто передають зміст підручника, а семінарські та практичні заняття проводять методом «запитання-відповідь».

Особистісне зростання студента повністю залежить від професіоналізму й майстерності викладача, який передає свій досвід майбутнім фахівцям, вміє показати необхідність своєї дисципліни і зацікавити самостійно працювати для додаткових знань.

Самостійна робота студентів поділяється на аудиторну і позааудиторну.

Під час аудиторних занять студенти слухають лекції, конспектують їх, виконують практичні та лабораторні роботи, беруть участь у дискусіях або просто в обговоренні питань під час семінарських занять тощо. Позааудиторна робота менш регламентована, ніж аудиторна, внаслідок чого її організація, керівництво і контроль пов'язані з певними труднощами.

Узагальнюючи визначення вчених, можна зазначити, що самостійна робота – це:

- навчальна діяльність, коли індивідуум сам її організовує;
- потреба в опануванні якісних знань і способів діяльності, набутті вмінь;
- діяльність, що мотивується професійними настановами й прагненням опанувати педагогічну майстерність.

В організації самостійної роботи студентів особливо важливо правильно визначити обсяг і структуру змісту навчального матеріалу, який виноситься на самостійне опрацювання. Розробка методичного забезпечення самостійної роботи студентів з кожної навчальної дисципліни дає можливість вирішити багато організаційно-методичних проблем.

На кафедрі екології харчових продуктів і виробництв створені умови для реалізації самостійної роботи студентів: вони мають можливість працювати з підручниками, навчальними посібниками, електронними підручниками, методичними посібниками і вказівками. Студенти готують реферати, виступи і доповіді на наукові конференції, складають тези. Крім того, студенти працюють над курсовими роботами та курсовими і дипломними проектами тощо.

МОТИВАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Р.І. Шевченко, Л.П. Ремінна

Серйозна та стійка мотивація є необхідною умовою активної самостійної роботи студентів. Вирішальний мотиваційний фактор – стабільне та забезпечене майбутнє, яке можливе лише за ефективної професійної діяльності. Отже, активізації самостійної роботи можуть сприяти такі внутрішні фактори:

1. Корисність роботи. Якщо студент знає, що результати його роботи будуть використані в навчальному процесі, при підготовці публікації тощо, то ставлення до виконання завдання істотно змінюється в кращий бік і якість роботи зростає. При цьому важливо психологічно настроїти студента, показати йому доцільність та необхідність роботи. В разі одержання студентом завдання на кваліфікаційну роботу на одному з молодших курсів, він повинен мати змогу виконувати самостійні завдання з низки дисциплін, які потім увійдуть як розділи в його кваліфікаційну роботу.

2. Участь студентів у творчій діяльності. Це може бути участь у науково-дослідній, дослідно-конструкторській або методичній роботі.

3. Важливим мотиваційним фактором є інтенсивна педагогіка. Вона передбачає введення в навчальний процес активних методів, насамперед ігрового тренінгу. При цьому відбувається перехід від одnobічних розрізнених знань до багатогранних. Першим кроком у такому підході є ділові або ситуаційні форми занять, у тому числі з використанням ЕОМ.

4. Участь в олімпіадах з навчальних дисциплін, конкурсах науково-дослідних або прикладних робіт тощо.

5. Використання мотиваційних факторів контролю знань (накопичувальні оцінки, рейтинг, тести). Ці фактори за певних умов можуть викликати прагнення до змагання, що саме по собі є сильним мотиваційним фактором самовдосконалення студента.

6. Заохочення студентів за успіхи в навчанні й творчій діяльності (стипендії, преміювання, заохочувальні бали) і санкції за погане навчання. Наприклад, за роботу, здану раніше терміну, можна проставляти підвищену оцінку, а в протилежному випадку – її знижувати.

7. Мотиваційним фактором в інтенсивній навчальній роботі й, у першу чергу, самостійній є особистість викладача. Викладач має бути прикладом для студента як професіонал та творча особистість. Викладач може й повинен допомогти студентові розкрити свій творчий потенціал, визначити перспективи свого внутрішнього зростання.

8. Використання циклового навчання (“метод занурення”). Цей метод дозволяє інтенсифікувати вивчення матеріалу, тому що скорочення інтервалу між заняттями вимагає постійної уваги до змісту курсу й зменшує ступінь забування. Різновидом цього виду занять є проведення багатогодинного практичного заняття, що охоплює декілька тем курсу й спрямоване на вирішення наскрізних завдань.

УМІННЯ САМОСТІЙНО ПРАЦЮВАТИ – ГОЛОВНА ЗДІБНІСТЬ ФАХІВЦЯ

С.Л. Колесніченко

Якість освіти, як середньої, так і вищої, впливає на рівень конкурентоспроможності країни. Так було заявлено на Всесвітньому економічному форумі в Давосі. Якщо країна хоче конкурувати на глобальному ринку, то в економіці повинні працювати розумні, добре освічені, самостійно мислячі люди, що легко адаптуються до змін.

Актуальність проблеми оволодіння студентами методами самостійної пізнавальної діяльності обумовлена тим, що в період навчання у ВНЗ закладаються основи професіоналізму, формуються вміння самостійної професійної діяльності. У зв'язку з цим особливо важливо, щоб студенти, одержавши знання і засвоївши способи оволодіння ними, усвідомлювали, що самостійна робота покликана завершувати завдання всіх інших видів навчальної роботи, бо жодні знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися справжнім надбанням особи (А.В. Петровський).

Отримавши на лекціях базові знання, студент повинен навчитися їх розширювати і оновлювати самостійно, оскільки в будь-якій технічній сфері наукової діяльності обсяг наукових знань повністю оновлюється через 5-6 років. Тому в процесі навчання у ВНЗ передбачається багатоаспектна самостійна робота студентів.

Сучасна освіта включає ефективне використання світового інформаційного потенціалу електронних бібліотек і мережі Інтернет. Використання комп'ютерної техніки дозволяє надати самостійній роботі студентів такі функції: інформативну, стимулюючу, тренувально-навчальну та контрольну-корегувальну.

На самостійну роботу з курсу «Загальна екологія і неоекологія» відведено 216 годин на рік. До складу цієї роботи входить опрацювання лекційного матеріалу (44 години), підготовка до практичних занять (44 години), виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (64 години), складання контрольних заходів та підготовка до них (56 годин). На опрацювання тем навчальної програми, які не виносяться на лекції, відведено 34 години. Для більш глибокого оволодіння матеріалом студентам запропоновано перелік науково-документальних фільмів («СО₂», «Дом», «6-й океан», «Кто убил электромобиль?», «Чернобыль» та ін.).

Проведення віртуальних дослідницьких і практичних робіт, що містять яскраві та барвисті ілюстрації, дозволяє студентам краще засвоїти матеріал.

Самостійна робота допомагає розвитку загальнонавчальних умінь, що сприяють її раціональній організації: умінь планувати роботу, чітко складати схему завдання, вміло обирати способи найбільш швидкого вирішення поставлених завдань, умінь швидко вносити корективи до роботи, аналізувати загальні підсумки роботи, виявляти причини недоліків і намічати шляхи їх усунення в подальшій роботі.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

В.В. Яшкіна

Оновлення змісту освіти відкриває широкі можливості для формування духовно і творчо багатого покоління людей. Виникла соціальна потреба у формуванні особистості студента, яка могла б розв'язати як щоденні, так і масштабні завдання. З іншого боку, нині Україна переживає перехідний період, коли виявляється ілюзорність переконань, ідеалів, позицій світогляду, коли існує реальна загроза знецінення моральних, гуманістичних цінностей, зростання правопорушень та злочинності серед молоді.

Суттєвою рисою сучасного підходу до вирішення вищезазначених завдань є розробка нових заходів для поліпшення процесу формування у студентів знань, умінь та навичок, а також формування у них повноцінної навчально-пізнавальної діяльності. Перебудовуючи навчально-виховний процес, ми маємо впроваджувати нові форми впливу на студентів, які б здійснювались насамперед за найактивнішої участі самих студентів.

Перш за все потрібно у студентів сформувати навички працювати самостійно над матеріалом лекцій та практичних занять. При такому підході головною метою у формуванні та поліпшенні навчального процесу виступає розвиток та вдосконалення у студентів різноманітних мотивів, які стимулюють навчання; психологічних механізмів цілесприйняття та цілепокладання, завдяки яким студент особисто прагне досягати навчальні цілі; конкретних прийомів розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу. Діючим прикладом таких заходів є використання коротких контрольних робіт на 2-4 запитання на початку лекції для контролю вивчення матеріалу попередньої лекції або коротких контрольних робіт наприкінці лекції з типовою назвою "Що я запам'ятав з лекції?". Також використовується взаємний діалог з аудиторією, під час якого студенти пояснюють викладені на попередніх заняттях терміни, визначення, явища, пов'язані з даною лекцією. Усі ці приклади, по-перше, виявляють ступінь розуміння матеріалу студентами; по-друге, спонукають студента опрацьовувати лекційний матеріал самостійно. Домашні завдання у вигляді рефератів, пов'язані з темою лекції і, головне, пов'язані з реальним життям, допомагають студентам запам'ятати матеріал та асоціювати його з реальними явищами у житті.

Найбільш діювою формою управління психологічною структурою діяльності студента сьогодні вважається психолого-педагогічний моніторинг як цілісна система поточної діагностики наявного рівня основних її структурних компонентів. Це дає змогу викладачеві швидко приймати управлінські рішення щодо поточного чи віддаленого у часі вжиття корекційних заходів та подальшого їх удосконалення.

ЗМІСТ

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ У СФЕРІ МАРКЕТИНГУ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Б.В. Єгоров, О.О. Голубьонкова	3
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ ОНАХТ	
Ф.А. Трішин	4
КАСКАДНА МОДЕЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ	
С.В. Котлик	7
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ВІДДІЛЕННЯМ ПЕРЕПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ІНСТИТУТУ ПДО І ПК СПЕЦІАЛІСТІВ ХАРЧОВОЇ І ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ОНАХТ	
Л.Л. Гордієнко, Т.І. Нікітчина	10
ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОНАХТ	
І.І. Савенко	13
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ОНАХТ	
І.І. Зінченко	14
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОНАХТ	
О.І. Гапонюк, В.Е. Волков, В.І. Науменко	17
ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ АКАДЕМІЇ В СИСТЕМІ ЕСТS	
О.І. Гапонюк, Ф.А. Трішин, В.І. Науменко	18
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ WEB-РЕСУРС ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	
Ф.А. Трішин, О.В. Нарушевич-Васильєва	19
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ	
Л.Ф. Будюк, С.В. Котлик	20
ПОДАЛЬШЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЗМІСТУ КУРСОВИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ) В ОНАХТ	
Л.Ф. Будюк, С.Ф. Горикін	21
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В АКАДЕМІЇ	
О.М. Кананихіна, О.М. Голодонюк, О.В. Севастьянова	22
КУЛЬТУРНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС У СТУДМІСТЕЧКУ ОНАХТ	
О.М. Кананихіна, Г.М. Войтенко	23
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДІ» ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ ВИХОВНОЇ РОБОТИ	
О.М. Кананихіна, Ю.С. Федченко	24
ВИХОВАННЯ «ЗДОРОВОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ» У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	
В.Л. Михайлова	25
ЗВ'ЯЗОК МІЖ НАВЧАННЯМ І ОЦІНЮВАННЯМ СТУДЕНТСЬКОЇ УСПІШНОСТІ	
І.Р. Біленька, Т.І. Нікітчина	26
ВПРОВАДЖЕННЯ АДАПТАЦІЙНОГО КУРСУ У ДОВУЗІВСЬКУ ПІДГОТОВКУ ШКОЛЯРІВ	
О.О. Килименчук, К.Б. Козак, О.І. Кириченко	27
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ	
Г.І. Палвашова	29
ВПРОВАДЖЕННЯ «СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ» У МТТ ОНАХТ	
І.І. Яровий	30
АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИПУСКНИКІВ У МТТ ОНАХТ	
І.І. Яровий	31

ЕЛЕКТРОННІ ПІДРУЧНИКИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ Е.Й. Жуковський, Ф.А. Трішин	32
РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ Е.Й. Жуковський, І.М. Світний	33
ЗАСВОЄННЯ ОСНОВ БІЗНЕС-ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ О.Г. Лукіяник, Ф.А. Трішин	34
ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЮ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА С.О. Воїнова	35
ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ А.І. Пташук, О.С. Єлісєєв	36
ОПТИМІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ» Ю.М. Скаковський, Л.М. Сичук	37
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В.Г. Муратов	38
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ А.В. Ульяницький, Г.А. Гончарук	39
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ Л.Г. Гросул, В.М. Петров	40
ЗАСТОСУВАННЯ САПР У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В.М. Петров	41
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ЕКС- ПЛУАТАЦІЯ І ОБСЛУГОВУВАННЯ МАШИН» В.Ф. Петько, І.М. Шипко	42
ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, ЩО ВИВЧАЮТЬ КУРС «МОНТАЖ, ДІАГНОСТИКА ТА РЕМОНТ ОБЛАДНАННЯ ГАЛУЗІ» Л.С. Солдатенко	43
ДО ПРОБЛЕМИ УНІФІКАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПІДРУЧНИКАХ І НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКАХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ О.К. Гладушняк, О.А. Журбенко	44
ЯК АКТИВІЗУВАТИ РОБОТУ СТУДЕНТІВ НА ЛЕКЦІЯХ? М.В. Гуртовой	45
ВИСОКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ ВИКЛАДАЧІВ ТА ЧІТКА СПРЯМОВАНІСТЬ ДІЙ – ЗАПОРУКА УСПІХУ А.В. Іваненко, К.М. Тенюх, І.О. Гомзіна	46
ВІДЕОФІЛЬМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛЕКЦІЙ А.В. Іваненко, О.А. Сологуб, І.О. Гомзіна	47
МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТСЬКИХ КОНКУРСНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ А.В. Іваненко, Н.І. Чумак, О.А. Сологуб	48
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ТЕХНІКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ПІДГАЛУЗІ» Є.В. Нужин	49
ОЛІМПІАДА ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ О.Є. Воєцька, А.В. Макаринська	50
КОМПЛЕКСНІ ДИПЛОМНІ ПРОЕКТИ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ В.Є. Браженко, О.Є. Воєцька	51
УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ КРУП'ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА» С.М. Соц, Є.І. Шутенко	52

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗІ
СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 8.051701 НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ
ЗЕРНА

Л.Ф. Будюк, Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова	53
РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ» У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ	
А.К. Кац, Г.М. Станкевич	54
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ	
І.В. Солоницька	55
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
І.В. Солоницька, О.В. Макарова	56
ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТІВ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПІДГО- ТОВКИ КАДРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»	
О.В. Дишкантюк, С.Г. Нездоймінов	57
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДВИЩЕННІ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	
Г.Ф. Козлов, К.С. Федосова, О.В. Дишкантюк	58
ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ГОСТИННОСТІ В ЗАКОРДОННОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	
К.С. Федосова	59
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТІВ З КУРСУ «ВСТУП ДО ГОТЕЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ» В ЗАКОРДОННОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	
К.С. Федосова	60
ОСОБЛИВОСТІ КУРСУ «ПРОЕКТУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА»	
Т.П. Новічкова, Г.М. Ряшко	61
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ЗАСВОЄННІ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	
Л.М. Тележенко	62
ОВІТНЯ КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА	
І.М. Калугіна	63
КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРА-ТЕХНОЛОГА	
Г.В. Дідух	64
ІНТЕГРАЦІЙНО-ЦІЛІСНА СТРУКТУРА НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ФАХІВЦІВ	
О.С. Ільєва, Т.І. Нікітчина, І.Р. Біленька	65
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ	
Я.Г. Верхівкер, О.І. Дроздов	66
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ КОНСЕРВНОЇ ТА РИБОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ	
Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, С.А. Памбук	67
ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТОВИХ ОДИНИЦЬ НАСКРІЗНОЇ ПРАКТИКИ З НАПРЯМУ «ТЕХНОЛОГІЯ БРОДИЛЬНИХ ВИРОБНИЦТВ І ВИНОРОБСТВО»	
І.В. Мельник, Т.Б. Абрамова	68
ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ У ВНЗ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ВИКЛАДАННЯ	
І.В. Мельник	69
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ МІНІ-ПИВОВАРЕНЬ РЕСТОРАННОГО ТИПУ	
І.В. Мельник	70
ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ МАГІСТРІВ НА КАФЕДРІ ТМ ТА СХП КРІЗЬ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРАКТИКУМ»	
Н.А. Дідух	71

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ Н.А. Дідух, Л.О. Величко, Т.А. Лисогор	72
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ Т.Є. Шарахматова, Н.А. Дідух, Н.О. Могилянська	73
ЛЕКЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОПОМОГИ СТУДЕНТАМ У ПОКРАЩЕННІ ЗАСВОЮВАННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ О.А. Кручек, Н.О. Могилянська, Т.А. Лисогор	74
ДИСКУСІЯ – ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ Н.О. Могилянська, О.А. Кручек, Т.Є. Шарахматова	75
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ» НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ МОЛОКА ТА СУШІННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ Є.О. Ізбаш, Л.О. Величко	76
РОЛЬ ТЬЮТОРА В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЕКТІ СТУДЕНТА Л.Д. Зеленська, О.Б. Чабанова	77
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ Н.Г. Азарова, Л.В. Агунова	78
КОМПЕТЕНТНА ІНФОРМАЦІЯ – КРОК ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ А.Д. Солецька, А.В. Асауляк	79
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ Г.В. Шлапак, А.В. Зюзько	80
ВПЛИВ ВИДУ ДЖЕРЕЛА НАБОРУ КАДРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ Д.Ф. Харківський, К.Б. Козак	81
ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ Д.Ф. Харківський, О.Б. Каламан	82
ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ НА ЕОМ МЕТОДАМ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ РИЗИКУ О.В. Лясковський	83
КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ І ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА О.О. Євтушевська	84
КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: МЕТА І ЗАВДАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ Н.М. Корсікова	85
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ О.В. Тарасова	86
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ Т.І. Миронюк	87
НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАРКЕТОЛОГІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНИХ ГАЛУЗЕЙ І.І. Савенко, І.О. Седікова	88
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ НА БАЗІ ОКР «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ» І.М. Агєєва, Є.М. Коренман, І.О. Седікова	89
ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В.В. Немченко, І.В. Агінська	90
ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ О.П. Антонюк, В.В. Немченко	91
РОЛЬ СТАТИСТИКИ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ О.П. Ощепков	92

ДО ПИТАННЯ ЩОДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ
ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І АУДИТ»

Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна	93
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ШЛЯХ ДО СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	
Т.Д. Маркова	94
ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ	
Г.Б. Пчелянська	95
ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-ЕКОНОМІСТА ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ВИМОГА ЙОГО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Т.В. Дудка	96
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ	
В.А. Самофатова	97
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ У ВИПУСКНИХ РОБОТАХ БАКАЛАВРІВ-ТЕХНОЛОГІВ	
Т.А. Кулаковська	98
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА ЕКСПЕРТИЗИ ТОВАРІВ	
М.Р. Мардар, І.А. Устенко	99
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ТОВАРОЗНАВЦІВ	
Т.М. Черевата, М.Р. Мардар	100
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ З ПОЗИЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Г.В. Крусір, Р.І. Шевченко	101
ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ЕКОЛОГІЧ- НОГО НАПРЯМКУ	
Г.В. Крусір, Я.П. Русева	102
РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ДИСЦИПЛІН	
Л.О. Фортученко, Ю.О. Фортученко	103
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	
Р.В. Кононова	104
МОТИВАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	
Р.І. Шевченко, Л.П. Ремінна	105
УМІННЯ САМОСТІЙНО ПРАЦЮВАТИ – ГОЛОВНА ЗДІБНІСТЬ ФАХІВЦЯ	
С.Л. Колесніченко	106
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	
В.В. Яшкіна	107